

З В І Т

ректора Черкаського національного університету

імені Богдана Хмельницького

ЧЕРЕВКА ОЛЕКСАНДРА ВОЛОДИМИРОВИЧА

про результати діяльності, передбачені контрактом,

за період із 1 січня по 31 грудня 2017 року

Черкаси – 2018

ВСТУП

Черкаський національний університету імені Богдана Хмельницького – багатопрофільний класичний заклад вищої освіти, основними завданнями якого є освітня, науково-дослідницька та інноваційна діяльність. Університет забезпечує потреби центрального регіону України у фахівцях із вищою освітою на підставі ліцензії Міністерства освіти і науки України. Завданням Університету на найближчу перспективу залишається рівноправне входження до європейського освітнього та наукового простору. Саме на це спрямована Стратегія розвитку університету на період 2016–2020 років, на виконання якої і заплановано щорічні заходи.

У 2016/2017 та 2017/2018 навчальних роках освітній процес в університеті забезпечують:

- 8 навчально-наукових інститутів: економіки і права; іноземних мов; історії і філософії; педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва; природничих наук; української філології та соціальних комунікацій; інформаційних та освітніх технологій; фізичної культури, спорту і здоров'я;

- 2 факультети: психологічний; обчислювальної техніки, інтелектуальних та управляючих систем;

- навчально-науковий центр «Інститут міжнародної освіти»;

- інститут доуніверситетської підготовки і післядипломної освіти;

- кафедра військової підготовки.

Підготовка здійснюється за 37 спеціальностями освітнього ступеня бакалавра (на 6 більше ніж минулого року), 33 – освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліста (на 3 більше ніж минулого року), 39 – освітнього ступеня магістра (на 12 більше ніж минулого року); освітньо-наукового рівня (ступеня) кандидата наук – за 14 спеціальностями, а наукового рівня (ступеня) доктора наук – 10 спеціальностями.

Протягом звітнього періоду продовжено запровадження норм Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту» та інших нормативно-правових

актів, що регламентують освітню, науково-дослідну та господарську діяльність університету.

Ученою радою університету від 28.11.2016 р. (протокол № 3) ухвалено нову Стратегію розвитку університету на період 2016–2020 років, у якій визначено пріоритетні напрями розвитку закладу за нових економічних і соціокультурних умов, закладено підвалини для розбудови дослідницького університету.

Стратегія розвитку університету передбачає, що у 2020 році заклад має стати:

- відкритою академічною спільнотою, що є провідним центром освіти, науки та інновацій;
- класичним університетом, конкурентоспроможним на національному та міжнародному рівнях;
- надійним та соціально відповідальним партнером для владних інститутів, вітчизняної та міжнародної бізнес-спільноти;
- університетською родиною. з власним корпоративним духом;
- світоглядним простором, який надає можливості працювати, навчатися, самореалізовуватися за принципами академічної свободи і доброчесності, професійної гідності та патріотизму.

Для забезпечення функціонування, розв'язання перспективних завдань розвитку університету та здійснення нагляду за управлінням майном у навчальному закладі створено наглядову раду («Положення про наглядову раду Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького» ухвалено рішенням наглядової ради від 16.02.2016 р., протокол № 1; склад наглядової ради затверджено Вченою радою університету від 11.02.2016 р., протокол № 4).

Керівництвом університету розроблено та погоджено в МОН Акт узгодження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти за освітніми ступенями (освітньо-кваліфікаційними рівнями) бакалавра, спеціаліста, магістра та ліцензованого обсягу

Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 06.11.2015 № 1151; зміни до Акту затверджено 18.07.2016).

Згідно з нормами Закону України «Про вищу освіту» для організації освітнього процесу, поліпшення кадрового забезпечення, застосування новітніх технологій навчання й удосконалення педагогічної майстерності викладачів, науково-методичного забезпечення відповідної якості, поліпшення практичної підготовки студентів розроблено нові нормативні документи:

1. «Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького» (схвалено вченою радою університету від 11.02.2016, протокол № 4).

2. «Положення про бізнес-інноваційний центр університету» (затверджено вченою радою університету від 11.02.2016, протокол № 4).

3. «Положення про порядок додаткового (повторного) вивчення дисциплін (кредитів ЄКТС) (схвалено вченою радою університету від 05.04.2016, протокол № 5, зі змінами від 18.10.2016, протокол № 2).

4. «Положення про інтегральну оцінку діяльності науково-педагогічних працівників» (схвалено вченою радою університету від 28.04.2016, протокол № 6).

5. «Положення про ректорат Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького» (затверджено вченою радою університету від 06.06.2016, протокол № 7).

У 2017 р. Черкаський національний університет покращив свої показники у вітчизняних і міжнародних рейтингах. Так, за результатами X-го академічного рейтингу закладів вищої освіти України «Топ-200 Україна» університет займає 109 місце (у 2015 – 117). Завдяки вагомим досягненням викладачів у науковій сфері університет у рейтингу закладів вищої освіти за версією Scopus став 24-им в Україні. Черкаський національний університет

імені Богдана Хмельницького посів 22 місце (39 у 2016 р.) у рейтингу Webometrics за рівнем присутності в інтернет-мережі, піднявшись за півроку на 49 позицій порівняно з 2015 р. У консолідованому рейтингу ЗВО України посідає 39-40 місце, випереджаючи всі заклади вищої освіти Черкаської області та обіймаючи 6 місце у десятці кращих закладів центрального регіону України.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького став одним із 16-ти українських ЗВО України, які увійшли до рейтингу QS Quacquarelli Symonds. Британська компанія QS Quacquarelli Symonds представила оновлену версію рейтингу університетів за 2018 рік, що охоплює ВНЗ країн Східної Європи і Центральної Азії.

QS Quacquarelli Symonds – одна з трьох визнаних у світі компаній, які професійно і систематично займаються оцінкою світових університетів із 1992 року. У 2017 р. оцінювалися 3200 університетів Східної Європи і Центральної Азії, 300 з них увійшли до рейтингу, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького посів 221-у сходинку. Навчальний заклад потрапив до цього рейтингу вперше. Таким чином, незалежні академічні рейтинги засвідчують високий рівень якості освіти, досліджень та інновацій у нашому університеті.

Отже, нині Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького – це відкрита академічна спільнота національного рівня, яка діє на основі принципів університетської автономії та є провідним центром освіти, науки та інновацій центрального регіону України, забезпечує потреби суспільства у висококваліфікованих фахівцях.

1. У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

З 1 вересня 2017 року здійснено зарахування на навчання за освітніми ступенями «бакалавр» і «магістр» за ліцензованими спеціальностями відповідно до протоколів АКУ та наказів МОН України (їх перелік станом на 22.12.2017 р. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pravo-diyalnosti/cherkaskiy-natsionalniy-u-t-b-khmelnitskogo2212.pdf>).

У навчальних планах, які запроваджено з 1 вересня 2017 року, дотримано норму Закону України «Про вищу освіту» щодо можливості обрання студентом навчальних дисциплін в обсязі не менше як 25% від загальної кількості кредитів. Створено прозорі процедури реалізації студентами права визначати вибірккову складову своєї програми підготовки.

Розроблено програми підготовки за новими спеціальностями та збільшено частку дослідницької складової в освітніх програмах магістрів.

Розвинуто систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості вищої). У 2016/2107 навчальному році проведено інтегральне оцінювання діяльності науково-педагогічних працівників із врахуванням їхніх досягнень у царині освітньої, науково-дослідницької та організаційно-виховної діяльності на основі «Положення про інтегральну оцінку діяльності науково-педагогічних працівників» (схвалено вченою радою університету від 28.04.2016, протокол № 6).

З урахуванням європейського та вітчизняного досвіду розроблено й апробовано «Анкету моніторингу якості викладання дисциплін здобувачами вищої освіти».

Усі випускники університету 2017 року отримали документи про вищу освіту державного зразка і додатки до диплому європейського зразка, що відповідає вимогам наказу МОН України від 12.05.2015 № 525.

1.1. Формування контингенту студентів

Станом на 01.10.2017 року в інститутах і на факультетах університету навчалось 5912 студентів, що менше на 117 осіб ніж рік тому (6029 осіб). За кошти державного бюджету вищу освіту за освітніми ступенями бакалавра, магістра та освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста здобувало 3137 осіб (на 611 осіб менше ніж минулого року), за кошти фізичних і юридичних осіб – 2775 студентів, що на 494 особи більше проти минулого року.

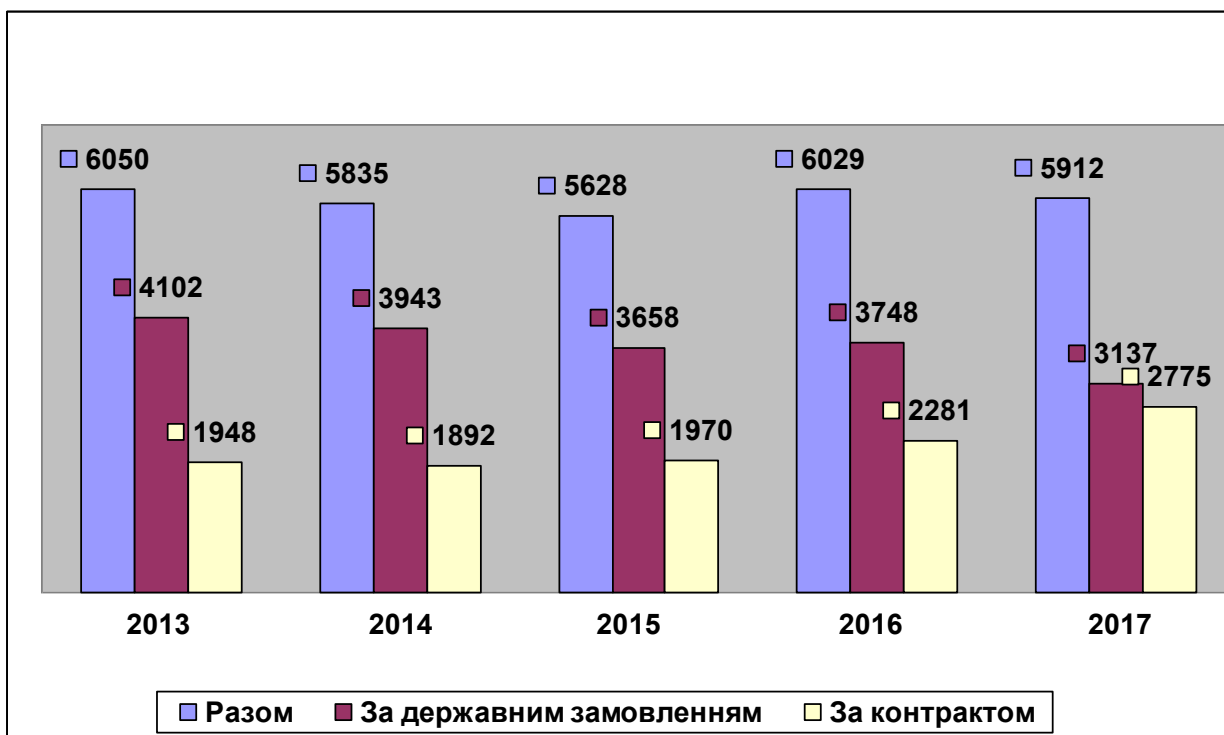

Рис. 1.1. Динаміка змін контингенту здобувачів вищої освіти в університеті.

Порівняно з минулим роком кількість студентів зменшилася на 1,9 %. Це зумовлено передусім зменшенням обсягу державного замовлення. Натомість на 21,7% зросла кількість студентів, що навчаються за контрактом (рис. 1.1). Зменшення кількості студентів загалом з одного боку, як і зростання кількості студентів-контрактників з іншого, стосувалося як денної (рис. 1.2), так і заочної (рис. 1.3) форм навчання.

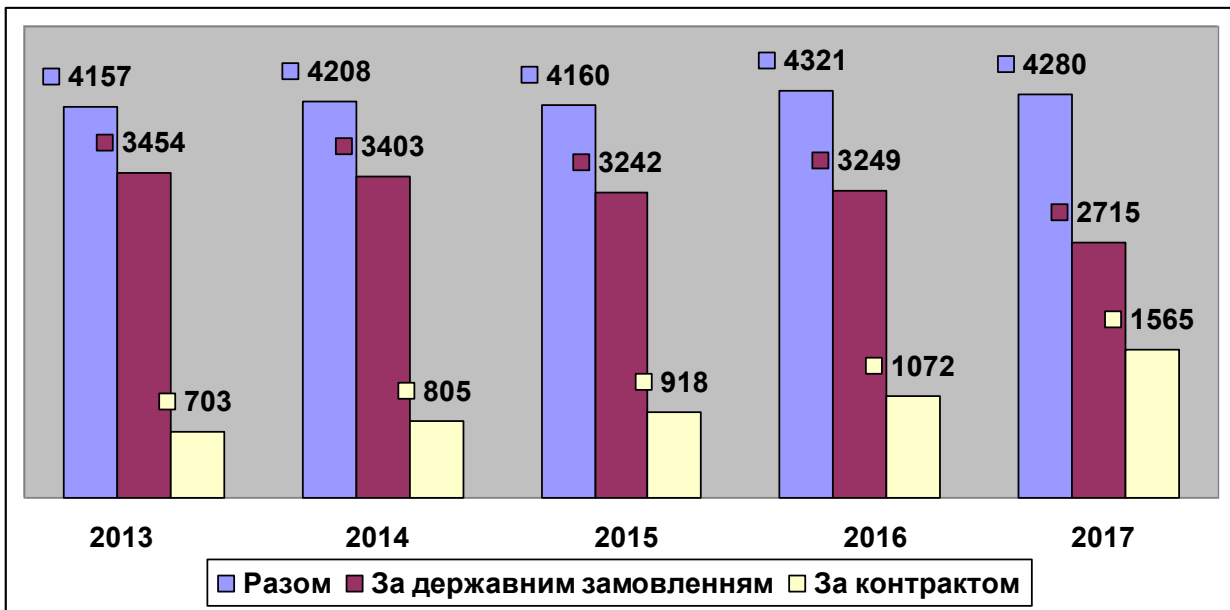

Рис. 1.2. Динаміка змін контингенту здобувачів вищої освіти в університеті (денна форма навчання).

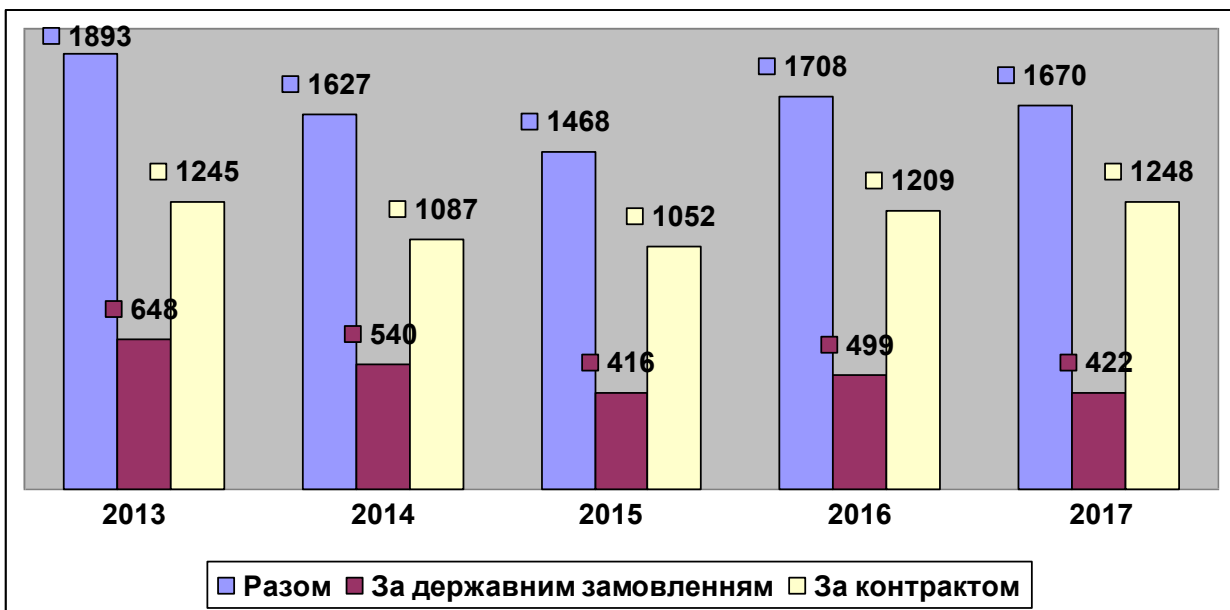

Рис. 1.3. Динаміка змін контингенту здобувачів вищої освіти в університеті (заочна форма навчання).

Кількість здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем бакалавра залишилася близькою до минулого року (зменшилася на 51 особу; рис. 1.4). За умов суттєвого зменшення числа студентів денної форми навчання за держзамовленням та незначного зменшення студентів заочної форми

навчання такий баланс удалося утримати за рахунок збільшення студентів денної форми навчання за кошти фізичних чи юридичних осіб (370 осіб).

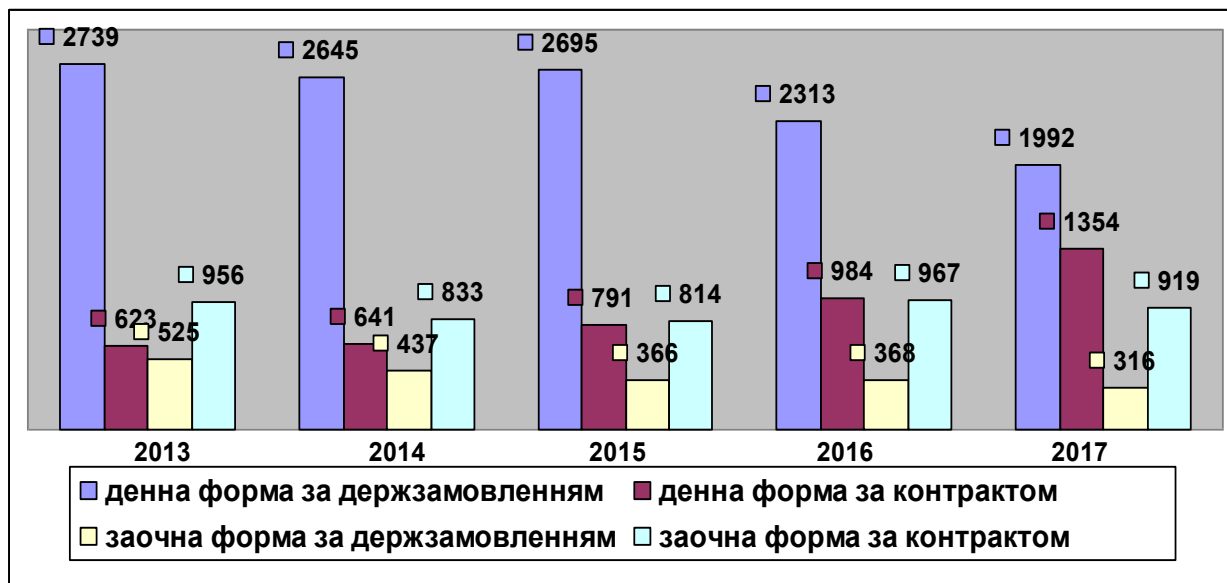

Рис. 1.4. Динаміка змін контингенту здобувачів освітнього ступеня бакалавра.

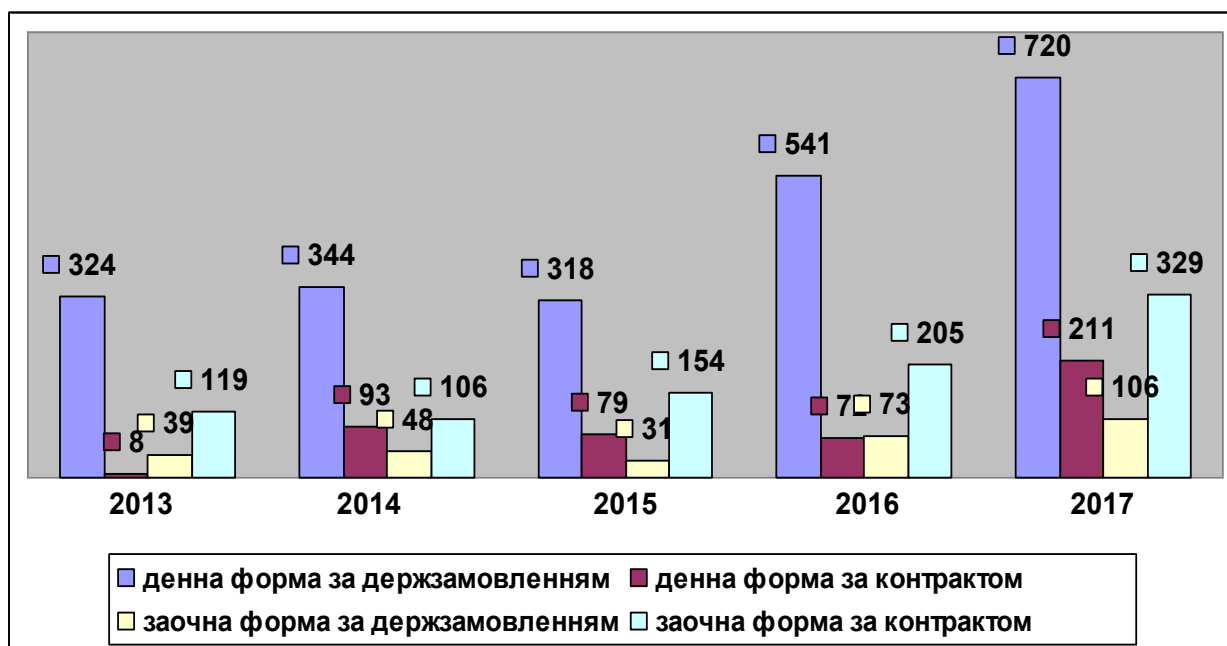

Рис. 1.5. Динаміка змін контингенту здобувачів освітнього ступеня магістра.

Кількість здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем магістра збільшилася на 48,3 % (рис. 1.5). Це відбулося за рахунок збільшення кількості студентів як за денною, так і за заочною формами навчання.

Примітно, що позитивна динаміка суттєвого росту студентів магістратури утримується упродовж останніх трьох років.

Протягом 2017 року в університеті здійснювався комплекс заходів щодо збереження контингенту студентів. У результаті цього кількість відратованих здобувачів вищої освіти скоротилася на 10 %. Натомість, за умов суттєвого зменшення відратування студентів денної форми навчання дещо зросла кількість відратованих студентів заочної форми навчання. Загалом у нинішньому році з університету відратовано 331 студент (рис. 1.6). Важливо, що тенденція зменшення відратування студентів є стабільною упродовж останніх чотирьох років.

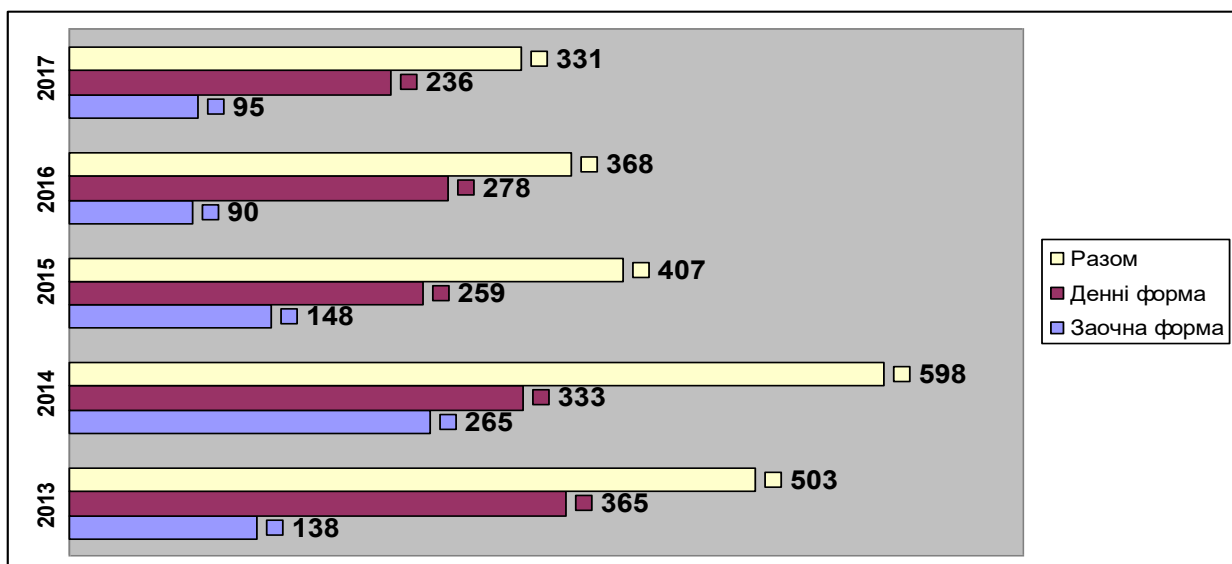
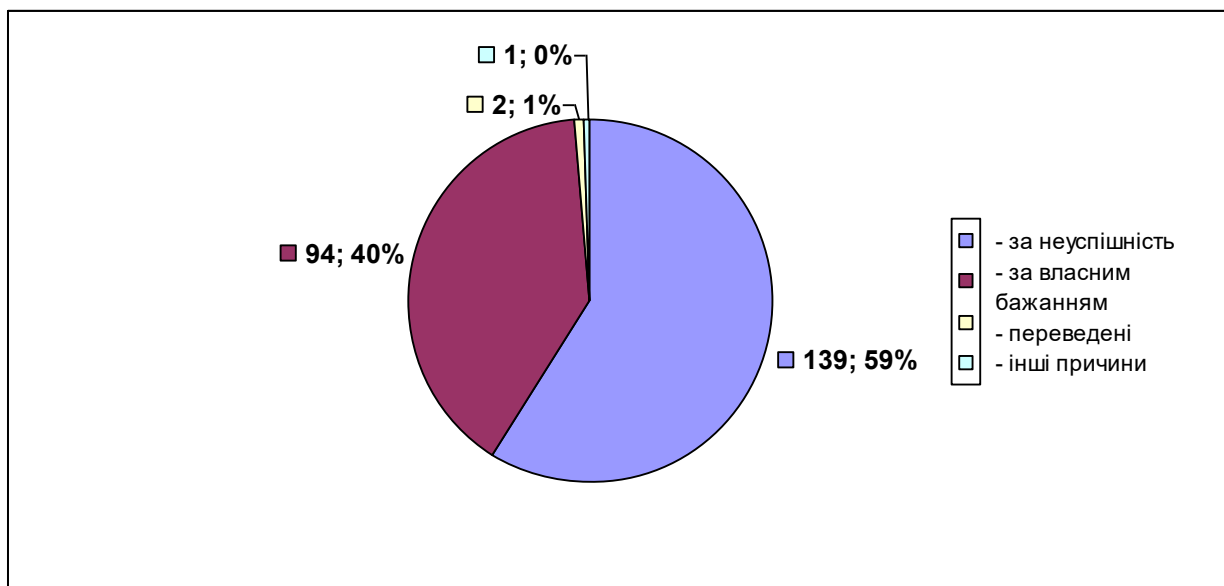

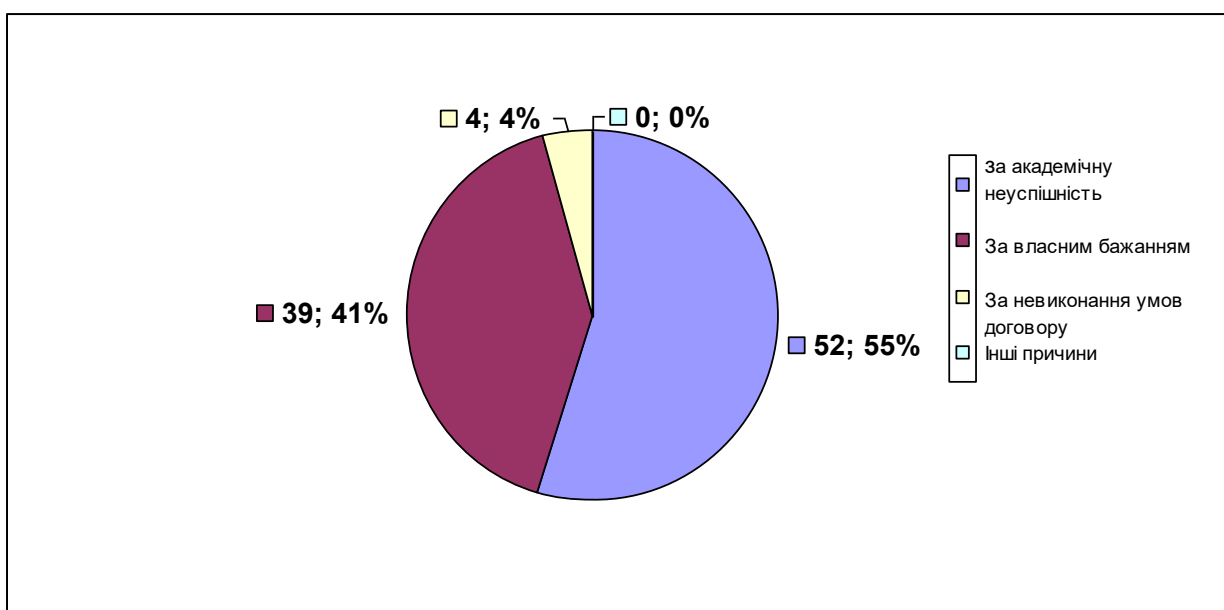
Рис. 1.6. Динаміка показників відратування студентів за 2013-2017 рр.

Більшість студентів денної форми навчання відратовано за неуспішність (59 % від загальної кількості відратованих). Значною також була частка відратувань за власним бажанням (40%) (рис. 1.7).

Рис. 1.7. Причини відрахування студентів денної форми навчання.

Серед студентів заочної форми навчання основною причиною відрахування була академічна заборгованість (55% від загальної кількості відрахованих) (рис. 1.8).

Рис. 1.8. Причини відрахування студентів заочної форми навчання.

1.2. Прийом на навчання і виконання державного замовлення

Вступну кампанію 2017 року проведено на підставі Умов прийому до вищих навчальних закладів України в 2017 році, затверджених наказом МОН України від 13 жовтня 2016 року № 1236 та погоджених Міністерством юстиції України 23 листопада 2016 року № 1515/29645; Правил прийому до Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького у 2017 році, затверджених вченою радою університету 28.11.2016 (протокол № 3) та інших чинних нормативно-правових актів.

Протягом вступної кампанії 2017 року було забезпечено прозорість, демократичність і відкритість роботи приймальної комісії, дотримання вимог нормативно-правових документів щодо організації прийому та зарахування на навчання, зокрема:

- у встановлені терміни розроблено комплект нормативних документів, що регламентують роботу приймальної комісії;

- на сайті університету розміщено правила прийому, положення про приймальну комісію, склад приймальної комісії, програми вступних випробувань, інформацію про обсяги державного замовлення, вартість навчання, графіки проведення вступних випробувань та інша необхідна інформація;

- систематично проводилася роз'яснювальна робота щодо правил прийому до університету;

- під час проведення вступної кампанії було організовано роботу консультативних телефонів приймальної комісії;

- в університеті було створено консультаційний пункт для реєстрації електронних заяв вступників;

- забезпечено щоденний особистий прийом громадян головою приймальної комісії, відповідальним секретарем;

– протягом усього періоду вступної кампанії в її роботі брали участь органи студентського самоврядування, були створені умови доступу громадських спостерігачів для контролю за роботою приймальної комісії;

– вчасно оприлюднено списки осіб, рекомендованих до зарахування шляхом розміщення відповідної інформації на офіційному сайті університету, інформаційних стендах приймальної комісії та через Єдину державну електронну базу з питань освіти.

З метою поліпшення якості вступників, їх профорієнтації, забезпечення високого конкурсу керівництвом університету, приймальною комісією, відбірковими комісіями інститутів (факультетів) протягом року проведено значну та різнопланову роботу (виступи на телебаченні, радіо, проведені «Дні відкритих дверей», зустрічі з випускниками у школах та на інших профорієнтаційних заходах, інформація регулярно висвітлювалася на сайті університету).

Прийом заяв і документів для вступників на 1 курс освітнього ступеня бакалавра здійснювався переважно в електронному вигляді. Це дозволило суттєво розвантажити роботу приймальної комісії. Порівняно з 2016 роком збільшилася кількість заяв, поданих в електронному вигляді (96% проти 63%).

Усього вступниками було подано, а приймальною комісією оброблено 8816 заяв, що на 176 заяв менше проти 2016 року (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Таблиця порівняння кількості поданих заяв

Освітньо-кваліфікаційний рівень	2016	2017	Різниця
Бакалавр, денна	6555	5589	-964
Бакалавр, заочна	137	361	+224
Бакалавр, на основі диплома молодшого спеціаліста (денна)	318	299	-19
Бакалавр, на основі диплома молодшого	318	284	-34

спеціаліста (заочна)			
Магістр, денна	1105	1395	+290
Магістр, заочна	559	896	+337

Збільшення кількості поданих заяв маємо за освітнім ступенем магістра. Зменшення кількості поданих заяв за освітнім ступенем бакалавра за денною формою відбулось у зв'язку з тим, що у 2017 році кількість випускників загальноосвітніх шкіл Черкаської області скоротилася на 6% зі значним відтоком (більше 40 %) абітурієнтів у заклади вищої освіти інших областей і в закордонні виші.

Як і минулого року, найбільшу кількість заяв було подано за галузями:

- готельно-ресторанна справа – 435,
- психологія (практична психологія) – 345,
- туризм – 317,
- право – 285,
- філологія (мова і література англійська) – 271.

Найнижчий інтерес серед вступників викликають спеціальності середньої освіти.

Найменшу кількість заяв подано за спеціальностями:

- середня освіта (мова і література (російська)) – 1,
- філологія (мова і література (російська)) – 8,
- менеджмент – 9,
- метрологія та інформаційно-вимірювальна техніка – 10,
- прикладна фізика та наноматеріали – 12.

Найбільший приріст кількості поданих заяв порівняно з 2016 роком:

- середня освіта (фізична культура) – 54%,
- готельно-ресторанна справа – 32%,
- спеціальна освіта (здоров'я людини) – 31%,
- середня освіта (біологія) – 25%,
- журналістика – 20%,
- туризм – 14%.

Найбільше зменшення кількості поданих заяв порівняно з 2016 роком спостерігалось головню за гуманітарними спеціальностями:

- економіка – 57%,
- дошкільна освіта – 49%,
- середня освіта (українська мова і література) – 47%,
- філологія (мова і література українська) – 47%,
- історія та археологія – 42%,
- психологія – 39%,
- право – 35%,
- початкова освіта – 33%.

У 2017 році зарахування на місця державного замовлення за денною формою навчання за освітнім ступенем бакалавра здійснювалося на основі широкого конкурсу.

Мінімальна кількість балів, необхідна для зарахування на місця державного замовлення, суттєво відрізнялася за різними спеціальностями – від 192,25 до 119,34 (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Мінімальна кількість балів, необхідна для рекомендації до зарахування на місця державного замовлення за освітнім ступенем бакалавра (денна форма навчання)

Спеціальність	Конкурсний бал
Фізика та астрономія	192,25
Міжнародні економічні відносини	191,20
Філологія (переклад) (германські мови)	188,75
Журналістика (журналістика)	186,41
Історія та археологія	184,52
Журналістика (реклама)	182,68
Право	182,27
Інженерія програмного забезпечення	181,10
Філологія (українська мова та література)	180,64

Менеджмент	179,37
Комп'ютерні науки та інформаційні технології	179,32
Журналістика (видавничий бізнес)	178,45
Філософія	176,66
Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	176,06
Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	175,39
Прикладна математика	175,13
Психологія (практична психологія)	173,91
Системний аналіз	173,15
Середня освіта (мова і література англійська)	172,79
Математика	172,30
Облік і оподаткування	171,97
Біологія	170,28
Філологія (переклад) (слов'янські мови)	169,68
Середня освіта (історія)	166,57
Спеціальна освіта (здоров'я людини)	165,32
Соціальна робота	164,88
Екологія	164,78
Середня освіта (образотворче мистецтво)	163,43
Середня освіта (українська мова та література)	162,69
Середня освіта (мова і література німецька)	159,68
Хімія	159,59
Початкова освіта	156,89
Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології	156,28
Середня освіта (математика)	154,99
Дошкільна освіта	153,97
Середня освіта (фізика)	150,25

Туризм	149,94
Фізична культура і спорт	149,63
Середня освіта (мова і література російська)	149,43
Середня освіта (фізична культура)	148,74
Середня освіта (біологія)	144,51
Філологія (мова і література російська)	131,53
Середня освіта (хімія)	119,34

Загальні обсяги прийому до університету в 2017 році були близькими до таких у 2016 році (рис. 1.9). Водночас на 24,6% зменшилася кількості осіб, які навчаються за державним замовленням, але на 57,6% зросла кількість студентів, що навчаються за кошти фізичних/юридичних осіб.

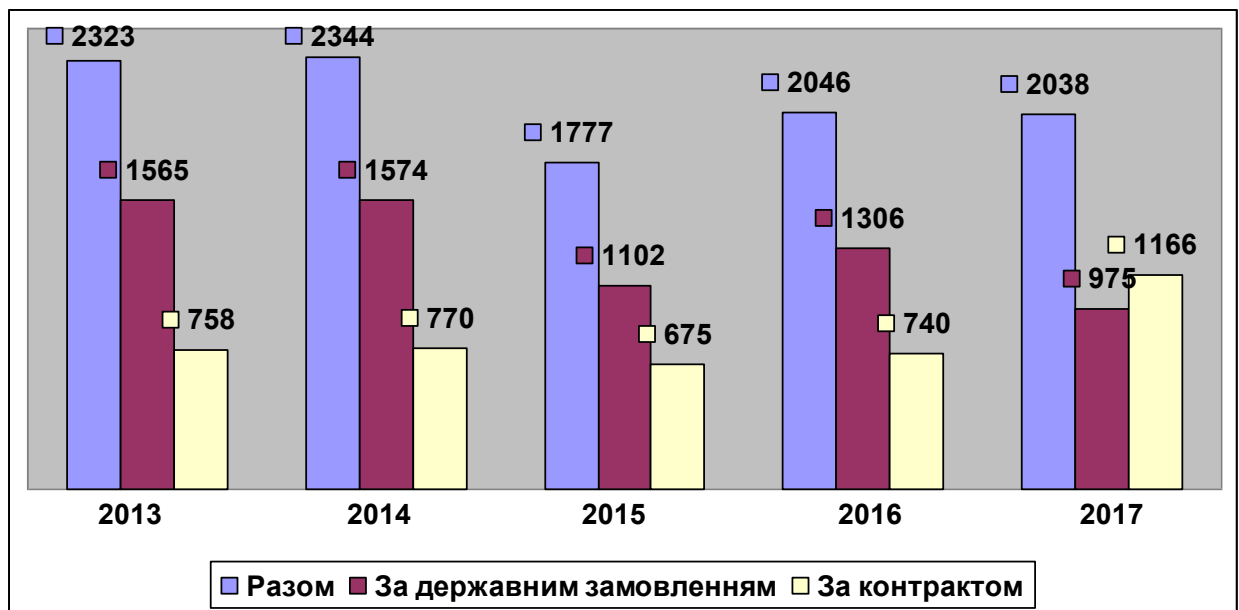

Рис. 1.9. Обсяги прийому до університету.

Характерно, що на тлі певного спаду обсягів прийому на навчання на денну форму навчання (5,6%; див. рис. 1.10) спостерігається зростання на 19,3% набору на заочну форму навчання (рис. 1.11). До того ж маємо суттєвий приріст обсягів прийому на денну і заочну форми навчання за контрактом.

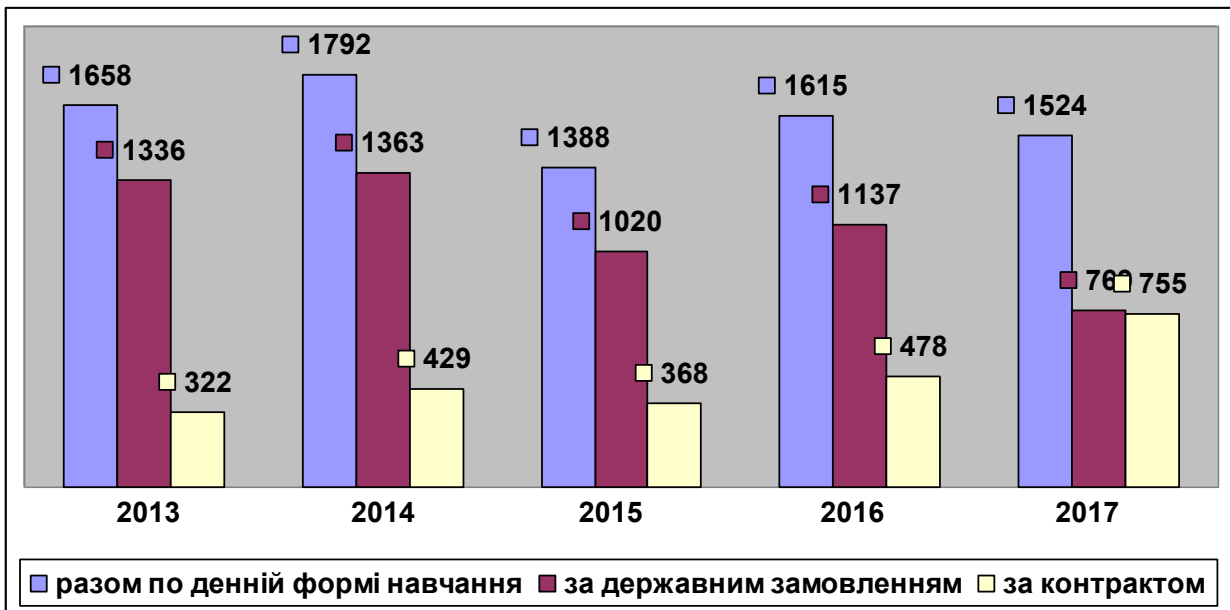

Рис. 1.10. Обсяги прийому за денною формою навчання.

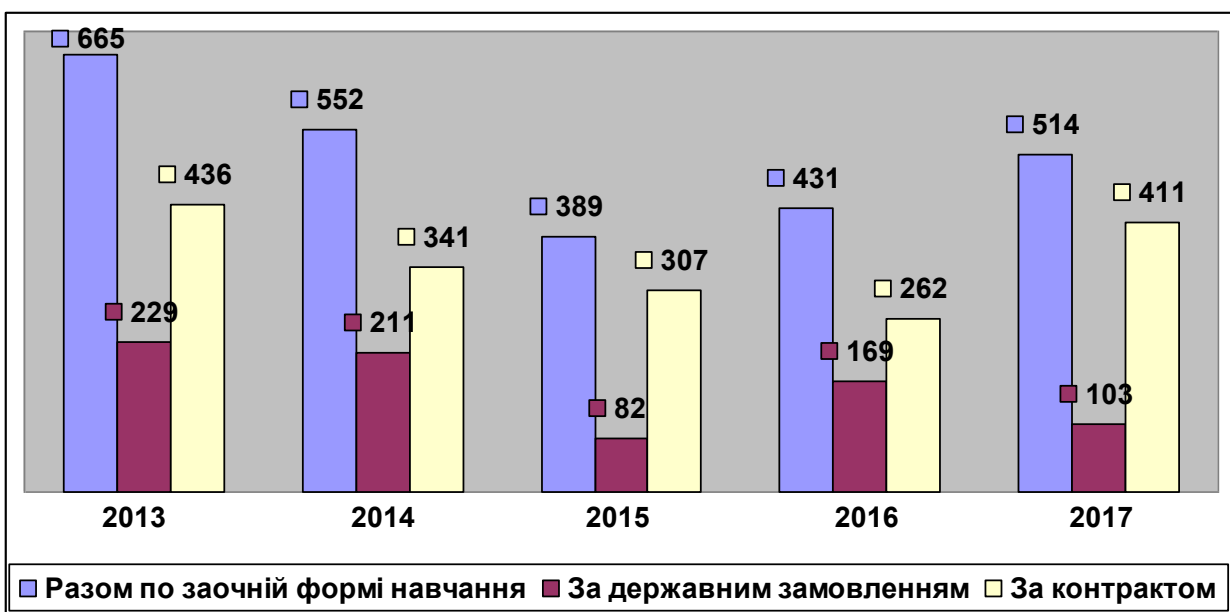

Рис. 1.11. Обсяги прийому за заочною формою навчання.

За освітнім ступенем бакалавра за денною формою навчання спостерігалось скорочення кількості місць державного замовлення та зростання кількості контрактників (рис. 1.12). Загальна кількість зарахованих здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем бакалавра у 2017 році була на 188 осіб більшою ніж у 2016.

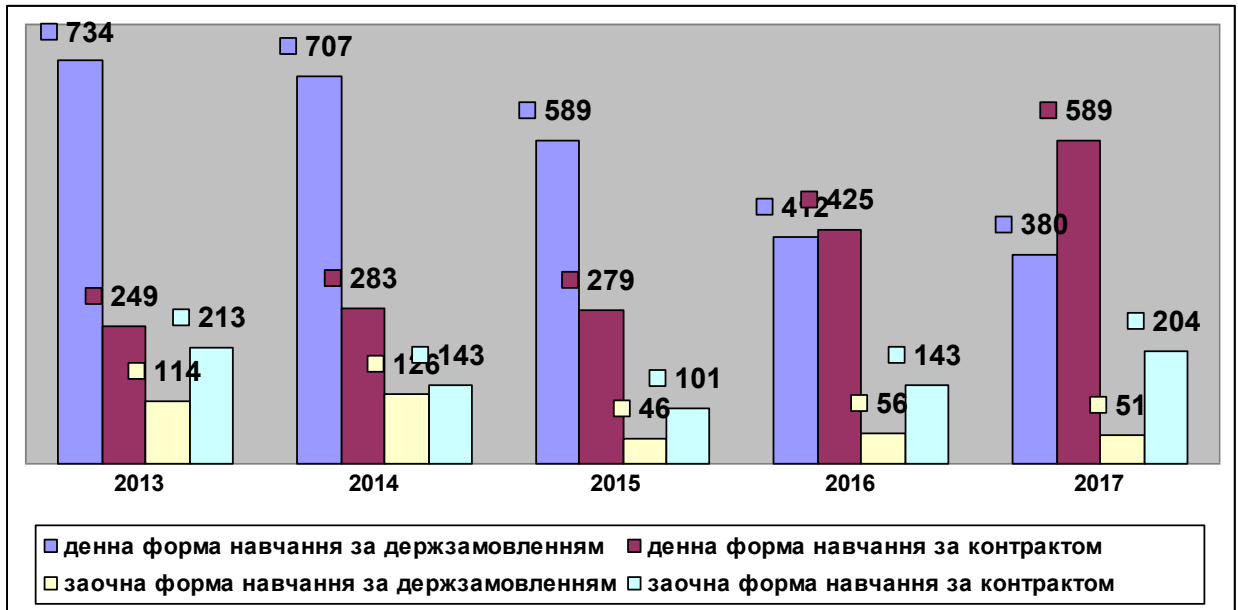

Рис. 1.12. Обсяги прийому на навчання за освітнім ступенем бакалавра.

Кількість зарахованих здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем магістра проти минулого року зросла на 60 %. Зростання відбулося винятково за рахунок заочної форми навчання за держзамовленням (рис. 1.13), що зумовлено об'єктивними причинами.

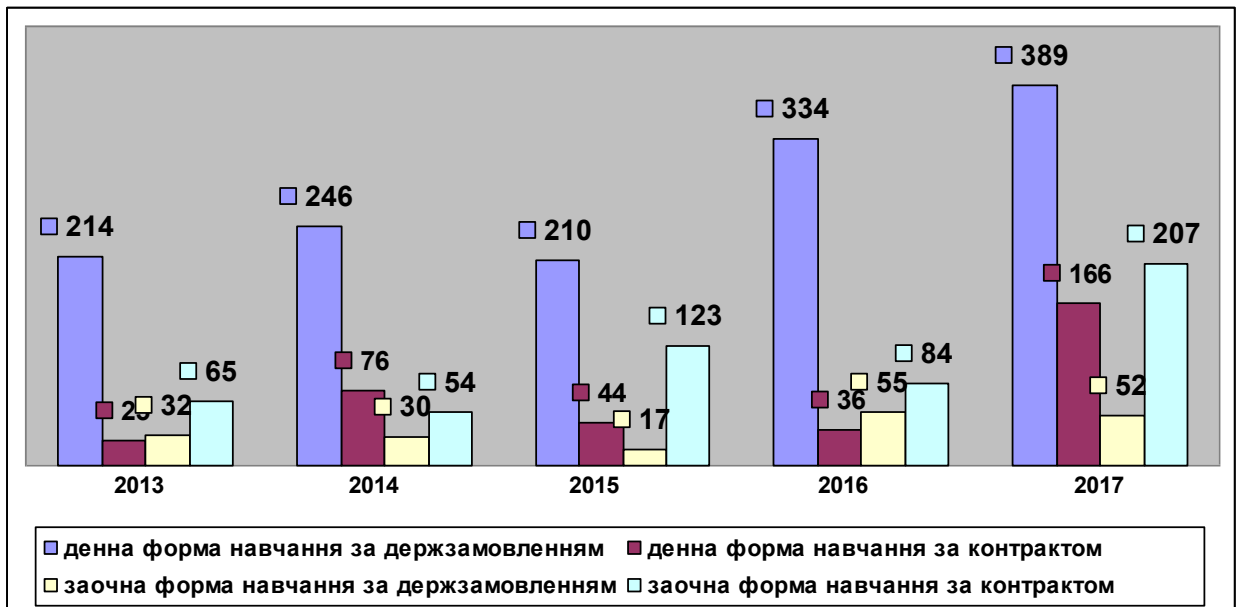

Рис. 1.13. Обсяги прийому на навчання за освітнім ступенем магістра.

Державне замовлення на підготовку фахівців із вищою освітою, доведених МОН України університету, у 2017 році виконано у повному обсязі.

З метою підготовки до вступної кампанії 2018 року розроблено та 14.12.2017 вченою радою затверджено (протокол №3) Правила прийому до Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького у 2018 році, їх своєчасно оприлюднено на сайті університету. Усі додатки до правил прийому будуть сформовані та завантажені до ЄДЕБО для верифікації у встановлені нормативними документами терміни.

1.3. Моніторинг якості вищої освіти

Питання забезпечення якості освіти постійно перебуває в полі зору ректорату, вченої ради університету, навчально-наукових інститутів і факультетів. Згідно з Законами України «Про освіту» і «Про вищу освіту», Національною стратегією розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Ліцензійними умовами провадження освітньої діяльності, проектами освітніх стандартів і нових акредитаційних умов, а також «Положенням про систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького» ведеться планомірна робота зі створення ефективної внутрішньої системи забезпечення якості освіти.

Основними завданнями системи управління якістю освіти в університеті є: постійний моніторинг якості та результатів навчання, поліпшення чинних і створення нових освітніх програм, інтенсивне впровадження культури якості на всіх рівнях, перехід на якісно новий рівень інформаційного менеджменту, мотивації співробітників, покращення рівня викладання.

Університет упевнено рухається до формування цілісної системи забезпечення якості освіти. Щороку в університеті робляться вагомі кроки в

цьому напрямі. Зокрема, у звітному році спільно з Міжнародним фондом досліджень освітньої політики було проведено семінар «Запровадження внутрішніх систем забезпечення якості освіти в українських університетах: поточна ситуація та тенденції розвитку».

Науково-методичною радою університету напрацьовуються процедури забезпечення якості науково-методичних розробок.

Згідно з новими вимогами розроблено зразки описів освітньо-професійних програм, форма робочої навчальної програми дисципліни і вимоги до представлення на сайті університету інформації про кваліфікацію науково-педагогічних працівників.

Проводиться самоаналіз забезпечення якості освіти, який дозволяє визначити пріоритетні завдання для удосконалення у цій сфері. Одним із його компонентів є щорічний Звіт ректора про діяльність університету. Проведено рейтингування викладацького складу за результатами діяльності у 2016/2017 навчальному році. Також у рамках моніторингу якості освіти в листопаді 2017 року в університеті проведено он-лайн анкетування студентів з метою заміру якості викладання навчальних дисциплін.

Також проведено тестування з англійської мови, яким охоплено всіх студентів 4 курсу денної форми навчання. За результатами тестування встановлено рівень знань, заплановано коригування навчальних планів і навчальних програм щодо вивчення іноземної мови.

Результати підсумкового контролю обговорено на засіданнях вченої ради університету. Так, на засіданні 11.02.2016 (протокол № 4) розглянуто питання результатів освітньої діяльності університету в I семестрі 2015/2016 н. р.; на засіданні 23.06.2016 (протокол № 8) підбито підсумки освітньої діяльності університету за II семестр 2015/2016 н.р. На засіданні вченої ради 30.08.2016 (протокол № 1) сформульовано основні завдання діяльності університету на 2017/2018 н.р. Зокрема, це неухильне дотримання нормативних вимог, насамперед нового Закону України «Про вищу освіту» щодо організації освітнього процесу, поліпшення кадрового забезпечення,

застосування новітніх технологій навчання, науково-методичне забезпечення відповідної якості.

Аналіз результатів якості та успішності навчання студентів денної форми засвідчують достатній рівень навчальних досягнень (рис. 1.14, 1.15). Успішність навчання перевищує 80%. Водночас викликає занепокоєння зниження якості навчання студентів.

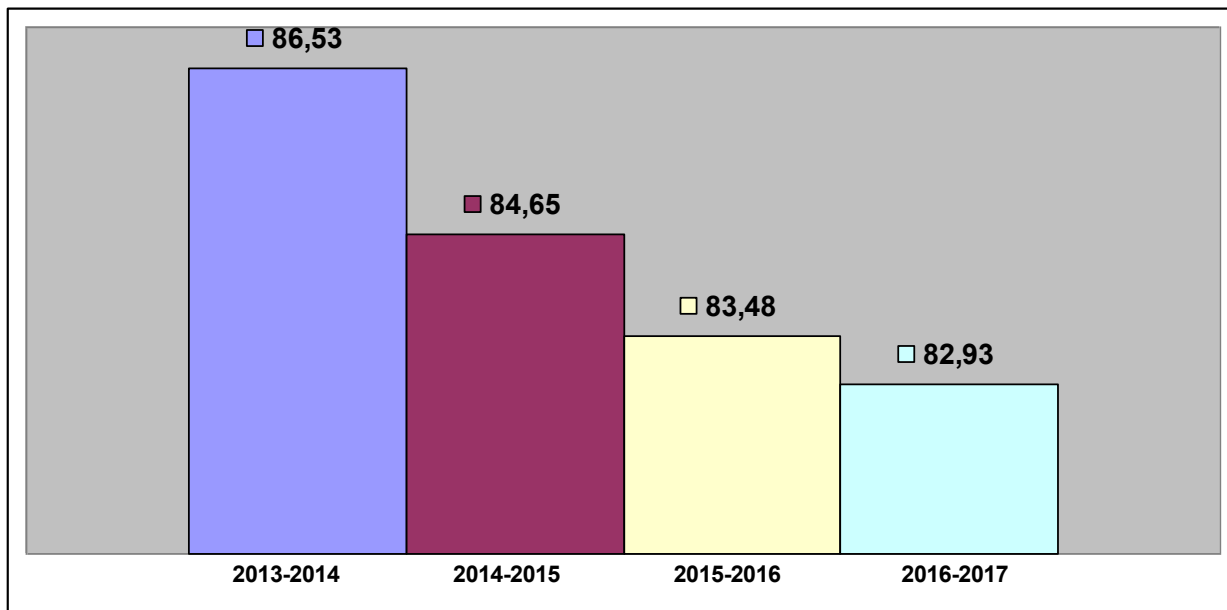

Рис. 1.14. Успішність навчання студентів денної форми за результатами II семестру.

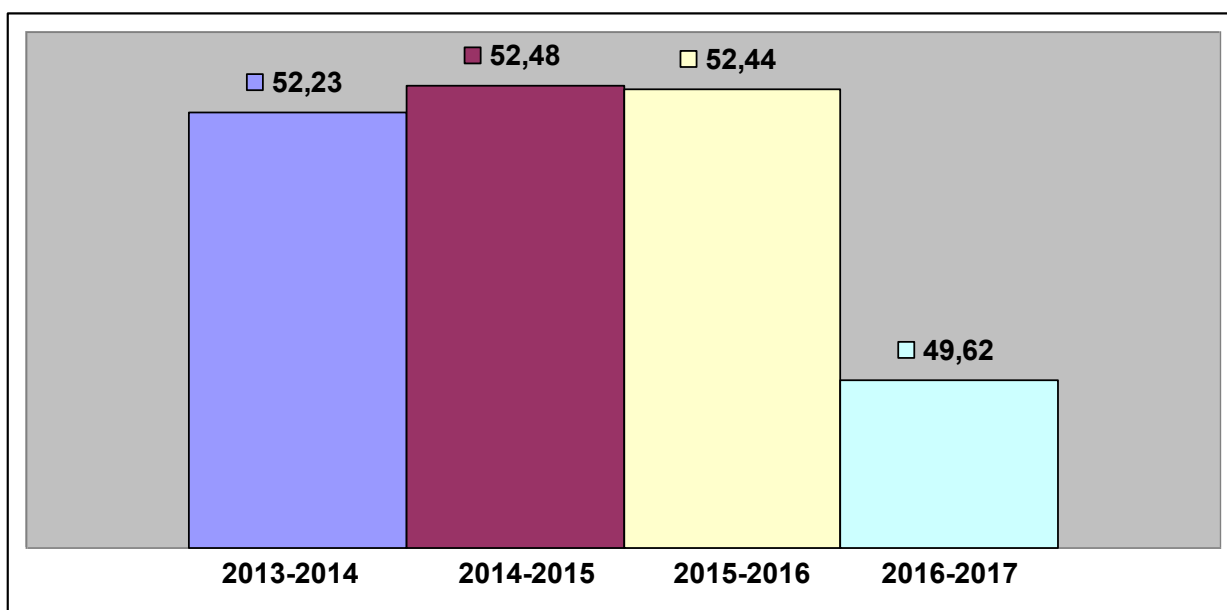

Рис. 1.15. Якість навчання студентів денної форми за результатами II семестру

Найвищою успішність навчання є в підрозділах: ННІ української філології та соціальних комунікацій (90,89%), ННІ історії і філософії (90,36%), ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва (87,89%) та ННІ іноземних мов (87,02%). Найнижчою – у ННІ економіки і права (74,16%) та психологічному факультеті (74,23%).

Найвищу якість знань маємо в підрозділах: ННІ іноземних мов (59,54%), ННІ української філології та соціальних комунікацій (54,68%), психологічному факультеті (52,69%). Найнижчу – в ННІ фізичної культури, спорту і здоров'я (42,86%) та ННІ інформаційних та освітніх технологій (40,62%).

Відповідно до плану роботи університету здійснено моніторинг основних напрямів діяльності структурних підрозділів (освітній процес, науково-дослідна робота, міжнародні зв'язки, іміджева діяльність і виховна робота). Зокрема, у II семестрі 2015/2016 н.р. здійснено перевірку підрозділів: ННІ економіки і права, ННІ фізики, математики та комп'ютерно-інформаційних систем, ННІ фізичної культури, спорту і здоров'я. Результати перевірки розглянуто на засіданнях вченої ради університету (05.04.2016, протокол № 5; 11.02.2016, протокол № 4; 18.10.2016, протокол № 2).

Освітній процес тривав організовано і злагоджено, відповідно до встановленого графіка.

Особливу увагу протягом звітного періоду приділено якості організації освітнього процесу:

- наявності затверджених в установленому порядку навчальних і робочих навчальних планів, графіків навчального процесу, робочих програм з усіх навчальних дисциплін;
- відповідності змісту навчальних планів і робочих програм вимогам стандартів вищої освіти;
- відповідності елементів освітнього процесу (лекцій, семінарських, практичних і лабораторних занять) затвердженим планам і програмам;

– комплектності й достатності навчально-методичного забезпечення дисциплін (методичних вказівок до лабораторних занять, контрольних робіт, державних екзаменів, курсових робіт і випускних (дипломних) робіт, самостійної роботи);

– достатності, регулярності і рівня організації поточного контролю;

– наявності чітких критеріїв оцінювання знань, умінь, навичок з кожної дисципліни, у тому числі всіх видів практик, курсових робіт тощо.

Значні зусилля спрямовано на забезпечення належного рівня організації семестрових контрольних заходів і атестації здобувачів вищої освіти, прозорості їх проведення, об'єктивності оцінювання знань студентів із залученням тестових методик, письмових екзаменів.

Проводилося регулярне ознайомлення членів трудового колективу і студентів з нормативно-розпорядчими і програмними документами як загальнодержавного рівня, так і з матеріалами локального значення, що мають визначальний характер для діяльності університету: Постановами Кабінету Міністрів України, рішеннями колегій, наказами, розпорядженнями, інструктивними й нормативними листами Міністерства освіти і науки України.

Вчена рада університету, органи громадського, зокрема студентського, самоврядування систематично інформувалися ректором, ректоратом про прийняті управлінські рішення та їх реалізацію.

Нагальними завданнями в освітній діяльності університету є:

– розроблення програм підготовки за новими спеціальностями;

– розроблення процедур визнання результатів навчання, здобутих поза освітнім процесом формальної освіти;

– запровадження інтегральної оцінки діяльності науково-педагогічних працівників як одного із важливих факторів забезпечення якості освіти;

– збільшення частки дослідницького складника в освітніх програмах магістрів;

– створення прозорих процедур реалізації студентом права визначати вибірково частину своєї програми підготовки.

Особливу увагу варто звернути на такі зовнішні чинники та вжити заходів з мінімізації їх впливу на діяльність університету:

- проблеми фінансування вищої освіти;
- зростання якісної вищої освіти за межами України, зокрема в країнах Центральної та Східної Європи;
- докорінна зміна порядку розміщення державного замовлення за освітнім рівнем (ступенем) бакалавра;
- надмірна пропозиція та недобросовісна конкуренція на ринку освітніх послуг на території України;
- розроблення та запровадження в Україні нових стандартів вищої освіти, а також нових порядків процедур ліцензування та акредитації.

1.4. Підготовка іноземних студентів

Навчально-науковий центр «Інститут міжнародної освіти» Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького отримав ліцензію та розпочав підготовку фахівців із зарубіжних країн у 2015 році.

Станом на грудень 2017 року на підготовчому відділенні навчається 17 слухачів із 8 країн світу (Гана, Палестина, Гвінея, Нігерія, Гамбія, Єгипет, Лівія, Алжир). Також очікується прибуття ще щонайменше такої ж кількості іноземних громадян.

Навчання іноземних громадян та осіб без громадянства відбувається за напрямками підготовки: економічний, біологічний та інженерно-технічний. Основна увага приділяється мовній підготовці іноземних громадян і їх адаптації в новому середовищі. Навчання за університетською програмою дозволяє слухачам підготовчого відділення освоїти українську або російську мову, а коли необхідно, – повторити профільні дисципліни шкільного курсу.

Для збільшення контингенту іноземних громадян на підготовчому відділенні було проведено такі заходи:

- повністю оновлено розділ ННЦ «Інститут міжнародної освіти» на інтернет-сайті університету (українською, англійською і російською), створено офіційну спільноту у соціальній мережі Facebook;
- розроблено нові рекламні буклети (українською, російською, англійською і турецькою);
- поглиблено співпрацю із закордонними партнерами (Азербайджан, Палестина, Лівія, Туреччина);
- співробітники ННЦ «ІМО» забезпечують повний супровід усіх іноземних студентів і слухачів університету від прийому документів і міграційних питань до адаптації в освітньому середовищі університету;
- постійна взаємодія Центру з Українським державним центром міжнародної освіти МОН України, Інформаційно-іміджевим центром МОН України, Міністерством закордонних справ України та Державною міграційною службою України, а також з колегами-іноземцями щодо практик навчання студентів із зарубіжних країн.

Зарахування іноземних громадян на ОС Бакалавр, Магістр тривало до 1 листопада 2017 року (зарахування на аспірантуру відбувається протягом року). Станом на 26.12.2017 прибуло на навчання 57 студентів і 2 аспіранти з 16 країн світу:

- за освітнім рівнем бакалавра – 32 особи денної форми навчання і 9 заочної (за відповідний період 2016 року – 9 і 7 відповідно);
- за освітнім рівнем магістра на основі бакалавра – 1 особа денної форми навчання і 5 заочної;
- до аспірантури на основі магістратури зараховано 2 особи денної форми навчання (зарахування здійснюється вперше).

Найбільше студентів є представниками країн: Азербайджан (20), Гамбія (10), Гана (4), Туреччина (3) і Узбекистан (3). Розподіл іноземних студентів за спеціальностями є таким: 073 Менеджмент – 20 осіб, 122

Комп'ютерні науки – 11 осіб, 071 Облік і оподаткування – 6 осіб, 081 Право – 5 осіб.

Крім цього, у 2017 році вперше в Університеті розпочато надання освітніх послуг англійською мовою для студентів денної форми навчання. Англomовні програми відкрито за спеціальностями 073 Менеджмент (15 осіб) і 122 Комп'ютерні науки» (11 осіб).

1.5. Акредитація та ліцензування

За звітний період проведено значну роботу з акредитації напрямів підготовки і спеціальностей університету. Зокрема процедуру **акредитації освітніх послуг** пройшли:

I. Напрями підготовки:

- 6.030303 Видавнича справа та редагування;
- 6.030301 Журналістика;
- 6.010203 Здоров'я людини*;
- 6.030503 Міжнародна економіка;
- 6.030401 Правознавство;
- 6.030103 Практична психологія*;
- 6.030102 Психологія*.

II. ОС магістра:

- 8.03010301 Практична психологія;
- 8.02030303 Прикладна лінгвістика;
- 8.18010013 Управління проектами.

Процедуру **ліцензування освітніх послуг** здійснено за спеціальностями:

I. Перший (бакалаврський) рівень:

- 052 Політологія;
- 123 Комп'ютерна інженерія;
- 126 Інформаційні системи та технології;

- 152 Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка;;
- 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії;

- 105 Прикладна фізика та наноматеріали;
- 014 Середня освіта (інформатика);
- 075 Маркетинг;
- 072 Фінанси, банківська справа та страхування.

II. Другий (магістерський) рівень:

- 014 Середня освіта (математика);
- 014 Середня освіта (фізика);
- 061 Журналістика;
- 073 Менеджмент
- 091 Біологія;;
- 292 Міжнародні економічні відносини;
- 053 Психологія;
- 051 Економіка;
- 017 Фізична культура і спорт;
- 152 Метрологія та інформаційно-вимірвальна техніка.

В університеті затверджено перелік освітніх програм, за якими здійснюється підготовка за ОС магістра. Визначено, що освітня програма як складова частина спеціальності включає: навчальний план, пояснювальну записку до навчального плану, освітньо-професійну програму підготовки магістрів, внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності. Керівництво освітньою програмою здійснюється проектною групою, очолювану гарантом освітньої програми відповідно до чинних вимог, кандидатура якого погоджується рішенням вченої ради і затверджується ректором.

Приведено у відповідність до вимог МОН України документацію щодо матеріально-технічної бази університету. Зокрема складено «Паспорт приміщень Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького».

2. У СФЕРІ НАУКОВОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2.1. Підготовка науково-педагогічних кадрів і робота аспірантури й докторантури

Наукова діяльність є одним із основних критеріїв визначення рейтингу університетів. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» одним із основних завдань університету є провадження наукової діяльності, формування людського капіталу.

Система підготовки кадрів найвищої кваліфікації в університеті спрямована на європейські стандарти, має на меті зміцнення кадрового складу університету та інших закладів освіти регіону.

Станом на 2017 р. в університеті працює 7 спеціалізованих вчених рад: із правом прийняття до захисту докторських дисертацій – 5 спеціалізованих вчених рад (у 2016 – 4 спецради) та з правом прийняття до захисту кандидатських дисертацій – 2.

Збільшилася кількість спеціальностей у цих радах і становить 13 (проти 12 минулого року).

Таблиця 2.1.

Чисельність спецрад і спеціальностей у них

Шифр спецрад	2015	2016	2017
Д 73.053.01 Історичні науки	3 спеціальності	3 спеціальності	3 спеціальності
Д 73.053.02 Педагогічні науки	3 спеціальності	3 спеціальності	3 спеціальності
Д 73.053.03 Філологічні науки	1 спеціальність	1 спеціальність	1 спеціальність
Д 73.053.04 Педагогічні науки	1 спеціальність	1 спеціальність	1 спеціальність
К.73.053.05 Д 73.053.05 (з 2017) Економічні науки	2 спеціальності	2 спеціальності	3 спеціальності

К 73.053.06 Біологічні науки	-	1 спеціальність	1 спеціальність
К 73.053.07 Філологічні науки	-	1 спеціальність	1 спеціальність

У 2017 р. спеціалізована рада К 73.053.05 змінила свій статус та здобула право приймати до розгляду та проведення захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) економічних наук зі спеціальностей:

- 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки;
- 08.00.03 – економіка та управління національним господарством;
- 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка.

У спеціалізованій вченій раді з правом прийняття до розгляду та проведення захисту докторської дисертації на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) економічних наук відкрито 2 нові спеціальності.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. відбувся перехід навчання в аспірантурі/докторантурі на нові спеціальності. Університетом було проліцензовано навчання в аспірантурі за 14 спеціальностями та докторантурі за 10 спеціальностями. Правила постанови кардинально змінили науково-освітній процес навчання в аспірантурі/докторантурі. Виокремимо деякі з них:

- тривалість навчання в аспірантурі – 4 роки, докторантурі – 2 роки;
- освітня складова навчального плану аспіранта передбачає виконання ним циклу загальної та професійної підготовки. Цикл загальної підготовки – це оволодіння знаннями із 5 обов'язкових дисциплін (філософія і культура наукового мислення, іноземна мова, мовна екологія наукового стилю, інформаційно-комунікаційні технології в наукових дослідженнях, інтелектуальна власність). Цикл професійної підготовки – здобуття глибинних знань зі спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими)

аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку;

– наукова складова передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом наукового керівника та оформлення його результатів у вигляді дисертації;

– перебування в докторантурі не є обов'язковою умовою для подання наукових досягнень до спеціалізованої вченої ради та подальшого їх публічного захисту для здобуття ступеня доктора наук.

У звітному році було прийнято на навчання за державним замовленням в докторантуру – 4 особи, в аспірантуру – 20 осіб. Суттєво збільшився прийом в аспірантуру за контрактом і становить 23 особи (у 2016 р. контрактників було всього 11 осіб). Уперше в цьому році було здійснено прийом в аспірантуру за контрактом 2-х громадян Туреччини. Разом в аспірантурі й докторантурі навчається 116 осіб.

Упродовж звітного періоду докторські дисертації захистили:

1. Архипова Світлана Петрівна (13.00.04, 13.00.05);
2. Виноградов Анатолій Григорович (05.26.01);
3. Зачосова Наталія Володимирівна (21.04.02) – достроково;
4. Бодненко Тетяна Василівна (13.00.02, 13.00.04)

кандидатські дисертації захистили:

1. Марценішко Вікторія Олександрівна (10.01.05);
2. Радзіховська Юлія Миколаївна (21.04.02);
3. Карауш Наталія Миколаївна (02.00.04);
4. Афанасьєва Ольга Сергіївна (13.00.04);
5. Безпальчук Володимир Миколайович (01.04.07);
6. Федченко Юлія Олександрівна (13.00.04) – достроково.
7. Швець Володимир Валентинович (17.00.02).

Подано до захисту 3 докторські та 5 кандидатських дисертацій.

2.2. Науково-дослідницька діяльність

У 2017 р. науковою діяльністю займалася більшість науково-педагогічних працівників: усі доктори і кандидати наук, аспіранти та докторанти. Вони здійснювали фундаментальні й прикладні дослідження з 77 колективних тем. Дослідження проводили в основному на громадських засадах у другу половину робочого дня.

У 2017 р. науковці університету здійснювали дослідження у межах 13 (в 2016 – 8) наукових проектів (табл. 2.2), які виконували за рахунок держбюджету.

Таблиця 2.2

Тематика наукових досліджень та джерела фінансування

ПІБ керівника	Назва дослідження
Наукові дослідження та розробки, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету	
проф. А. М. Гусак	Вплив дефектної структури на пороутворення, течію решітки та на конкуренцію фаз при взаємній дифузії
проф. Б. П. Мінаєв	Структурні та спектральні властивості нових матеріалів для сенсibilізованих барвником сонячних елементів, нанофотоніки та органічних світловипромінюючих пристроїв
проф. С. В. Корновенко	Селянство України за умов суспільно-політичних потрясінь та соціально-економічних трансформацій першої третини ХХ ст.
проф. Н. І. Земзюліна	Соціальні практики формування гендерної чутливості й толерантності в традиційному українському суспільстві модерного періоду
доц. З. О. Сердюк	Теоретичне та методичне забезпечення якісної математичної освіти загальноосвітніх вищих

	навчальних закладів в умовах євроінтеграції
проф. Т. В. Запорожець	Якісний аналіз диференціальних рівнянь в абстрактних просторах із застосування в моделюванні фізичних процесів
доц. Ю. О. Ляшенко	Синтез наноструктурованих сплавів за осцилюючих напружень та їх застосування в новій технології з'єднання мікроелектронних компонентів
проф. О. В. Черевко	Інноваційні підходи до державного регулювання фінансової безпеки України
Наукові дослідження, що фінансуються за рахунок коштів державного фонду фундаментальних досліджень	
проф. В. В. Масненко	Спільна історія України та Білорусі в сучасній колективній пам'яті обох народів: компаративний аналіз
к.х.н. Г. В. Барішніков	Механізми перенесення енергії та вібронні ефекти в мультишарових органічних світлодіодах
Наукові роботи молодих вчених, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету	
доц. Г. В. Луценко	Модернізація освітніх програм на засадах проблемно/проектно орієнтованого навчання дисциплін математичної, природничо-наукової та професійної підготовки
проф. Є. М. Кирилюк	Інноваційні чинники сталого продовольчого забезпечення та розвитку біоекономіки в Україні
к.х.н. Г. В. Барішніков	Молекулярний дизайн матеріалів для органічних світловипромінюючих діодів з альтернативними механізмами електролюмінесценції

У 2017 р. науковці університету отримали 7 патентів на корисну модель, 1 патент на винахід та 5 свідоцтв про реєстрацію авторського права на твір:

1. **Патент на корисну модель** «Спосіб обробки даних хронопотенціометричних вимірювань із заданим змінним струмом». Автори: О. А. Лут, Р. Л. Галаган.

2. **Патент на корисну модель** «Спосіб одержання наночастинок срібла на основі політіюціангідроксінону». Автори: В. А. Литвин, Р. Л. Галаган, Я. Д. Король.

3. **Патент на корисну модель** «Спосіб вирощування насіння гречки з урахуванням попередника та особливостей мінерального живлення в умовах нестійкого зволоження Правобережного Лісостепу України». Автори: С. П. Полторецький, В. Я. Білоножко.

4. **Патент на корисну модель** «Спосіб вирощування насіння гречки з урахуванням фону мінерального живлення та особливостей збору врожаю в умовах нестійкого зволоження Правобережного Лісостепу України». Автори: С. П. Полторецький, В. Я. Білоножко.

5. **Патент на корисну модель** «Спосіб вирощування насіння гречки з урахуванням фону живлення та строку сівби в умовах нестійкого зволоження Правобережного Лісостепу України». Автори: С. П. Полторецький, В. Я. Білоножко

6. **Патент на корисну модель** «Спосіб вирощування насіння гречки з урахуванням способу сівби та особливостей мінерального живлення в умовах нестійкого зволоження Правобережного Лісостепу України». Автори: С. П. Полторецький, В. Я. Білоножко, Н. М. Полторецька, А. П. Березовський.

7. **Патент на корисну модель** «Спосіб визначення збудження і гальмування у центральній нервовій системі». Автори: Ю. О. Петренко, С. О. Коваленко, Л. С. Фролова, К. М. Любченко, А. А. Тимофєєв, О. А. Атамась.

8. **Патент на винахід** «Спосіб спектрофотометричного визначення броміду». Автори: О. А. Запорожець, О. С. Погребняк.

9. **Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір** «Комп'ютерна програма для тестування знань «LPK test»». Автори: К. М. Любченко, Ю. О. Петренко, С. О. Коваленко.

10. **Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір** «Комп'ютерна програма «Інформаційно-аналітична система комп'ютерного тестування «Фрактал» («Фрактал»)» Автори: В. Г. Гриценко, М. М. Поліщук, Л. М. Ожиндович.

11. **Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір** «Комп'ютерна програма «Інформаційно-аналітична система управління університетом «Навчальне навантаження» Автори: В. Г. Гриценко, М. М. Поліщук, Л. М. Ожиндович.

12. **Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір** «Підручник «Алгебра» для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів» Автори: Н. А. Тарасенкова, І. М. Богатирьова, О. М. Коломієць, З. О. Сердюк.

13. **Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір** «Підручник «Геометрія» для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів» Автори: М. І. Бурда, Н. А. Тарасенкова.

Активну наукову діяльність продовжували здійснювати 23 науково-дослідних підрозділи університету. У 2017 році їх кількість збільшилася на 2 підрозділи:

– Центр із дослідження трипільської культури (директор – А. І. Касян);

– Навчально-наукова лабораторія квантової хімії (завідувач лабораторії – проф. Б. П. Мінаєв).

Науково-дослідний інститут фізики і хімії функціональних матеріалів:

– відділ фізики твердого тіла та дифузійних процесів (д. ф.-м. н., професор, заслужений діяч науки і техніки України А. М. Гусак);

- відділ хімії наноматеріалів (д. х. н., професор, заслужений діяч науки і техніки України Б. П. Мінаєв);
- тонкого органічного синтезу (к. х. н., доцент О. Ю. Фесак);
- квантової хімії і структурних транскрипторів (к. х. н., доцент В. О. Мінаєва).

Тематика досліджень: спінові ефекти в реакціях органічних сполук (проф. Б. П. Мінаєв, викл. С. В. Бондарчук, викл. Г. В. Барішніков), спінові ефекти в реакціях каталітичної полімеризації етилену, спінові ефекти в реакціях арильних катіонів; спінові ефекти в спін-каталізі; аналіз структури та спектральних властивостей гетероциркуленів (викладач Г. В. Барішніков, професор Б. П. Мінаєв, к.х.н. Н. М. Карауш, доцент В. О. Мінаєва); молекулярний дизайн нових одновимірних та двовимірних полімерів (к.х.н. Н. М. Карауш, викладач Г. В. Барішніков, професор Б. П. Мінаєв, магістранти); дослідження спектрів комбінаційного розсіяння стероїдних гормонів у низькочастотній області та особливостей будови їх кристалічної упаковки (доцент В. О. Мінаєва, професор Б. П. Мінаєв, викладач Г. В. Барішніков, н.с. Н. М. Карауш, магістранти); синтез композитних матеріалів на основі аморфного вуглецю та наночастинок благородних металів (викладач В. А. Литвин, ст. викладач Р. Л. Галаган, професор Б. П. Мінаєв); теоретичні дослідження структури та спектральних властивостей електролюмінесцентних комплексів перехідних металів (викладач Г. В. Барішніков, професор Б. П. Мінаєв, магістрант Є. В. Стромило).

Основні результати за 2017 р.

1. Захищено кандидатську дисертацію – 1.

Н. М. Карауш, Дослідження ароматичності і спектральних властивостей гетероанельованих циклооктатетраєнів з урахуванням вібронних ефектів: 02.00.04 / Наталія Миколаївна Карауш. – Харків, 2017. – 166 с. Науковий керівник: проф. д.х.н. заслужений діяч науки і техніки України Борис Пилипович Мінаєв.

2. Викладач кафедри Г. В. Баришніков успішно працює за темою докторської дисертації «Механізми перенесення енергії та носіїв зарядів в органічних світловипромінюючих діодах на основі нових органічних та металокомплексних емітерів», яка затверджена вченою радою Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького (протокол №1 від 08 вересня 2015 р.).

3. Проекти, які виконують науковці інституту:

1) Проект наукової роботи за рахунок державного бюджету «Молекулярний дизайн матеріалів для органічних світловипромінюючих діодів з альтернативними механізмами електролюмінесценції». 2017–2020 рр.

2) Проект прикладного дослідження за рахунок державного бюджету «Архітектура інтерфейсу й електронні механізми формування екситонів та ексимерів у мультишарових органічних світлодіодах і транзисторах». 2018–2020 рр.

4. Опубліковано: монографія – 1, посібників – 3, статті у виданнях внесених до наукометричних баз даних – 19, тези доповідей – 18.

6–7 червня 2017 року на базі кафедри хімії та наноматеріалознавства Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького відбулася I Міжнародна наукова інтернет-конференція «Електроніка і фотоніка органічних наноматеріалів». Конференція зібрала представників наукової еліти з провідних вищих навчальних закладів не лише України, а й інших країн: Швеція, Білорусь, Румунія, Данія, Казахстан та ін.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького (в особі завідувача кафедри хімії та наноматеріалознавства, професора Б. П. Мінаєва та викладача кафедри хімії та наноматеріалознавства Г. В. Баришнікова) став співорганізатором IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Сучасне матеріалознавство та товарознавство: теорія, практика, освіта», яка проведена на базі кафедри товарознавства непродовольчих товарів Полтавського університету економіки і торгівлі 14–15 березня 2017 року. У цьому форумі взяли участь 8

викладачів кафедри хімії та наноматеріалознавства, аспіранти та студенти кафедри.

Отримано Патент України на корисну модель № 112945 «Спосіб одержання наночастинок срібла на основі політіоціангідроксінону / В. А. Литвин, Р. Л. Галаган; заявник і патентовласник: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. – Заявка № u201610261; заявл. 10.10.2016; опубл. 27.03.2017, бюл. № 6.

Отримані результати впроваджено у навчальний процес. Зокрема, нові результати досліджень апробують у тематиці спецкурсів: «Спектроскопія», «Методика наукових досліджень», «Квантова хімія», «Наноструктурні системи і матеріали», «Молекулярне моделювання наноматеріалів», «Наноматеріали для органічної електроніки».

За напрямом «Теоретичні дослідження структури та спектральних властивостей електролюмінесцентних комплексів перехідних металів» спільно з працівниками НУ «Львівська Політехніка» створено нові світловипромінювальні пристрої на основі органічних компонентів.

Науково-дослідний інститут фізіології імені Михайла Босого (директор – проф. В. С. Лизогуб) працював над темою «Індивідуальні психофізіологічні особливості людини в реальних умовах діяльності».

Науковці інституту досліджували роль індивідуальних типологічних властивостей центральної нервової системи підлітків у нейрофізіологічних та автономних механізмах регуляції серцевого ритму під час переробки інформації різної складності.

Отримані результати впроваджено в освітній процес закладів вищої освіти України, які готують лікарів, фізіологів, психологів, фахівців зі спортивної науки та медицини, що підтверджено відповідними актами впроваджень.

У межах дослідження теми інститут провів VI Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Індивідуальні психофізіологічні особливості людини та професійна діяльність» (20-22 жовтня 2017 р., м. Черкаси). Також

за результатами дослідження підготовлено до захисту кандидатську дисертацію (Т. В. Кожемяко).

Науковці інституту (проф. В. С. Лизогуб, проф. С. О. Коваленко та проф. Д. М. Харченко) опонували 3 докторські та 8 кандидатських дисертацій.

Брали участь у низці наукових заходів:

– 2 наукових міжнародних конференціях як члени оргкомітету та учасники (III Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми сучасної освіти та науки в контексті євроінтеграційного поступу» Луцьк, 18-19 травня, 2017 р.; «Актуальні проблеми психофізіології спорту», Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, 24 квітня 2017р.);

– у роботі Науково-методичної ради Федерації футболу України (як автори програми підвищення кваліфікації тренерів диплому С, читали лекції і приймали екзамени у тренерів диплому категорії ПРО, Б і А);

– у роботі наукової, консультативної ради, редколегії наукового журналу Будапештського університету (проф. В. С. Лизогуб);

– у засіданні Академії наук вищої школи (січень 2017 р.).

Підготували і видали методичний посібник «Історія розвитку фізіології ВНД в Україні» (разом з Макаренком М. В., Макачук М. Ю.), а також два випуски Вісника Черкаського університету (серія «Біологічні науки»).

Проводили дослідження ЕЕГ, ВСР, біоенергетики, гемодинаміки, психофізіології, нейродинаміки та статистично опрацьовували результати досліджень спортсменів, дітей з вадами слуху та різними спортивними спеціалізаціями (213 осіб), готували презентації, виступали з результатами та готували матеріали до публікацій.

Науково-дослідний інститут селянства (директор проф. А. Г. Морозов)

Інститут плідно працював за такою тематикою: історичні форми ментальності, соціально-економічного та громадсько-політичного світогляду

селянства; форми політичної самоорганізації українського селянства; історія української сільськогосподарської кооперації; гендерні проблеми сільської місцевості; актуальні проблеми аграрної політики – ринок землі; проблема екології села; реформа місцевого самоврядування.

Науковцями реалізовано три програми польових досліджень («Водні ресурси Черкащини: ретроспективний аналіз»; «Умови праці в сільському господарюванні 50-х–70-х роках ХХ ст. та їх вплив на здоров'я колгоспників»; «Неформальна економіка сільського двору 1950-х–1970-х рр.»).

Підтримується співпраця з Інститутом історії України НАН України, Центральною науковою сільськогосподарською бібліотекою Академії аграрних наук, приватним історико-етнографічним музеєм «Козацькі землі України» та низкою інших організацій та установ.

Установлено інформаційні зв'язки із зарубіжними вченими-аграрниками: проф. Марком Таугером (M. Tauger) – університет Зах. Вірджинії (США) та проф. Андре Граціозні (A. Graziosi) – Неаполітанський університет (Італія). Продовжуються перемовини про співпрацю з проф. Л. Віолою, С. Вінтагеном та Дж. Віткрофтом.

За звітний період дослідниками інституту видано 5 монографій, 16-й та 17-й випуски спеціалізованого збірника наукових праць з аграрної історії «Український селянин».

За участю Інституту проведено три наукові форуми (Міжнародна науково-практична конференція «Революційні потрясіння початку ХХ ст. у Європі: геополітичний, соціокультурний і антропологічний виміри» (березень 2017 р.); 11-й Всеукраїнський симпозіум з проблем аграрної історії (листопад 2017 р.); Всеукраїнська наукова конференція «Великий терор 1937–1938 р.р.» (листопад 2017 р.)).

Також проведено теоретичний семінар «Велика селянська революція першої третини ХХ ст.: український простір».

Центр Шевченкознавчих досліджень (директор – проф. В. Т. Поліщук)

Протягом звітнього періоду працівниками центру виконано такі планові роботи:

1. Укладено й видруковано збірник праць Міжнародної (39-ї) наукової Шевченківської конференції «Творчість Тараса Шевченка: компаративний та інтертекстуальний простір».

2. Видруковано за кошти обласного бюджету науковий щорічник «Шевченків світ» (вип. 9-й), підготовлено до друку й вирішено питання фінансування 10-го випуску щорічника.

3. Підготовлено до друку й вирішено питання фінансування п'ятої книги проекту «Тарас Шевченко. Текст і контекст»: «Послання...».

4. У підручнику «Українська література. 8 клас» (співавтор В. І. Пахаренко, із грифом МОН) уміщено розділ «Тарас Шевченко».

5. Професором В. І. Пахаренком написано й видруковано підручник «Українська література. 9 клас» (гриф МОН України), понад половину якого становить шевченкознавчий матеріал.

6. До вказаних шкільних підручників складено «Зошити для контрольних робіт з української літератури: компетентнісний підхід», значна частина тексту – шевченківська.

7. Написано й опубліковано 4 шевченкознавчі статті в наукових виданнях.

8. Професори В. Т. Поліщук і В. І. Пахаренко виступили з лекціями на шевченківську тематику в Черкасах, Кропивницькому, Кам'янці, Смілі.

9. У березня 2017 р. в університеті проведено традиційний Шевченківський тиждень із залученням викладачів і студентів.

10. Завершено вибірку, аналіз і бібліографічну публікацію матеріалів шевченківської тематики в діаспорному журналі «Визвольний шлях».

11. Продовжується співпраця з Інститутом літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України щодо підготовки тематичних книг на основі «Шевченківської енциклопедії».

Науковий центр діалектологічних досліджень Середньої Наддніпрянщини (директор – проф. Г. І. Мартинова)

Упродовж звітнього періоду доктор філологічних наук, професор Г. І. Мартинова, доценти, кандидати філологічних наук Л. І. Лонська, Т. В. Щербина активно працювали над вивченням народного мовлення Середньої Наддніпрянщини, лінгвістичними, лінгвогеографічними й етноглотогенетичними та прикладними проблемами цього регіону.

За цей час опубліковано праці, у яких репрезентовано новий фактичний матеріал, вироблені методики збирання, систематизації й наукової обробки діалектних одиниць фонетичного, фонологічного та лексичного рівнів, їхнього лексикографічного, текстграфічного й лінгвогеографічного представлення, підготовлено до друку навчально-методичний посібник «Українська діалектологія» (вид. 2-ге переробл. і доповн.).

За звітний період продовжено укладання статей до електронної картотеки «Короткого словника середньонаддніпрянських говірок», удокладнено фонотеку й текстотеку говірок Черкащини. Підготовлено до друку й опубліковано 22–23-й випуски фахового наукового збірника «Мовознавчий вісник» (відповідальний редактор Г.І. Мартинова, відповідальний секретар – Т.В. Щербина), індексований у міжнародній наукометричній базі Index Copernicus, та низку статей у фахових і зарубіжних виданнях.

На наукових конференціях різного рівня апробовано результати досліджень. Взято участь в організації та проведенні Всеукраїнського науково-практичного семінару «Актуальні проблеми сучасної граматики».

Навчально-науковий центр фізико-хімічних досліджень (керівник – проф. Т. В. Запорожець)

Відповідно до Положення однією з основних функцій Центру є формування сучасної та ефективної матеріально-технічної бази для фахової підготовки учасників освітнього процесу за спеціальностями природничо-математичного напрямку.

У поточному році відпрацьовано методики експериментальних досліджень згідно із замовленнями науковців університету і партнерів Центру.

На базі Центру проводять навчальні заняття, виконують атестаційні роботи студенти й аспіранти: практичні заняття з електронної мікроскопії, лабораторні заняття з курсу рентгеноструктурного аналізу (ННІ ІОТ), практичні заняття з хімічного аналізу (ННІ природничих наук), експериментальна частина ряду наукових досліджень студентів та аспірантів.

За останній рік Центр має спільні дослідження з кафедрою фізики (дослідження фазового складу, рентгеноструктурний аналіз, спектральний аналіз матеріалів, розробка спеціального обладнання для проведення оригінальних експериментів – А. М. Гусак, Ю. О. Ляшенко, М. О. Пасічний, Є. В. Татарчук); з кафедрою хімії та наноматеріалознавства (відпрацювання технології переробки шламу – Р.Л. Галаган, доц. О.А. Лут), дослідження фазового складу рідкоземельних люмінофорів (доц. Ю. А. Шафорост), елементний склад волосся людини (В. І. Бойко); з кафедрою екології та агробіології (електронна мікроскопія морфології поверхні бобових – С. І. Дерій).

У звітному році продовжено співпрацю з Інститутом електрозварювання імені Є. О. Патона (експериментальне вимірювання характеристик фронту безкисневого горіння у мультишарових фольгах); зі Швейцарською федеральною лабораторією ЕМРА (дослідження твердофазних реакцій у багатошарових нанофольгах, процесів пороутворення на інтерфейсі Cu-Sn); з Університетом Дебрецена (Угорщина) – заплановано наукове стажування співробітників Центру Т. В. Запорожець і Я. Д. Короля у грудні 2017 року.

Спеціалісти Центру працюють і над власними науковими розробками.

На завершальній стадії патентування розробки «Інструментально-програмний комплекс для вимірювання параметрів фронту реакції самопоширюваного високотемпературного синтезу у реакційній мультишаровій наноперіодичній фользі».

На базі Центру виконується дослідження за науково-дослідними темами, що фінансується з державного бюджету (керівники А. М. Гусак, Т. В. Запорожець, Ю. О. Ляшенко).

Центр співпрацює з виконавцями проекту FP-7 (7-ї рамкової програми Європейського Союзу з розвитку наукових досліджень і технологій, Marie Curie, IRSES, No. 612552, керівник Гусак А. М.)

Силами Центру розробляється програмне забезпечення для обробки експериментальних результатів, отриманих на оригінальному обладнанні, а також для заміни високовартісних ліцензійних програмних пакетів.

Полонійний центр Черкаського національного університету (керівник – Л. В. Потапенко)

Упродовж звітнього періоду центр провів три семінари:

– два міжкафедральних науково-практичних семінари (з актуальних проблем перекладознавства «Алгоритм процесу перекладу» та з проблем використання інформаційно-комп'ютерних технологій та інших технічних засобів у навчанні перекладачів, березень 2017 року);

– науково-методичний семінар з питань академічної доброчесності та написання курсових і магістерських робіт з перекладу (вересень 2017 року; організатор – професор О. О. Селіванова).

Також завідувачка Полонійного центру Л. Потапенко взяла активну участь у роботі лінгвістичного семінару «Ключові проблеми германського та романського мовознавства» (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, червень 2017 року).

У квітні відбулася презентація фундаментальної праці О. О. Селіванової «Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми».

У межах XIX Всеукраїнської наукової конференції «Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених» («Родзинка – 2017») у Полонійному центрі молоді науковці обговорили актуальні проблеми гуманітарних наук.

Влітку 2017 року польське Міністерство вищої освіти високо оцінило дидактичну і культурно-просвітницьку діяльність Полонійного центру Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, виділивши дев'ять місць для студентів на навчання в Літніх школах польської мови. Найкращі студенти 3 курсу та магістранти спеціальності «Переклад слов'янських мов» мали щорічну приємність: удосконалити свої знання польської та методики її викладання в літніх мовних школах, а доцент Л. Потапенко – на методичних курсах вчителів польської мови на базі університетів у м. Люблін і м. Пултуск.

У жовтні 2017 року члени Полонійного центру в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького провели зустріч та відвідали лекцію професора Марека Данілевського (Технологічний університет «Академія гірничо-хутнича», Краків, Польща).

Протягом року доцент Л. Потапенко разом зі студентами спеціальності «Переклад слов'янських мов» активно займалися профорієнтаційною роботою, виступали перед школярами і батьками в загальноосвітніх навчальних закладах м. Сміли, м. Чигирин, м. Черкас.

Центр молодіжних інновацій (голова – доктор економічних наук, проф. О. В. Черевко)

Центр молодіжних інновацій створено на громадських засадах і принципі добровільності та має статус дорадчо-консультативного органу ректора Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Головна мета: здійснення науково-просвітницької діяльності, заохочення інноваційних та інтеграційних технологій розвитку особистості,

підтримка талановитої студентської молоді та молодих науковців, допомога у задоволенні їх наукових інтересів та особистісної самореалізації.

Види діяльності:

1. Створення «Банку ідей» молодих науковців Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.
2. Організація круглих столів.
3. Створення дискусійного клубу (Платформи захисту проектів та ідей).
4. Пошук можливих майданчиків утілення ідей.
5. Створення лабораторій для розробки, тестування та втілення інноваційних ідей.
6. Зустрічі з потенційними інвесторами.
7. Організація презентацій проектів та обміну ідеями.
8. Зустрічі з переможцями стипендіальних програм, студентами Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, що продовжують навчання за кордоном в магістратурах та аспірантурах.
9. Ініціювання, організація та проведення благодійних акцій, ярмарків, фестивалів, концертів, чемпіонатів талантів (мистецьких, комп'ютерних, дизайнерських, краєзнавчих тощо) за участю інших ЗВО та громадських організацій.
10. Проведення тренінгів, майстер-класів.
11. Проведення щорічного Форуму інноваційних ідей молодих науковців Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

За ініціативи Центру молодіжних інновацій Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького в університеті відбувся інформаційний семінар щодо можливостей міжнародної співпраці в рамках програми Європейського Союзу «Еразмус+» програма «Жана Моне».

Налагоджено співпрацю з представниками громадської ініціативи м. Черкас «Промолодь». Громадські активісти поділилися багатьма

порадами, покроковими інструкціями втілення в життя будь-яких ідей і мрій, а також розповіли про «інструментарій інноватора».

Центром молодіжних інновацій проведено конкурс проектів для студентів, аспірантів, молодих науковців, представників громадських організацій і підприємств. 16 травня 2017 року відбувся публічний захист студентських проектів, що були подані на конкурс від Центру молодіжних інновацій (ЦМІ).

Під час засідань ЦМІ налагоджено співпрацю з «Агентством розвитку Черкащини Черкаської обласної ради» та відбулася презентація започаткованого ними конкурсу інноваційних проектів «Genesis».

Також було обговорено чинні грантові програми та шляхи участі у цих програмах студентства.

У 2017 році Центр молодіжних інновацій взяв участь в обласному форумі інститутів громадянського суспільства «Грантуємо Зміни 3.0».

Науково-дослідна лабораторія математичної освіти (завідувач – проф. Н. А. Тарасенкова)

Основні напрями досліджень лабораторії зосереджено на актуальних проблемах математичної освіти в загальноосвітній і вищій школах: теоретико-методичні засади організації навчання математики в загальноосвітній школі (сектор 1); теорія та методика навчання математичних дисциплін у вищій школі (сектор 2); застосування ІКТ у навчанні математики (сектор 3).

У 2017 році групою співробітників лабораторії виконано таку роботу:

1. Розроблено основи теорії К-задач для освітньої галузі «Математика» (професор Н. А. Тарасенкова);

2. Опубліковано: підручники з алгебри для 9-го класу (Н. А. Тарасенкова, І. М. Богатирьова, О. М. Коломієць, З. О. Сердюк) та геометрії для 9-го класу (Н. А. Тарасенкова, у співавт.); посібники циклу «Формування предметних компетентностей» з математики для 5 і 6 класів, та алгебри і геометрії для 8 класу (Н. А. Тарасенкова, І. М. Богатирьова, О. М. Коломієць, З. О. Сердюк,

В. А. Терещенко, О. Я. Терех, за ред. Н. А. Тарасенкової); посібники циклу «Перевірка предметних компетентностей» з алгебри і геометрії для 8 класу (Н. А. Тарасенкова, І. М. Богатирьова, О. М. Коломієць, З. О. Сердюк, за ред. Н. А. Тарасенкової);

3. Підготовлено до друку колективну монографію «Організація навчання математики у старшій профільній школі» (Н. А. Тарасенкова, І. А. Акуленко, І. В. Лов'янова, З. О. Сердюк);

4. Проведено експериментальні дослідження: щодо реалізації синергетичного підходу в навчанні математичних дисциплін у вищій школі (Н. В. Шульга, консультант – професор Н. А. Тарасенкова); щодо стану загальноосвітньої математичної підготовки учнів ПТНЗ України (Д. С. Тінькова, керівник – професор Н. А. Тарасенкова); щодо змісту і засобів формування предметної компетентності з математики учнів 5-6 класів ЗНЗ (В. А. Терещенко, керівник – доцент О. М. Коломієць); разом з аспірантами та магістрантами проводиться дослідження щодо встановлення факторів, що позитивно впливають на формування методичної компетентності у майбутніх учителів математики.

Спільно з Лабораторією математичної та інформатичної освіти Інституту педагогіки НАПН України взяли участь у Всеукраїнському проєкті «Якість освіти» (д.пед.н., проф. Н. А. Тарасенкова, к.пед.н., доценти І. М. Богатирьова (до 01.09.2017), О. М. Коломієць, З. О. Сердюк), що діє під егідою НАПНУ і в межах якого здійснюється науково-просвітницька робота з учителями різних регіонів України (семінари, круглі столи, майстер-класи для учителів математики в різних регіонах України); взяли участь у вдосконаленні навчальної програми з математики для 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів за новим Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти (програму зі змінами затверджено МОН України у жовтні 2017 р.); взяли участь у проєкті «Перевірка предметних компетентностей» (розробка відповідних концепцій і підготовка серії посібників для оцінювання навчальних досягнень учнів з алгебри й

геометрії для 8 класів, а також серії посібників «Формування предметних компетентностей» з математики для 5-6 кл.).

Науково-дослідна лабораторія когнітивно-дискурсивних досліджень (завідувач – проф. С. А. Жаботинська)

За звітний період результатом діяльності лабораторії є:

1. Подано до захисту докторську дисертацію (Г. В. Лещенко «Наративна напруженість як категорія художнього тексту: лінгвокогнітивні аспекти (на матеріалі коротких оповідань Агати Крісті)»), науковий керівник – проф. С. А. Жаботинська).

2. Здійснено напрацювання за 4 кандидатськими дисертаціями.

3. Участь у двох міжнародних науково-дослідних проектах («Криза, конфлікт та критична дипломатія: сприйняття Євросоюзу Україною та Ізраїлем / Палестиною», виконуваного під егідою Євросоюзу – «Jean Monnet Network Crisis, Conflict and Critical Diplomacy: EU Perception in Ukraine and Israel / Palestine» (2015-2017) – проф. С. А. Жаботинська, доц. В. О. Велівченко; канадсько-європейсько-український проект «Демократичні реформи управління в Україні, 2015 – 2017», частина «Національності й мовна політика» (проект здійснюється під егідою університету Альберта, Едмонтон, Канада) – проф. С. А. Жаботинська).

4. Опубліковано 1 монографію (А. В. Лещенко «Нарративная напряженность художественного текста»), 4 навчально-методичних посібники (В. Ф. Велівченко «Основи лінгвопрагматики»; «Мова як засіб впливу на свідомість»; О. І. Вовк «Сучасний урок англійської мови в початковій школі: теорія і практика» та «Методика навчання англійської мови молодших школярів»), 20 статей (із них – 5 у міжнародних виданнях), 5 тез доповідей на конференціях; участь у 12 наукових конференціях і семінарах (із них – 3 за межами України);

5. Проведено міжкафедральний круглий стіл ННІ іноземних мов («Сучасні підходи до викладання іноземної мови: загальний огляд і моделі навчання», вересень 2017) та три міжкафедральні навчально-методичні

семінари (організатор – проф. О. І. Вовк): «Мозок у процесах пізнання» – жовтень 2017; «Автентичність навчання англійської мови (посібники, ситуації, мовні/мовленнєві форми, фрази класного вжитку)» – листопад 2017; «Автоматизація нового навчального матеріалу» – грудень 2017.); участь у трьох міжнародних семінарах, проведених у рамках проекту в Льовені, Бельгія (20-22 квітня 2017) та Києві (24-26 серпня 2017, 26-28 листопада 2017));

6. Проф. С. А. Жаботинською підготовлено 2 навчальних курси: «Когнітивні проблеми лексикології» (для магістрів; 7 тем лекцій, унаочнених у презентаціях Power-point; курс супроводжується методичними рекомендаціями для практичної роботи студентів); «Когнітивна лінгвістика: становлення, проблематика, перспективи» (для аспірантів).

7. Прочитано лекції за межами Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького:

7.1. У рамках співробітництва між українськими університетами проф. С. А. Жаботинською підготовлено та прочитано курс лекцій (30 годин) «Когнітивна лінгвістика: становлення, проблематика, перспективи» для аспірантів 2-го року навчання в Київському національному лінгвістичному університеті (грудень 2017);

7.2. Проф. С. А. Жаботинською, членом Українського Фулбрайтівського кола, підготовлена і прочитана лекція «Лінгвакон: система викладання англійської мови на нейрокогнітивних засадах» (2 год.), присвячена 25-річчю програми Фулбрайта в Україні. Лекцію прочитано: 1) 13 вересня 2017 р. у Східноєвропейському університеті імені Л. Українки, Луцьк; 2) 15 вересня 2017 р. на Всеукраїнській літній школі з наукового письма, Світязь, Волинь.

7.3. У межах навчальної програми Всеукраїнської літньої школі з наукового письма (Світязь, Волинь, 14-16 вересня 2017) проф. С. А. Жаботинською прочитано 2 лекції (4 год.) з укладання та використання словника-тезауруса академічних кліше, створеного на основі трирівневої концептуальної онтології (моделі).

8. Продовжено розбудову нової системи викладання англійської мови та її упровадження в навчальному центрі для мешканців м. Черкас. Проф. С. А. Жаботинською здійснюється розроблення системи навчання англійської мови ЛІНГВАКОН, базованої на нейрокогнітивних засадах. Закінчено підготовку матеріалів для занять з дорослими (8 тем, 540 слайдів презентацій у форматі Power-Point) на першому рівні навчання. За допомогою студентів 4 курсу зібрано матеріали для підготовки словників-тезаурусів розмовних тем другого рівня навчання. К.п.н. С. Г. Задворною продовжено розроблення навчального матеріалу для занять із дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку (4 нові комплексні теми, представлені 160 слайдами презентацій у форматі Power-Point, а також нові розділи посібника з навчання читання та письма). До навчальних тем підібрано аудіо- та відеоматеріали. Система навчання ЛІНГВАКОН успішно проходить апробацію у приватному мовному навчальному центрі (директор – к. п. н. С. Г. Задворна), який розпочав роботу в лютому 2016 р. і в якому нині навчаються понад 100 осіб (дітей і дорослих) – мешканців м. Черкас.

Науково-навчальна лабораторія глибинної психокорекції (завідувач – академік Т. С. Яценко)

За звітний період науково-навчальною лабораторією глибинної корекції було проведено психокорекційні групові заняття зі студентами (70 годин), аспірантами та слухачами Інституту доуніверситетської підготовки та післядипломної освіти (200 годин).

У рамках ХІХ Всеукраїнської наукової конференції молодих учених (27.04.2017 р.) проведене публічне заняття з глибинно-психологічної корекції (велика аудиторія, 80 осіб).

У щорічній літній авторській школі Академіка НАПН України Т. С. Яценко (03-08.07.2017) взяли участь 100 осіб з 30 міст України та зарубіжжя.

Всеукраїнський семінар-практикум з глибинної психокорекції (07-13 жовтня 2017 року) об'єднав 40 учасників із 10 міст України.

Головними завданнями проведених наукових заходів було опанування теорією та інструментарієм роботи психологів у форматі психодинамічного підходу, що каталізує розвиток практичної психології в Україні. Зокрема, участь в Авторській школі та семінарі-практикумі є формою підвищення кваліфікації, сприяє вдосконаленню умінь ведення психологічної практики в контексті відповідності методологічної сутності глибинної корекції, що закладено в основу методу активного соціально-психологічного пізнання. АСПП дозволяє надавати ефективну психологічну допомогу учасникам діагностико-корекційної групи у вирішенні особистісних проблем, що сприяє формуванню професійних якостей психологів-практиків, умінь і навичок оптимізації практичної роботи.

**Наукова лабораторія «Автоматизація наукових досліджень»
(керівник – доц. Ю. О. Ляшенко)**

Основний напрям роботи лабораторії – вивчення, дослідження та впровадження сучасних інформаційних технологій у ході автоматизації наукових досліджень в астрономії та автоматизації систем контролю та управління за технологічними й кліматичними параметрами.

У лабораторії проведено дослідження та розробки з таких проблем:

- розробка моделі гравіювального станка з числовим програмним керуванням;
- розробка комплексу мобільних міні-роботів для відпрацювання алгоритмів машинного інтелекту; мобільного комплексу робота-павука;
- розробка програмного комплексу на базі Android для лабораторного стенду вивчення напівпровідникових приладів;
- розробка програмно-апаратного забезпечення для корекції розвитку дітей з вадами психофізичного розвитку;
- розробка комплексу демонстраційних установок на базі систем із гнучкою логікою;
- розробка навчально-методичного комплексу для вивчення основ автоматизації та операційних систем на базі Raspberry PI;

- розробка ефективної системи енергопостачання на основі гідродинамічного кавітатора;
- розробка комп'ютеризованої установки автоматичного контролю електроосадженням;
- розробка SCADA системи на базі Android для керування режимами роботи піролізного котла;
- розробка автоматизованого лабораторного стенду для вивчення напівпровідникових приладів з контролем за перебігом експерименту та збором даних через мобільний додаток на базі ОС Android;
- розробка системи розпізнавання жестів на базі оптичних датчиків;
- розробка силового блоку керування роботою інтерактивної зоряної карти;
- розрахунок системи контролю та автоматичного керування резонансом роботи комірки Майєра;
- розробка автоматизованої системи моніторингу головних числових характеристик стану хворого.

На базі лабораторії проведено роботу з підготовки школярів до участі в Конкурсі «Intel-Техно Україна 2016-2017», де учень зайняв перше місце у відбірковому турі.

Протягом року розробки лабораторії були представлені на обласному семінарі вчителів фізики, математики та інформатики, дні відкритих дверей ННІ ІОТ, святкуванні дня м. Черкаси.

Проводиться комплексне дослідження можливостей автоматизації наукових досліджень на новій елементній базі, розробка відповідного програмно-апаратного забезпечення, в якому задіяно понад 5 науковців та 10 студентів. За результатами дослідження здійснено апробацію на міжнародному форумі та опубліковано в міжнародному фаховому виданні.

Лабораторія співпрацює з Чорноморським національним університетом імені Петра Могили (м. Миколаїв) в рамках науково-дослідної роботи «Розроблення мікроконтролерних засобів дистанційного контролю

ефективності енергозбереження та керування енергопостачанням у комплексі споруд закладу освіти» (держреєстраційний № 0111U000528) та держбюджетної теми «Розроблення поліметричних датчиків інформаційно-вимірювальних систем з живленням елементів від енергії вимірювального сигналу».

Тривають перемовини щодо встановлення зв'язків з Кембриджським університетом з метою створення регіонального центру дослідження інформаційних технологій з використанням Raspberry Pi.

Також тривають перемовини щодо встановлення зв'язків задля подальшої співпраці в наукових дослідженнях з лабораторією цифрової техніки і джерела сонячної енергії та обчислювального факультету Заслуженого автономного університету Пуебла (м. Пуебла, Мексика).

Центр гендерних досліджень і комунікацій (директор – проф. Н. І. Земзюліна)

Протягом 2017 року Центр проводив наукову, просвітницьку, іміджеву діяльність. Продовжували функціонувати попередні проекти та були окреслені перспективні напрями роботи, що формуватимуть діяльність підрозділу в майбутньому.

Проекти, над якими працювали:

1. «Її історія – 100 років» (проводиться збір фотографій, листів, мемуарів, що розповідають про історію українського жіноцтва упродовж останніх ста років). Оформлено альбоми, описано жіночі історії, які планується видати окремим виданням.

2. «Добро починається з тебе» (допомагає студентам реалізовувати благодійні ініціативи: допомога дитячим будинкам і лікарням, догляд за людьми похилого віку, збереження екології, історії та культури рідного краю).

3. Музей соціальної історії українського суспільства.

4. «Жіночі сторінки історії» (створення календаря знаменних та пам'ятних дат з метою сформувати соціальний портрет українки у ХХ ст.).

Традиційними в роботі Центру стали круглі столи, що проводяться державними та громадськими організаціями, присвячені проблемам насилля в сім'ї та суспільстві. При Центрі діє студентський підрозділ, що є добровільним молодіжним гуртком, який активно співпрацює з питань гендерних досліджень (філіали у Варшаві, Ополі, Ноймейгені (Голландія)).

У 2017 році Центр продовжував роботу над держтемою «Соціальні практики формування гендерної чутливості й толерантності в традиційному українському суспільстві модерного періоду».

Спільні проекти:

1. На основі мистецьких проектів Черкаського обласного художнього музею (Музейний альманах. Наукові матеріали: статті, нариси, есе. Випуск 8. – Черкаси: 2017. – 146 с.).

2. Студентський соціально орієнтований проект «Я – традиція» (куратор Пушонкова О. А.).

3. Проведена скайп-конференція між Гендерним центром Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького та Луцьким педагогічним коледжем.

4. Співпраця з Черкаським регіональним відділенням Соціологічної асоціації України в проведенні анкетувань мешканців Черкащини.

Проведено польові дослідження, а саме анкетування: «Гендерні стереотипи сучасної студентської молоді» та «Зміна світоглядних концепцій українського соціуму 2013-2017рр».

Протягом 2017 року ЦДГК було надруковано: 7 статей у фахових виданнях, 20 тез у матеріалах конференцій, видано 1 монографію, 1 навчальну програму, 1 довідкове видання, 1 збірник тез конференції, 1 розділ у музейному альманасі; проведено 3 конференції та 1 круглий стіл; взято участь в роботі 25 конференцій і круглих столів, прочитано понад 40 лекцій, організовано різноманітні просвітницьких акції.

Навчально-наукова лабораторія квантової хімії (завідувач лабораторії – проф. Б. П. Мінасв)

Упродовж звітнього періоду дослідження проводилися за науково-дослідною темою кафедри хімії та наноматеріалознавства «Теоретичні аспекти будови та фізико-хімічних властивостей нових матеріалів для нанофотоніки, органічних світловипромінюючих пристроїв та наномедицини», а також продовжувалися дослідження за темою «Структурні та спектральні властивості нових матеріалів для сенсibiliзованих барвниками сонячних елементів, нанофотоніки та органічних світловипромінюючих пристроїв», яка виконується в рамках фундаментального проекту за державним замовленням. Номер держреєстрації 0115U000637 (2015-2017 рр.).

У рамках завдань навчально-наукової лабораторії квантової хімії проводилися дослідження за такими напрямками:

1. За напрямом «Аналіз електронної структури та спектральних властивостей гетероциркуленів» досліджено ароматичність та проведено порівняння ІЧ і КР спектрів для нових представників тетрабензоанельованих аза- та окса[8]циркуленів. Квантово-хімічні розрахунки дозволили пояснити зміни в спектрах при заміні атома Оксигену в фурановому фрагменті молекули окса[8]циркулену на NH-групу пуролу в молекулі аза[8]циркулену.

За результатами роботи опубліковано 2 закордонні статті у виданнях, внесених до наукометричних баз даних.

Крім того, проводилася робота над написанням та друком колективної монографії «Електронна будова та спектральні властивості гетероциркуленів», присвяченої дослідженням взаємозв'язку та взаємозалежності електронної будови та спектральних властивостей частково та повністю анельованих молекул гетероциркуленів. У монографії наведено основні шляхи синтезу як вуглеводневих, так і гетероциклічних циркуленів, обґрунтовано їх електронні та коливальні спектри в контексті високої симетрії їх молекул та з урахуванням вібронних ефектів.

Протягом звітнього періоду було проведено науковий семінар на тему «Азатриокса[8]циркулені як матеріали для органічних світлодіодів»,

присвячений проблемам функціоналізації та застосування гетероциркуленів для потреб електроніки, зокрема, для органічних світловипромінювальних діодів.

2. За напрямом «Спектральні властивості молекулярного кисню в розчинах і сенсibiliзація фотодинамічної терапії» досліджено механізми безвипромінювальної дезактивації синглетного кисню. Запропоновано новий механізм гасіння випромінювання синглетного кисню на довжині хвилі 1270 нм шляхом тунельного перенесення енергії на коливання розчину. Пояснено нещодавні експерименти, опубліковані у 2016-2017 роках професором А. А. Красновським (МГУ ім. М. В. Ломоносова) та групою професора П. Огілбі (Данія) по прямому лазерному збудженню синглетного кисню. Надруковано статтю (огляд) про нові механізми гасіння й випромінювання синглетного кисню та порівняння їх з старою теорією, розвинутою професором Б. П. Мінаєвим у 1985-1995 роках, що надало прекрасне підтвердження найновіших експериментальних даних.

3. За напрямом «Електрохімічне дослідження похідних пірокатехіну» проведено порівняльне дослідження електрохімічної поведінки пірокатехіну та його похідних за методами циклічної оберненопохідної хронопотенціометрії (ЦОПХ) зі змінним струмом промислової частоти та циклічної вольтамперометрії (ЦВА). Методи ЦВА і ЦОПХ показують різний ступінь оборотності процесу в умовах експерименту. Це є проявом відомого в електрохімії ефекту, що виникає за умов великої різниці у швидкості зміни потенціалу електроду.

Результати виконаних досліджень використовують у навчально-науковому процесі інституту природничих наук Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Розроблено навчальні програми спецкурсів «Молекулярне моделювання наноматеріалів» для студентів 3 курсу та «Наноматеріали для органічної електроніки» для студентів 4 курсу. Крім того, вказані задачі лягли в основу курсових і дипломних робіт студентів – Вікторії Волошиної «Зміннострумова хронопотенціометрія

деяких похідних пірокатехіну з варіюванням частоти змінного струму», Палаш Юлії «Ртутний крапельний електрод у обернено-похідній хронопотенціометрії з контрольованим синусоїдальним струмом», Євгенія Стромила «Механізми електролюмінесценції в органічних світлодіодах на основі карбазолвмісних спектрів», Валентини Плужник «Спектроскопія міжмолекулярних взаємодій синглетного кисню», Альони Курочки «Аналіз будови та коливального спектра 1-[(5-бензил-1,3-тіазол-2-іл)діазеніл]нафтален-2-олу».

Завдяки вагомим досягненням викладачів у науковій сфері Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького у рейтингу закладів вищої освіти за версією Scopus став 24-им в Україні.

Додатний індекс цитування Гірша (h) (за даними сайту www.scopus.com) мають 32 викладачі і 1 аспірант нашого університету (в 2016 році – 26 викладача і 2 аспіранта). Особливою гордістю університету є здобутки проф. Мінаєва Б. П., який посідає 37 місце серед 100 найбільш цитованих науковців України та 26 місце серед 100 науковців у рейтингу «Фізичні та технічні науки». Тривалий час (за винятком останніх даних) до 100 найбільш цитованих науковців України входив і проф. Гусак А. М.

Таблиця 2.3

Індекс Гірша науковців університету (Scopus)

1.	Мінаєв Б.П.	35		18.	Сторожук Н.В.	3
2.	Гусак А.М.	21		19.	Бабенко С.В.	2
3.	Баришніков Г.В.	17		20.	Галаган Р.Л.	2
4.	Мінаєва В.О.	15		21.	Коваленко С.О.	2
5.	Карауш Н.М.	9		22.	Лизогуб В.С.	2
6.	Бондарчук С.В.	8		23.	Фесак О.Ю.	2
7.	Ли́ла Д.М.	5		24.	Бабенко О.О.	1
8.	Луценко Г.В.	5		25.	Бушин І.М.	1
9.	Запорожець Т.В.	4		26.	Головня Б.П.	1

10.	Корнієнко С.В.	4		27.	Король Я.Д.	1
11.	Литвин В.А.	4		28.	Онищенко Б.О.	1
12.	Ляшенко Ю.О.	4		29.	Погребняк О.С.	1
13.	Пасічний М.О.	4		30.	Подолян О.М.	1
14.	Баришнікова А.Т.	3		31.	Соколенко В.Л.	1
15.	Богатирьов О.О.	3		32.	Петренко Ю.О.	1
16.	Денисенко В.С.	3		33.	Рибалко А.В.	1

Понад 140 науковців університету мають індекс цитування в Google Scholar (Google Академія). Це вільна доступна пошукова система, яка індексує повний текст наукових публікацій усіх форматів і дисциплін. Індекс Google Scholar включає в себе більшість рецензованих онлайн-журналів Європи та Америки найбільших наукових видавництв.

До десятки найбільш цитованих науковців в Google Scholar входять професори: Б. П. Мінаєв, А. М. Гусак, С. А. Жаботинська, Л. В. Кондрашова, О. О. Селіванова, В. С. Лизогуб, Т. М. Десятов, доценти: В. О. Мінаєва, М. Н. Гаврилюк та к.х.н. Г. В. Баришніков. За 2017 рік науково-педагогічні працівники нашого університету опублікували: 36 монографій (6 із яких закордонні), 6 підручників, 87 навчальних і навчально-методичних посібників (із них 7 з грифом МОН України), 72 методичні рекомендації та 67 інших науково-публіцистичних видань; 685 статей у наукових виданнях України, із них 136 статей у закордонних виданнях та 565 тез доповідей.

Таблиця 2.4

Динаміка наукових публікацій, монографій

Види наукових публікацій	2015	2016	2017
Статті в наукових виданнях, з них:	594	553	685
фахові	421	415	549
Закордонні статті, з них:	113	110	136

статті у виданнях, внесених до наукометричних баз	56	246	240
Монографії	27	23	36

Основним науковим періодичним фаховим виданням університету залишається науковий журнал «Вісник Черкаського університету», сім серій якого входять до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC) (Польща):

- Серія Біологічні науки (ICV 2016: 61.43);
- Серія Педагогічні науки (ICV 2016: 58.82);
- Серія Фізико-математичні науки (ICV 2015: 53.50);
- Серія Філософія (ICV 2015: 49.60);
- Серія Філологічні науки (ICV 2015: 47.56);
- Серія Економічні науки (ICV 2015: 47.26);
- Серія Історичні науки (ICV 2015: 45.87).

Електронні версії випусків Вісника систематично викладено на сайті НБУ ім. Вернадського, на сайті наукової бібліотеки імені М. Максимовича та відображено в реферативній базі даних «Україніка наукова» і є доступними для широкого загалу науковців світу.

Університет також видає ще чотири фахові збірники наукових праць, 2 з яких також входять до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC) (Польща):

- щорічник «Літературознавство. Фольклористика. Культурологія»;
- щорічник «Шевченків світ»;
- Мовознавчий вісник (ICV 2015: 42.52);
- Український селянин (ICV 2014: 33.04).

За звітний період на базі нашого університету було проведено 67 наукових заходів, з яких: 9 міжнародних конференцій, 28 всеукраїнських конференцій, 11 наукових семінарів, 11 круглих столів, 8 студентських конференцій.

Науково- дослідна робота студентів та молодих учених

Організація науково-дослідної роботи студентів у 2017 р. здійснювалася згідно з вимогами Указів Президента України та нормативних документів Міністерства освіти і науки України щодо роботи з обдарованою молоддю. Вона була спрямована на розвиток творчих здібностей студентів і мала дві складові: НДР, що включена до навчальних планів, і НДР, що здійснювалася поза навчальним планом. У межах навчального плану студенти писали реферати, курсові, кваліфікаційні та магістерські роботи. Забезпечувалася наступність тематики досліджень із тим, щоб кожна наступна наукова праця була продовженням попередньої. НДР, що здійснювалася поза навчальним планом, полягала в роботі студентських наукових гуртків і проблемних груп, участі в олімпіадах, конференціях, написанні наукових статей і доповідей на конференціях різного рівня.

Усіма формами наукової діяльності було охоплено 1845 студентів денної форми навчання (загальна кількість студентів денної форми навчання 4280). Працювало 149 наукових гуртків, проблемних груп, студентських наукових товариств, клубів за інтересами, клінік, творчих майстерень тощо. Студенти

опублікували 1204 наукову працю (самостійно – 996, у співавторстві з керівником – 208). Захищено 1014 кваліфікаційних, 451 дипломна і 349 магістерських робіт.

Згідно з Наказом МОН України від 10.10.2017 р. №1364 у 2017 році університет став уперше базовим вищим навчальним закладом для проведення Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Інтелектуальна власність».

У Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт із природничих, технічних і гуманітарних наук у 2016/2017 н. р. 7 студентів університету отримали дипломи переможців (табл.2.5).

Таблиця 2.5

Переможці Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт

№ з/п	ПІБ студента	ПІБ, посада керівника	Ступінь диплома	Галузь знань
1.	Невідомська Анжела Максимівна	Спрягайло Олександр Васильович, доцент	I	Природничі науки
2.	Погасій Юлія Вікторівна	Вертипорох Оксана Володимирівна, доцент	III	Філологічні науки
3.	Кронгауз Владислав Олександрович	Земзюліна Наталія Іванівна, професор	III	Гуманітарні науки
4	Костяна Яна Вікторівна	Данильчук Ганна Борисівна, старший викладач	I	Природничі науки Гуманітарні науки
5.	Попадик Микола Станіславович	Данильчук Ганна Борисівна, старший викладач	I	Природничі науки
6.	Куценко Катерина В'ячеславівна	Яценко Тамара Семенівна, професор	I	Соціальні та поведінкові науки
7.	Колісник Ярослав Анатолійович	Корновенко Сергій Валерійович, професор	II	Право

За підсумками Всеукраїнської студентської олімпіади 2016/2017 навчального року 6 студентів отримали призові місця (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Переможці Всеукраїнської студентської олімпіади

№ з/п	ПІБ студента	ПІБ, посада керівника	Ступінь диплома	Галузь знань
1.	Бобров Олег Андрійович	Ляшенко Юрій Олексійович, доцент	II	Математика і статистика
2	Компанієць Олексій Вікторович	Морозов Анатолій Георгійович, професор; Кіреєва Вікторія Олександрівна, доцент	II	Гуманітарні науки
3	Лаврінєнко Катерина Валеріївна	Гаврилюк Максим Никандрович	III	Біологія
4	Спрягайло Дмитро Олександрович	Спрягайло Олександр Васильович, доцент	II	Природничі науки
5	Пустовойт Анжела Сергіївна	Новикова Валерія Іванівна, доцент	I	
6	Тіщенко Світлана Василівна	Корновенко Сергій Валерійович, професор	III	Право

Відповідно до проведеного аналізу в 20 олімпіадах взяли участь 43 студенти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Загалом вони посіли 6 призових місць, отримавши один диплом I ступеня, три – II та два – III ступенів.

Загалом у співвідношенні кількості призових місць до кількості учасників університет посів 13 місце серед національних університетів України.

Крім того, частина студентів отримала дипломи і грамоти у різних номінаціях:

1. Солодовник Наталія Юріївна – диплом I ступеня – переможець Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих,

технічних і гуманітарних наук за галуззю науки «Екологія та екологічна безпека». Керівник – к.б.н, доц. О.В. Спрягайло;

2. Білоножко Валентина Іванівна – диплом III ступеня – переможець VII Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка серед студентів ВНЗ III – IV рівнів акредитації (гуманітарний профіль). Керівник – д.філол.н., проф. Л. В. Шитик;

3. Максьома Микола Миколайович – диплом III ступеня – переможець VII Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка серед студентів ВНЗ III – IV рівнів акредитації (гуманітарний профіль). Керівник – к. філол.н., доц. О. Д. Федоренко;

4. Кудріна Анастасія Володимирівна – диплом III ступеня – переможець VII Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка серед студентів ЗВО III – IV рівнів акредитації (негуманітарний профіль). Керівник – к.філол.н., доц. О. М. Красовська;

5. Зубатенко Ю. – I місце в 2-му етапі Міжнародного конкурсу з української мови ім. П. Яцика. Науковий керівник – к. філол. н., доц. Л. І. Лонська;

6. Чернова Т. В. – 3 місце в 2-му етапі Міжнародного конкурсу з української мови ім. П. Яцика. Науковий керівник – к. філол. н., доц. Л. І. Лонська;

7. Ларіонов М. – грамота в секції «Фізіологія рослин» на II етапі Всеукраїнської олімпіади з біології. Наукові керівники: к. б. н., доц. В.Л. Соколенко, к. б. н., доц. В. В. Осипенко.

8. Гасюк Д. М., Зборовська К. П. – диплом I ступеня в конкурсі захистів у межах I Міжнародної молодіжної науково-практичної конференції «Молодий учений: інтеграційні питання сучасних технологій, спрямованих на здоров'я людини». Науковий керівник – В. Л. Соколенко;

9. Чорна Я. В. – грамота за 5 місце в II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з навчальної дисципліни «Інформатика» у номінації

«Економічні та гуманітарні науки». Науковий керівник – к.т.н., доц. З. М. Гадецька;

10. Андрухіна Є. О. – грамота за 6 місце в II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з навчальної дисципліни «Інформатика» у номінації «Економічні та гуманітарні науки». Науковий керівник – к. т. н., доц. З. М. Гадецька;

11. Маліновська М. В. – 3 місце у Всеукраїнській студентській олімпіаді з управління фінансово-економічною безпекою. Науковий керівник – к. е. н., ст. викл. В. О. Занора;

12. Маліновська М. В. – диплом лауреата в номінації «Усе геніальне просто!» в IV Міжнародній студентській олімпіаді з менеджменту і економіки «Бізнес-проект». Науковий керівник – к.е.н., ст. викл. О. М. Тулуб;

13. Бондаренко В. О. – диплом лауреата в номінації «Усе геніальне просто!» в IV Міжнародній студентській олімпіаді з менеджменту і економіки «Бізнес-проект». Науковий керівник – к.е.н., ст. викл. О. М. Тулуб;

14. Панченко О. О. – грамота «За найкращу відео-презентацію науково-дослідного проекту» в II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади за галуззю знань «Педагогічна освіта напрямом підготовки «Дошкільна освіта». Науковий керівник – к. пед. н., доц. І. В. Єнгалічева;

15. Харченко В. О. – грамота «За високий рівень усного і писемного мовлення» в II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади за галуззю знань «Педагогічна освіта напрямом підготовки «Дошкільна освіта». Науковий керівник – к. пед. н., доц. І. В. Єнгалічева;

16. Лістровський Я. В., Рибак Б. А., Токарева Т. Ю., Бородіна Н. А. – I місце серед основної категорії «ЗВО III – IV рівнів акредитації» в I (обласному) етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з програмування. Науковий керівник – ст. викл. І. М. Порубльов;

17. Смиковський С. І., Безпоясний О. І., Гусак В. В. – II місце серед основної категорії «ЗВО III – IV рівнів акредитації» в I (обласному) етапі

Всеукраїнської студентської олімпіади з програмування. Науковий керівник – ст. викл. І. М. Порубльов;

18. Назаренко Я. Ю., Упир О. О., Шевченко К. Г. – III місце серед основної категорії «ЗВО III – IV рівнів акредитації» в I (обласному) етапі Всеукраїнської студентської олімпіади з програмування. Науковий керівник – ст. викл. К. М. Любченко.

У 2017 році студентам нашого університету виплачували такі академічні стипендії:

Президента України – 5 студентів:

1. Компанієць О. В. – ННІ історії і філософії;
2. Мазур М. О. – ННІ економіки і права;
3. Виноградова І. А. – ННІ історії і філософії;
4. Колісник Я. А. – ННІ економіки і права;
5. Слободянюк О. В. – ННІ іноземних мов.

Верховної Ради України – 1 студент:

1. Шевченко К. Г. – факультет обчислювальної техніки, інтелектуальних та управляючих систем.

Кабінету Міністрів України – 1 студент:

1. Василевська О. А. – ННІ іноземних мов.

Академічна стипендія ім. М. Грушевського – 1 студент:

1. Дика І. Г. – ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва.

Протягом 2017 р. в університеті працювало 89 молодих учених (віком до 35 років). В аспірантурі та докторантурі університету навчаються 69 молодих учених (66 аспірантів і 3 докторанти).

У 2017 р. молоді вчені університету захистили 8 кандидатських дисертацій і 4 докторські.

Троє молодих учених: викладач Н. М. Карауш, доцент О. М. Тараненко, викладач Г. В. Барішніков – стипендіати Кабінету Міністрів України.

Кандидату хімічних наук Г. В. Баришнікову продовжено наукове стажування в Королівському технологічному інституті, на факультеті теоретичної хімії та біології, м. Стокгольм (Швеція), за напрямом молекулярного дизайну біомаркерів для ранньої діагностики хвороби Альцгеймера, за яким він виграв грант за програмою академічної мобільності.

Університет пишається спортивними досягненнями наших студентів:

Кращі спортсмени за підсумками 2017 р.	
1. Щербатюк Роман	– чемпіон світу з кікбоксінгу
2. Данілов Олег	– дворазовий срібний призер Кубка світу з армспорту
3. Кобець Олександр	– бронзовий призер чемпіонату Європи з баскетболу (3x3)
4. Каракай Віталій	– чемпіон світу з гирьового хортингу
5. Мовчан Анжела	– срібний призер Кубку світу з кікбоксінгу
6. Сапсай Анастасія	– чемпіон Європи з боротьби самбо
7. Болобан Андрій	– бронзовий призер чемпіонату Європи з боротьби самбо
8. Кулик Микола	– срібний призер XXIII Дефлімпійських ігор з легкої атлетики
9. Новаковський Віталій	– неодноразовий призер Чемпіонату України з велоспорту
10. Каракай Олександр	– призер міжнародних змагань, учасник Всесвітньої Універсиади з фехтування

59 осіб брали участь у спортивних міжнародних змаганнях, 26 із яких є призерами міжнародних спортивних змагань, 719 студентів брали участь у Всеукраїнських та обласних спортивних змаганнях, 311 із яких є переможцями та призерами.

На сьогодні в університеті навчається і працює:

2 – заслужених майстри спорту;

4 – заслужених тренери України;

4 – майстри спорту міжнародного класу;

27 – майстрів спорту України.

До складу національних збірних України зараховано 3 викладачі та 27 студентів.

У XIII літній Універсіаді наш університет посів почесне 12 місце із понад 130 ЗВО України.

У своїй категорії (II) серед університетів з інститутами та факультетами фізичного виховання (27) – почесне 5 місце.

У XV обласній Універсіаді серед ЗВО III-IV рівня акредитації наш університет упевнено посів 1 місце.

2.3. Комерціалізація результатів наукової діяльності науково-педагогічних працівників університету

Згідно з вимогами МОН України дані щодо комерціалізації результатів наукової діяльності є одними з важливих показників ефективності наукової діяльності університету.

Основною метою комерціалізації наукового доробку є створення умов для отримання конкурентоспроможних результатів інтелектуальної діяльності та підвищення їх економічної ефективності; визначення можливих шляхів комерціалізації результатів розробок та методичних підходів, критеріїв і показників, які застосовуються для оцінки їх ефективності; визначення наукової та економічної доцільності впровадження розробок; залучення в господарський обіг об'єктів права інтелектуальної власності та інших результатів науково-технічної діяльності.

До напрямів наукової діяльності Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, результати якої можна оцінювати в контексті комерціалізації, відносимо:

- виконання наукових проєктів, які фінансуються ззовні (з Державного бюджету України, на госпрозрахункових умовах, за рахунок грантів тощо) і кошти, від виконання яких надходять на спеціальний рахунок університету;
- проведення наукових конференцій і семінарів, оргвнески за участь в яких надходять від учасників на спецрахунок університету;
- публікація статей у наукових періодичних виданнях університету, оплата за які надходить від авторів на спецрахунок університету;
- благодійні внески, що поступають на спецрахунок університету від здобувачів наукового ступеня, які захищають дисертації у спеціалізованих вчених радах університету;
- надання платних послуг із перевірки на плагіат;
- платне навчання в аспірантурі.

Таблиця 2.7

Види наукової діяльності університету, що приносять кошти на рахунки університету:

Види наукової діяльності	2015, тис. грн.	2016, тис. грн.	2017, тис. грн.
Виконання наукових проєктів, які фінансуються з Державного бюджету	655,50	1176,07	1782,30
Гранти	70,00	70,00	200,00
Держбюджетний проєкт для молодих науковців	0	157,00	596,57
Поведення наукових конференцій і семінарів, публікації статей у наукових періодичних виданнях університету, оплата за які надходить від авторів на спецрахунок університету	84,06	106,70	40,61
Спонсорські внески, що поступають на спецрахунок університету від здобувачів	25,65	106,20	66,60

наукового ступеня, які захищають дисертації у спеціалізованих вчених радах університету			
Кандидатські іспити	69,93	25,40	46,89
Програму «Антиплагіат»	3,50	8,00	24,00
Стажування НПП інших ЗВО	4,00	7,00	5,00
Навчання в аспірантурі на контрактній основі	20,75	39,50	174,92
Всього:	933,39	1695,87	2936,89

У звітному році було оцінено ринкову вартість майнових прав на об'єкти права інтелектуальної власності (патенти на корисну модель та патент на винахід). Відповідно до їх оцінки Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького володіє інтелектуальним капіталом у розмірі 72,493 тис. грн.

У 2017 році Бізнес-інноваційним центром надано платних послуг на загальну суму 1281538,41 грн. З них: адмінпослуг надано на суму 805 864,72 грн.; відділом інтелектуальної власності, трансферу технологій та ІТ-забезпечення надано платних послуг на суму 83 130 грн.; редакційно-видавничим відділом надано платних послуг на суму 392 549,69 грн.

2.4. Наукова діяльність бібліотеки імені М. Максимовича

Концепція розвитку наукової бібліотеки університету визначає стратегічні напрями її діяльності, цілі і завдання щодо їх реалізації, роль бібліотеки у загальному контексті розвитку університету і бібліотечно-інформаційному просторі бібліотек закладів вищої освіти України. Наукова бібліотека є одним зі структурних підрозділів університету, діяльність якого базується як на традиційних формах бібліотечно-бібліографічного обслуговування, так і впровадженні інноваційних технологій для забезпечення ефективної підтримки наукового, навчального і виховного процесів університету, конкурентноспроможності університету на ринку освітніх послуг.

Головним критерієм діяльності бібліотеки визначено забезпечення доступності документів, інформації, знань для ефективного розвитку освітньої та наукової діяльності на основі повного задоволення інформаційних потреб професорсько-викладацького складу і студентів на базі новітніх інформаційних технологій.

Одним із важливих напрямів наукової діяльності наукової бібліотеки є створення серії бібліографічних покажчиків, присвячених ученим Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Такі видання засвідчують рівень університетської науки, репрезентують окремі наукові школи та напрями. Підготовці таких покажчиків приділяється постійна увага. Персональні бібліографічні покажчики становлять більшу частину всіх посібників, виданих за останні 5 років. У 2017 році наукова бібліотека підготувала та видала біобібліографічний покажчик «Захаренко Олександр Антонович (1937 – 2002 рр.)» до 80-річчя від дня народження, укладачі: С. О. Захаренко, В. О. Кіреєва, Л. І. Прокопенко; та біобібліографічний покажчик із серії «Бібліографія вчених Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького» – «Білоножка Володимир Якович: доктор сільськогосподарських наук, професор», укладачами якого є вчені секретарі наукової бібліотеки О. М. Абразумова, Л. Г. Лисиця.

За звітний період вийшов бюлетень «Відгомін: імідж ЧНУ ім. Б. Хмельницького в інформаційному просторі», мета якого полягає в оперативному інформуванні загалу університету про матеріали в мас-медійних та наукових виданнях.

Ознайомитися з новинками літератури, які надходять до бібліотеки, користувачі мають можливість через бюлетень нових надходжень літератури «Книжкова скарбниця» в електронному форматі, який надсилаємо до всіх інститутів і факультетів університету. Електронні версії розміщуємо на веб-сайті бібліотеки.

У 2017 році побачило світ видання (із серії «Подвижники освіти Шевченкового краю») «Спокою в житті не знав: книга-спогад про освітянина Володимира Клименка», автором-упорядником якого є директор наукової бібліотеки імені М. Максимовича Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, кандидат історичних наук, доцент Г. М. Голиш. Книга присвячена відомому освітянинові Володимиру Федоровичу Клименку (1926–1997 рр.), який третину століття очолював Золотоніський районний відділ освіти й своєю подвижницькою працею, добрими починами та звершеннями, цілеспрямованою педагогічною творчістю зробив значний внесок у розвиток освіти Черкащини й України.

Наукові статті у фахових виданнях України, рецензії, відгуки, редагування списків для науковців – це далеко не повний перелік робіт, які виконувалися нашими фахівцями у звітному році. За авторством директора та учених секретарів бібліотеки було опубліковано понад 18 статей у наукових часописах, збірниках та масовій періодиці.

Виявом наукової діяльності бібліотеки є участь у всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях, семінарах, засіданнях круглих столів тощо. Такі заходи сприяють активізації науково-дослідницької діяльності та підвищенню професійного рівня працівників наукової бібліотеки. Її представники брали активну участь у семінарах та наукових конференціях з питань вивчення бібліотечної справи, впровадження Універсальної десятикової класифікації в практику роботи бібліотек:

– міжнародній науково-практичній конференції «Наукові комунікації в цифрову епоху», організатором якої стала наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія»;

– науково-практичному семінарі «Впровадження УДК: основи систематизації наукових документів за класифікаційною системою УДК», Державна наукова установа «Книжкова палата України імені Івана Федорова», м. Київ;

– міжнародній науково-практичній конференції бібліотек ЗВО «Бібліотеки вищих навчальних закладів: досвід та перспективи», м. Одеса;

– семінарі «Цифрова підтримка наукових досліджень», наукова бібліотека Національного університету «Києво-Могилянська академія».

Упродовж поточного року наукова бібліотека в особі її директора брала активну участь у симпозіумах, читаннях і наукових конференціях з питань вивчення краєзнавчої, історичної та літературної спадщини українського народу:

– Всеукраїнські наукові читання «Олександр Захаренко: жити за законами добра і краси», м. Черкаси;

– науково-практичній конференції «Революційні потрясіння початку ХХ ст. в Європі: геополітичний, соціокультурний і антропологічний виміри», м. Черкаси;

– науковому семінарі «Постать Василя Доманицького в контексті національного відродження початку ХХ ст.», м. Черкаси;

– науково-практичному семінарі «Пріоритети публічного управління в Україні: європейський досвід і вітчизняна практика», ННІ економіки і права Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького;

– Восьмій науково-краєзнавчій конференції «Черкащина в контексті історії України», м. Черкаси;

– круглому столі «Василь Симоненко у спогадах учасників»;

– «Кінодокументи», м. Черкаси;

– Всеукраїнському симпозіумі з проблем аграрної історії (до 100-річчя Української революції).

Наукова бібліотека університету постійно налагоджує контакти та підтримує тісні зв'язки з регіональними та провідними бібліотеками України, обмінюється досвідом, запозичує інноваційні методи роботи і активно впроваджує їх у практику роботи.

Професійне свято – Всеукраїнський День бібліотек у книгозбірні університету проходить ось уже кілька років поспіль у новому форматі. Для

користувачів працівники бібліотеки готують цикл заходів, спрямованих на популяризацію читання та книжкових фондів. Традиційні тематичні книжкові виставки «День відкритих дверей». Для цього були представлені екскурсії, виставки рідкісних і цінних документів, проведені різноманітні цікаві і пізнавальні вікторини, конкурси, презентації новинок сучасної художньої літератури, гумористичні бібліографічні консультації тощо. Доповнювалися ці заходи також багатою фотовикладкою на тему «Відомі бібліотеки України».

Користувачі нашої бібліотеки отримали чудову можливість поділитися враженнями про почуте і побачене у стінах наукової бібліотеки та висловити свої враження в «Анкеті відвідувачів». Найбільш активні читачі абонементу художньої літератури залишили відгуки на прочитані книги та долучилися до участі в акції «#ЧеЧитка», яку проводить «Книжковий маестро». У нагороду учасники акції отримали корисні поради з «Кошика бібліотечних передбачень».

Усе більшої популярності набуває віртуальна виставка «Новинки художньої літератури у Facebook мережі», де дописувачами стають відомі письменники України: Мирослав Дочинець, Світлана Талан та інші, що є свідченням активної позиції і популяризації роботи бібліотеки в соціальних мережах.

Працівники відділу комплектування наукової бібліотеки відзначають надзвичайно активну участь викладачів і студентів університету в акції «Подаруй бібліотеці книгу», завдяки якій книгозбірня поповнилася цінною науковою, навчальною та художньою літературою (492 примірники в рік). Найактивнішими дарувальниками нашої бібліотеки є професори В. Т. Поліщук, Г. І. Мартинова, О. В. Черевко, В. М. Мойсієно, С. В. Корновенко, В. І. Пахаренко, В. В. Масненко, А. Ю. Чабан, В. І. Шарий, доценти О. І. Овчаренко, Г. М. Голиш, А. О. Овчаренко, Т. Г. Бондаренко, М. Н. Гаврилюк, Л. І. Синявська, Л. Г. Лисиця.

Тісна співпраця книгозбірні університету з дослідницькими закладами, видавничими та книготоргівельними організаціями дозволила поповнити фонди цінною науковою літературою на безоплатній основі.

Експерсії до Музеїв історії університету та українського рушника захопили кожного бібліотекаря. Особливо вразили нас багаті експозиції музею українського рушника, які розкрили таємниці кропінки і самовідданої праці його організаторів, особливості національного колориту, промовистої символіки барвистих рушників. Давні предмети побуту, колекція традиційного вбрання наших предків, рушники, нагадали нам про тісний зв'язок поколінь і шанування національної пам'яті у всіх її проявах.

Наукова бібліотека університету працює над удосконаленням традиційних методів роботи відповідно до сучасних потреб користувача. Особлива увага приділяється формуванню інформаційного простору бібліотеки як центру знань на основі активної співпраці з навчально-науковими інститутами та кафедрами університету з метою забезпечення навчального процесу і дослідницької діяльності.

3.У СФЕРІ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького є членом Східноєвропейської Мережі університетів, Мережі Університетів країн Чорноморського регіону, Євразійської Асоціації Університетів та Євразійської асоціації профспілкових організацій університетів.

Співробітництво із закордонними інституціями ведеться за широким спектром проблем навчального, наукового, дослідницького та соціального напрямів, основними з яких є комплексна співпраця з понад 100 закордонними університетами у межах чинних двосторонніх угод. У 2017 році укладено міжнародні угоди про співробітництво Азербайджанським технологічним університетом м. Гянджа, Університетом економіки в Бидгощі, Університет Озегін м. Стамбул, Туреччина. Підписано меморандум про взаєморозуміння щодо дослідницької та академічної співпраці з Університетом імені Вільяма МакМастера (Канада).

Участь у міжнародних проектах:

1. Трирічний проект «Демократизація управління в Україні 2015–2017 рр.», очолюваний університетом Альберта (Канада) (учасник проекту проф. С. А. Жаботинська);

2. Трирічний проект, спонсорований Євросоюзом «Еразмус+» «Криза, конфлікт та критична дипломатія: сприйняття Євросоюзу Україною та Ізраїлем/Палестиною» (учасники проекту проф. С. А. Жаботинська, доц. В. О. Велівченко);

3. Європейський грант 7 рамкової програми *EXMONAN* розробка та застосування нового методу моделювання дифузійно контрольованих фазових перетворень із 2015 р. Учасники: проф. А. М. Гусак, проф. Т. В. Запорожець та доц. М. О. Пасічний;

4. Польський грант «*MAESTRO*» розробка моделі взаємної дифузії у двофазних зонах потрійних систем (проф. А. М. Гусак із 2014 р.);

5. Доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи доц. О. М. Радченко проводила наукове дослідження у межах гранту *HERMES* програми ЄС Еразмус Мундус в Європейському університеті Віадрина Франкфурт (Німеччина). За час перебування проводились дослідження за темою «Засоби транспортування у Малоросії в енциклопедіях та путівниках Німеччини XIX століття. З Берліну та Відня до Києва. Історія культурних взаємин та передача знань»;

6. К.х.н. Г. В. Баришніков проходить наукове стажування в Королівському технологічному інституті в Стокгольмі Швеція).

7. Постдокторська програма за підтримки стипендії фонду Карла Триггера «Principles of electroluminescence in organic and hybrid light emitting diodes» (к.х.н. Г. В. Баришніков).

8. Грант Президента України для проведення досліджень, отримав к.х.н., викладач Г. В. Баришніков для проведення дослідження «Механізми перенесення енергії та вібронні ефекти в мультишарових органічних світлодіодах» (2017–2018);

9. Українсько-польський проект «Інноваційний університет та лідерство. Фаза III: Інновації та відносини з оточенням» (проф. С. В. Корновенко);

10. Українсько-польський проект «Інноваційний університет та лідерство. Фаза III: Інновації та відносини з оточенням» (доц. Н. О. Андрусак);

11. Міжнародний проект EHRI «*European Holocaust Research Infrastructure*» «Європейська дослідницька інфраструктура в історії Голокосту» (доц. О. М. Радченко);

12. Аспірантка кафедри археології та спеціальних галузей історичної науки А. А. Котиченко отримала грант на навчання в магістратурі Варшавського університету.

Протягом 2017 р. науковці Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького здійснили 120 виїздів за кордон із метою

науково-дослідної роботи, стажування, участі в конференціях, симпозіумах тощо.

Науковці університету та ректор О. В. Черевко активно працюють у напрямі налагодження партнерських стосунків із закордонними та вітчизняними закладами.

10–14 січня 2017 р. ректор університету відвідав вищі навчальні заклади Грузії та Азербайджану. Було досягнуто низки важливих домовленостей. Спільна робота передбачає обмін студентами та викладачами, практику, залучення на навчання іноземних студентів тощо.

31.03.2017–07.04.2017 ректор О. В. Черевко та доц. Н. О. Андрусак перебували з робочим візитом у Туреччині з метою укладання міжнародних угод у сфері освіти та інновацій. Зокрема, про міжнародні програми навчання для молоді йшлося на зустрічі в Університеті Озегін м. Стамбул, освітній процес в якому ґрунтується на американській системі навчання, а навчальні програми розроблені відповідно до Болонської декларації. Також досягнуто принципових домовленостей з провідною турецькою компанією щодо навчання в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького іноземних студентів.

У червні 2017 р. О. В. Черевко відвідав наймасштабнішу у регіоні Східної Європи ХХІХ Міжнародну агропромислову виставку «АГРО-2017», що відбулася в Києві.

19 жовтня 2017 р. ректор О. В. Черевко з робочим візитом відвідав Париж, де зустрівся з заступником мера міста та обговорив питання альтернативної вищої освіти.

Делегації університетів-партнерів, представники посольств, консульств, освітньо-наукових та громадських організацій відвідують Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького для налагодження спільної наукової діяльності та розвитку партнерських стосунків.

21–30 січня 2017 р. делегація викладачів університету (проф. С.В. Корновенко, проф. С. П. Архипова, доц. Л. В. Корновенко, доц. Г.Я. Майборода, доц. Т. К. Касьян, доц. І. В. Єнгалічева, ст. викл. Л. Ю. Вовковчин, ст. викл. Л. З. Пакушина, ст. викл. В. В. Веретельник,) перебувала у Вищій лінгвістичній школі м. Ченстохова (Польща) для участі в очно-заочній програмі підвищення викладацької компетентності, усі учасники отримали сертифікати. Представники університету відвідали Академію Яна Длугоша та підписали низку угод про співпрацю.

30.01.2017–23.02.2017 – візит проф. Б. П. Мінаєва до Королівської школи м. Стокгольм (Швеція) для проведення наукових досліджень та виступу з пленарною доповіддю на конференції «*European Advanced Materials Congress*».

Упродов 2017 р. к.х.н., ст. викл. Г. В. Баришніков перебував у Королівській школі м. Стокгольм (Швеція) за постдокторською програмою за підтримки стипендії фонду Карла Триггера «*Principles of electroluminescence in organic and hybrid light emitting diodes*».

19.02.2017–26.02.2017 ст. викл. О. В. Харченко перебував м. Лімасол, (Кіпр) із метою ІТ консультування.

У березні 2017 р. – візит проф. А. М. Гусака до Тайваню і Сінгапуру у межах наукового співробітництва.

07.05.2017–15.05.2017 – візит проф. А. М. Гусака до Техніону (Ізраїльський Технологічний Інститут) для обговорення спільної роботи стосовно впливу дефектної структури на пороутворення, зсув решітки і зародкоутворення фаз при взаємній дифузії у металевих наночастинках. Доповідь на міжнародній конференції з дифузії в матеріалах.

02.10.2017–13.10.2017 – науковий візит проф. А. М. Гусака у рамках спільного європейського проекту *EXMONAN* «*Experimental investigation and modelling of nanoscale solid state reactions with high technological impact*» до Ягелонського університету (Польща).

26.04.2017–12.05.2017 – стажування доц. Ю. О. Ляшенка у межах наукового проекту «Розробка технології отримання порошків інтерметалідів системи Cu-Sn для спаювання мікроелектронних компонентів» в Лабораторії SIMAP, Політехнічного університету, м. Гренобль (Франція).

Доц. С. М. Аврамченко взяла участь у конференції в університеті Франкфурта-на-Майні (Німеччина).

Доц. М. В. Яворський здійснив два виїзди до університетів Парижу та Берліну для участі в наукових конференціях.

Квітень 2017 р., проф. С. А. Жаботинська та доц. В. О. Велівченко відвідали м. Льовен (Бельгія) у межах реалізації проекту «Криза, конфлікт і критична дипломатія: сприйняття Євросоюзу в Ізраїлі/Палестині та Україні» (C3EU) *Erasmus+ (Jean Monnet Programme)*. Підведено підсумки другого етапу роботи за міжнародним проектом.

Проф. С. А. Жаботинська відвідала Тартуський університет м. Тарту (Естонія) для участі в XIV конференції Міжнародної асоціації з когнітивної лінгвістики. Секційна доповідь за темою «*Conceptual metaphors in multiple data: B. Obama's and V. Putin's public speeches, 2014–2015*».

Липень–серпень, листопад–грудень 2017 р., участь доц. О. М. Радченко в міжнародному проекті *EHRI «European Holocaust Research Infrastructure»* («Європейська дослідницька інфраструктура в історії Голокосту»), збір матеріалів для монографії, м. Мюнхен (Німеччина).

Доц. Т.Л. Постригань взяла участь у Міжнародній конференції «Сучасна наука і освіта: нові реалії і наукові рішення» та пройшла наукове стажування в м. Варна (Болгарія).

Проф. С. В. Голуб, доц. І. А. Жирякова та ст. викл. О. В. Харченко взяли участь в конференції «*Inżynier XXI wieku*» та пройшли підвищення кваліфікації в Університеті Бельсько-Бяла (Польща).

Проф. Л. В. Кондрашова та проф. Є. О. Лодатко здійснили поїздки до університетів м. Сельдце (Польща). та м. Єреван (Вірменія) для участі в міжнародних конференціях.

Проф. Л. В. Кондрашова взяла участь у Міжнародній конференції м. Кітен (Болгарія).

Травень–червень 2017 р., ст. викл. О. В. Харченко та С. Г. Палаш проводили наукові дослідження у сфері ІТ технологій в м. Пафос (Кіпр).

Доц. С. В. Соколенко здійснив три поїздки за кордон: для стажування з імунології до Північного національного університету м. Інчуань (Китай), для отримання сертифікату В2 в Люксембурзі та участі в конференції у Варшавському університеті (Польща).

Доц. Н. В. Орлова, ст. викл. Н. В. Байдюк, доц. Н. А. Зобенько та ст. викл. О. В. Лугіна здійснили візити до м. Сладковічево (Словаччина) для науково-педагогічного стажування.

Ст. викл. І. А. Ігнатенко пройшла підвищення кваліфікації в Польщі.

Проф. Т. С. Яценко взяла участь в VI європейській конференції з психічного здоров'я в м. Берлін (Німеччина).

22.09.2017–24.09.2017, доц. І. М. Сергієнко взяла участь у XIV міжнародній конференції з психодрами у м. Вільнюс (Литва).

Проф. В. В. Масненко та доц. К. В. Івангородський взяли участь у Міжнародній науковій конференції «Спільна спадщина Річ Посполита обох народів в польській та українській історичній думці» в Жешуві (Польща).

Проф. Ю. П. Присяжнюк взяв участь у Міжнародній конференції «Європейська Реформація і культура народів ВКЛ і Білорусі» в м. Гродно (Білорусь).

Доц. Л. О. Овсієнко пройшла стажування в Празькому інституті (Чехія) за програмою підвищення кваліфікації «Освітні системи, проектна та публікаційна діяльність в країнах Євросоюзу».

Доц. А. А. Таран взяла участь у Міжнародній науковій конференції з проблем цифрової слов'янської бібліографії в м. Варшаві. Її організатори – Інститут славістики ПАН, Комісія з лінгвістичної бібліографії при Міжнародному комітеті славістів, Робоча група «Цифрова славістика» та

консорціум *DARIAH-PL* – польський консорціум із цифрової гуманітаристики.

У березні 2017 р. доц. О. Г. Коломієць, ст. викл. Т.Є. Гордєєва, доц. Т. М. Демиденко, проф. О. П. Лещинський стажувалися у Вищій лінгвістичній школі м. Ченстохов (Польща).

Проф. Л. І. Ромащенко відвідала Міжнародні літературно-освітні читання «Діалог культур у літературі і мистецтві» в Гданськ-Сопоті. Їх організував колектив Гданського університету. Читання збирають науковців із багатьох країн світу: Польщі, Білорусі, Росії, України, Естонії, Франції, Норвегії, Фінляндії, Австрії, Великобританії, Італії, Німеччини, Туреччини, США та інших країн. Також проф. Л. І. Ромащенко взяла участь у Міжнародній науковій конференції «*Толерантность и нравственность в структуре духовной жизни общества*» у м. Мінськ (Білорусь).

За звітний період проф. Л. І. Кавун та проф. Н. М. Ярмоленко здійснили закордонне відрядження для участі в XIII Міжнародній науковій конференції «*Wielkie tematy kultury w literaturach słowiańskich. Tanatos*» у м. Вроцлав (Польща).

7.05.2017–13.05.2017, доц. Н. О. Ковтун здійснила освітню подорож «*Open Poland*» для викладачів і студентів-журналістів українських вишів до провідних університетів Польщі, що здійснюють підготовку бакалаврів і магістрів із журналістики.

Доц. Л. В. Потапенко пройшла стажування у Ягеллонському університеті у м. Краків (Польща).

Доц. О. Д. Ярмоленко взяв участь у конференції в Ягеллонському університеті (Польща).

У липні 2017 р. викладачі проф. С. П. Архипова, ст. викл. Л. З. Пакушина, ст. викл. Н. В. Мартовицька пройшли стажування у Варненському університеті (Болгарія).

15.09.2017–17.09.2017 – проф. В. В. Масненко, доц. Ю. М. Михайлюк взяли участь у Сьомому Міжнародному Конгресі дослідників Білорусі.

25.09.2017–26.09.2017 – участь ректора О. В. Черевка в Конгресі ініціатив Східної Європи. Він увійшов до складу української делегації та виступив із доповіддю в складі української делегації в Католицькому університеті Івана Павла II в м. Люблін (Польща).

У вересні 2017 р. доц. Т. І. Ромащенко пройшла стажування у Віденському інституті міжнародної економіки та Об'єднаному Віденському інституті (за підтримки Міністерства фінансів та Національного банку Австрії).

На початку жовтня 2017 р. делегація на чолі з ректором відвідала Академію імені Яна Длугоша. 26 студентів ННІ іноземних мов, ННІ історії і філософії та ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва 02.10.2017 р. почали навчання за програмою студентського академічного обміну в Академії імені Яна Длугоша м. Ченстохова. Навчання закінчиться 31.12.2017.

У жовтні 2017 р. доц. Т. О. Мельник пройшла стажування з курсу «Лабораторна біобезпека та біозахист» у Центрі Лугара при Національному центрі контролю хвороб та публічного здоров'я (Грузія).

За підтримки Міністерства науки та вищої освіти Республіки Польща 6 студентів-перекладачів перебували в літніх мовних школах у м. Люблін і м. Пултуск. Двоє магістрантів взяли участь у методичних курсах вчителів польської мови (м. Люблін).

Три студенти ННІ історії і філософії вступили до магістратури Словаччини.

Випускник бакалаврату навчально-наукового інституту економіки і права Андрій Трапізонян вступив до університету Арканзасу (США).

Упродовж літніх канікул близько 30 студентів проходили стажування в Болгарії. Двоє студентів університету пройшли стажувалися в готелях Туреччини, одна – у готелі Польщі. Студентка ННІ іноземних мов К.В. Січкара пройшла стажування в Німецькій академії м. Ганновера.

Участь у міжнародному проекті в Університеті Вроцлава, Польща беруть студентки А. Кикоть та Є. Аркуша.

У червні 2017 р. директори інститутів проф. Н. І. Земзюліна, доц. Л. В. Швидка, доц. Т. С. Нінова, завідувачі кафедр проф. С. П. Архипова та доц. Т. М. Касьян перебували в Польщі з робочим візитом. Очолив делегацію до польського міста Ченстохова проректор з наукової, інноваційної та міжнародної діяльності проф. С. В. Корновенко. Метою поїздки було наповнення конкретним змістом угоди про співпрацю, укладеної вищими навчальними закладами. У рамках візиту делегація Черкаського національного імені Богдана Хмельницького провела перемовини з ректором польського навчального закладу Анною Випих-Гавронською та проректорами. Зустрічі відбулися і з керівниками структурних підрозділів Академії Яна Длугоша. Результатом роботи стала домовленість про стажування черкаських студентів у польському навчальному закладі.

У липні відбувся візит професора Рафала Козубського з Ягеллонського університету Кракова (Польща). Рафал Козубський – координатор проекту *EXMONAN* Європейського наукового проекту FP7, в якому беруть участь науковці з Польщі, Швейцарії, Угорщини, України. Україна в проекті представлена групою фізиків із Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького на чолі з проф. А. М. Гусаком.

Професор національного центру європейських студій університету Кентебері, м. Крейстчерч (Нова Зеландія) Наталія Чабан провела дві лекції для ознайомлення науковців ННІ іноземних мов із напрямками сучасної політичної лінгвістики.

3 лютого 2017 р. – представник Українського Державного центру міжнародної освіти Міністерства освіти і науки України Айдин Новрузов презентував у Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького програму «Подвійний диплом».

У квітні – травні 2017 р. у ННІ іноземних мов проф. Л. Легенхаузен (м. Мюнстер, Німеччина) навчав студентів методики викладання іноземних мов та лінгвістики.

Польську мову зі спеціальності «Переклад» із вересня 2014 р. викладає доктор гуманітарних наук Єва Назарук-Стоцька (Люблін, Польща).

16 березня 2017 р. до Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького завітали директор Європейського інституту, Університету економіки в Бидгощі, доктор, професор Світлана Кашуба та директор філії Європейського інституту, доктор Олексій Докучаєв.

25 березня 2017 р. начальник Консульського відділу Посольства Республіки Польща в Києві Томаш Дедерко в рамках візиту до Черкаської області відвідав Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького.

30 березня 2017 р. відбулася зустріч з Надзвичайним і Повноважним Послом Республіки Індія в Україні Маноджем Кумаром Бхарті. На зустрічі обговорили можливості налагодження зв'язків. Йшлося і про міжнародну співпрацю, і про академічну мобільність студентів та викладачів.

Професор кафедри соціології факультету соціальних наук Макмастерського університету (м. Гамільтон, Канада) Віктор Сацевич прочитав лекцію для студентів ННІ економіки і права.

10 березня 2017 р. учасниця Програми імені Фулбрайта, Університету Вашингтона, округ Колумбія Ніна Янковіч прочитала лекцію «Боротьба з російською пропагандою в Європі: як ми можемо виграти?» для студентів ННІ іноземних мов.

22 березня 2017 р. представники компанії «*Internobmen*» (м. Варна, Болгарія) завітали до Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького та розповіли студентам про можливість літнього стажування на Чорноморському узбережжі Болгарії. Виконавчий директор компанії «*Internobmen*» Ольга Білан і менеджер Катерина Іванова розповіли, що студентам надається можливість на практиці застосувати набуті знання,

отримати реальний досвід у туристичній сфері в рамках програми культурного обміну з наданням оплачуваної роботи.

11 квітня 2017 р. університет відвідав Майкл Отен, учасник Фулбрайтівської програми (Військова академія Сполучених Штатів, Вест Пойнт, Нью-Йорк). Фулбрайтівець прочитав дві лекції «Аналіз успішності бізнесу в Україні після Майдану», «Порівняльний аналіз конфліктів в Україні та Грузії» для студентів ННІ економіки і права.

12 квітня 2017 р. учасниця Програми Фулбрайта Шеріл Рід (Університет Північного Мічигану, м. Маркетт, США) прочитала лекцію для студентів-журналістів «Журналістика розслідувань: американський стиль».

13 квітня 2017 р. Андрій Гончарук провів презентацію німецької стипендіальної програми *Internship Programme of German Business for Ukraine*. Програма є двостороннім проектом між Україною та Німеччиною. Українські студенти мають можливість стажуватися на провідних німецьких підприємствах.

У квітні 2017 р. доктор педагогічних наук, професор Малопольської економічної вищої школи (м. Тарнов, Польща) Юрій Пелех та доктор педагогічних наук, професор Ардаханського державного університету (Республіка Туреччина) Ремзі Девлетов завітали в університет на Міжнародну науково-практичну конференцію «Вища школа в контексті євроінтеграційних процесів». Перший проректор обговорив з іноземними гостями питання наукової та академічної співпраці з турецькими та польськими вишами.

16 травня 2017 р. Аташе Посольства Франції в Україні з питань співробітництва в галузі французької мови Фабріс Пето та аташе з університетського та наукового співробітництва Сільвен Ріголле побували в університеті в рамках візиту до Черкас. Гості поінформували про можливості українсько-французької співпраці в галузі освіти.

У травні 2017 р. ректор Олександр Черевко із азербайджанськими колегами обговорив перспективи співпраці Черкаського національного

університету імені Богдана Хмельницького із Азербайджанським державним економічним університетом.

У червні ННІ іноземних мов відвідав відомий французький фотограф-портретист Жан-Франсуа Клостр із дружиною Клод Клостр.

Для проведення занять та затвердження результатів стажування відвідали Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького Томаш Кук та Валешик Томаш, фахівці з Вищої школи лінгвістичної м. Ченстохова, Польща.

Кеп Хенслі, Кріс Кавінський (США) та Роберт Монтгомері (Австралія) провели для викладачів та студентів ННІ іноземних мов науково-методичний семінар «*Teaching English for Specific Purposes: Problems and their Solutions*».

У липні 2017 р. Надзвичайний та Повноважний Посол Палестини в Україні доктор Мохаммед Аль-Асаад відвідав університет. Під час зустрічі обговорено питання налагодження співпраці науковців обох країн та обміну досвідом.

Із 23 серпня 2017 р. у ННІ іноземних мов проводить заняття для студентів волонтер Корпусу Миру із США Джозеф Хелі.

У листопаді 2017 р. спікери Георг Шведт з Інституту міжнародної освіти *CIVIC (The CIVIC-Institute)* та Діонісі Ніколов з Інституту міжнародних відносин (*The Institute for Foreign Cultural Relations, IFA*) за фінансування Міністерства закордонних справ Німеччини провели семінари «Наше суспільство! Дебати та переговори для пошуку інтересів та компромісів» для викладачів та студентів університету.

9 листопада відбулася лекція випускниці фулбрайтівської програми, доцента кафедри теорії та практики галузевого перекладу Херсонського національного технічного університету Наталії Кудрявцевої на тему: «Чи впливає наша мова на те, як ми думаємо? Лінгвістична відносність як нова наукова парадигма». Захід організовано Українським Фулбрайтівським колом, Програмою імені Фулбрайта в Україні, Інститутом міжнародної освіти за підтримки Посольства США в Україні.

Професор Білоруського державного університету О. І. Мельников читав лекції для студентів та аспірантів ННІ інформаційних та освітніх технологій з реформування системи математичної освіти в Республіці Білорусь.

У 2017 році в університеті проведено 9 наукових міжнародних конференцій, міжнародних скайп-конференцій, семінарів та круглих столів тощо.

26 жовтня в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького за підтримки Центру інформації та документації НАТО в Україні відбувся Форум Україна-НАТО. Учасники Форуму обговорили підсумки саміту НАТО у Варшаві, інформаційні аспекти партнерства між Україною та НАТО, євроатлантичні прагнення України.

Наслідки участі постсоціалістичних країн у процесах європейської інтеграції обговорили на II Міжнародній науковій конференції, яка відбулася у вересні 2017 р. за участю науковців Польщі (5) та Білорусі (11). Зенон Страховяк, професор університету імені Кардинала Стефана Вишинського, прочитав лекцію «Реструктуризація економіки як наслідок розвитку процесів Європейської економічної інтеграції» для студентів ННІ економіки і права.

25 вересня було проведено круглий стіл «Партнерство вищих навчальних закладів та недержавних організацій у реалізації проекту «Профілактика ВІЛ/СНІДу та підтримка соціально-психологічного здоров'я в Україні – робота з громадою за «Програмою 15». Зустріч мала тристоронній характер. У ній взяли участь представники Українського фонду «Благополуччя дітей», фахівці агенції «*Brot für die Welt*» (Німеччина), керівники, викладачі та студенти. Міжнародні партнери зупинилися на важливості впровадження соціальних програм, що мають наукове підґрунтя. Про це говорили представники всесвітньої агенції з розвитку «Хліб для світу» («*Brot für die Welt*») Олівер Мартін, керівник відділу у справах Європи та Світу, Крістофер Сельба, керівник бюро Вселенського партнерства) та Сюзанна Мюллер, консультант для країн Європи.

24 листопада у межах проекту «Східне партнерство» за ініціативи Федерального міністерства закордонних справ Німеччини в університеті відбувся Міжнародний круглий стіл «Інтеграція науки і практики у вирішенні проблем інклюзивної освіти» за участю німецьких та українських партнерів, де доповідав Олаф Хуз – керівник мережі партнерської співпраці «Без обмежень» (Німеччина). Німецьким партнером є Вюрцбурзький університет ім. Юліуса Максиміліана. Проф. С. П. Архипова – учасник проекту від Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Участь у виставках, форумах, фестивалях

1. Університет узяв участь у Восьмій міжнародній виставці «Сучасні заклади освіти–2017», яка відбулася 16–18 березня 2017 р. у м. Київ. Вибором гран-прі в номінації «Лідер наукової та науково-технічної діяльності», сертифікат «Якість наукових публікацій» за показниками рейтингу міжнародної наукометричної бази даних *Scopus* та золоту медаль конкурсу з тематичних номінацій «Компетентнісний підхід – основа якості змісту навчально-виховного процесу в закладах освіти».

2. 28 березня 2017 р. студенти спеціальності «Менеджмент» ННІ економіки і права Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького відвідали найбільший кар'єрний захід України – XVII Ярмарок вакансій «Імпульс», який проводив Центр кар'єрного розвитку «*STUD-POINT*» на території КНУ ім. Тараса Шевченка у Києві.

3. 25 квітня Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького представив свої освітні, наукові та мистецькі здобутки на виставці «Інноваційний пошук освітян Черкащини – 2017».

4. Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького постійно підтверджує лідерські позиції в освіті Черкащини. Це ще раз засвідчили престижні відзнаки конкурсу «Під знаком Меркурій». Черкаська торгово-промислова палата підвела підсумки року і визнала навчальний заклад переможцем у номінації «Лідер освіти 2017». Університет отримав

звання «Бренд року» – за впізнаваність і динамічний розвиток сучасного класичного університету.

5. Із нагородою повернувся народний самодіяльний ансамбль танцю «Черкащанка» Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького з Литви. Колективу випала честь представити Україну на VII Міжнародному фольклорному конкурсі-фестивалі «Квітка сонця», що відбувся у Шяуляї з 1 по 6 липня 2017 року. Ансамбль отримав спеціальний приз від журі конкурсу за популяризацію народної культури.

6. 24–26 жовтня 2017 р. – участь у Дев'ятій міжнародній виставці «Інноватика в сучасній освіті». Університет отримав золоту медаль у номінації «Інновації в діяльності вищого навчального закладу з інтернаціоналізації освіти та науки».

7. У жовтні 2017 р. ректор О. В. Черевко та проф. С. А. Жаботинська брали участь в освітньому Форумі з нагоди 25-річчя діяльності Програми імені Фулбрайта в Україні. Серед учасників були Міністр освіти і науки України Лілія Гриневич, Надзвичайний та Повноважний й Посол Сполучених Штатів Америки в Україні Марі Йованович, Президент Інституту міжнародної освіти у Нью-Йорку Алан Гудмен, представники керівництва провідних українських вищих навчальних закладів, Уряду та профільних міністерств України, НАН України, впливових громадських організацій, випускники програм академічних обмінів.

4. У СФЕРІ ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Відповідно до Стратегії національно-патріотичного виховання дітей і молоді у 2017 році робота зі студентами в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького спрямована на виховання молодшої людини як свідомого громадянина, носія християнських чеснот, охоронця і популяризатора національної культури, екологічно грамотної людини з високим рівнем політичної та правової культури, доброго сім'янина, добродійця і захисника країни.

Протягом звітної періоду в інститутах і факультетах університету активно проводилися заходи з метою гармонійного розвитку студентів, розкриття їхнього творчого потенціалу, формування морально-етичних принципів та національної самосвідомості.

Головні напрями виховної роботи у 2017 році:

- Військово-патріотичне виховання.
- Виховання поваги до державної мови та національної приналежності.
- Благодійність і волонтерство.
- Просвітництво, зустрічі, круглі столи, форуми з видатними людьми, громадськими та культурними діячами.
- Спортивно-масова робота.
- Заходи з популяризації університету.
- Взаємодія зі студентським самоврядуванням.
- Культурно-масові заходи.

Військово-патріотичне виховання

Складовою частиною патріотичного виховання, а в часи воєнної загрози – пріоритетною, є військове виховання, зорієнтоване на формування у молодшої особи готовності до захисту Вітчизни, розвиток бажання здобувати військові професії, проходити службу в Збройних Силах України як

особливому виді державної служби. Університет є осередком військово-національного виховання в Черкаській області.

Упродовж року проведено заходи, що мають важливий вплив на формування патріотів держави. Зокрема,

– 20 лютого 2017 року – заходи з ушанування учасників Революції Гідності, покладання квітів до пам'ятника «Борцям за волю України», до монумента генерал-майору Ігорю Момоту та до пам'ятного хреста на честь Героїв Небесної Сотні;

– 28.02.2017 студенти навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту і здоров'я прийняли естафету «22 Push up Challenge» від Черкаського управління у справах сім'ї, молоді та спорту. Метою флешмобу стала підтримка ветеранів бойових дій з посттравматичним синдромом, підтримка воїнів та популяризація здорового способу життя

– 14 березня в День українського добровольця, який відзначався вперше на загальнодержавному рівні, у стінах університету відбулися обласні заходи за участю керівництва Черкаської області, військовослужбовців ЗСУ та добровольців;

– 07.04.2017 відбулася зустріч зі співробітницею Українського інституту національної пам'яті Тетяною Ковтунович та презентація проекту «Майдан. Усна історія», мета якого – зібрати відеосвідчення активістів Євромайдану про події зими 2013-2014 років;

– 14.04.2017 колектив університету взяв участь у заходах до Дня вшанування учасників антитерористичної операції і покладання квітів до пам'ятного знака загиблим під час АТО;

– 19.04.2017, напередодні заходів із вшанування борців за волю України, які традиційно відбуваються у квітні на Чигиринщині, студенти й викладачі ННІ історії і філософії впорядкували могили героїв у с. Мельники;

– 30 квітня 2017 делегація університету узяла участь у заходах, присвячених століттю Української революції та створення Вільного козацтва, вшануванню пам'яті героїв-холодноряців;

– 08.05.2017 кафедри військової підготовки презентувала університет на патріотично-просвітницькому фестивалі «Народний герой», що відбувся в Черкасах у День пам'яті та примирення;

– 8 травня 2017 у науковій бібліотеці імені М. Максимовича університету відбулася зустріч із полковником Державної прикордонної служби, військовим письменником і журналістом Олександром Филем;

– 09.05.2017 колектив університету взяв участь у заходах до Дня пам'яті та примирення й 72-ї річниці перемоги над нацизмом у Другій світовій війні;

– 16 травня 2017 в університеті відбулося засідання ради з національно-патріотичного виховання Черкаської обласної державної адміністрації.

– 24-27 серпня студенти й викладачі університету взяли участь у «Холоднорярській Прощі», яка пройшла під гаслом «Україна: одне Хрещення – єдина Церква і єдина Держава», а також мала благодійний, військово-цивільний, реабілітаційно-мотивуючий і духовно-просвітницький характер;

– 30 вересня студенти й викладачі університету стали співорганізаторами зльоту дітей і юнацтва – «Козацький фарватер –2017» (ННІ історії і філософії);

– 13 жовтня в університеті проведено урочистості до Дня захисника України та Дня українського козацтва;

– 14 жовтня презентовано кафедру військової підготовки університету на виставці військового озброєння, облаштованої в середмісті Черкас до Дня захисника України;

– 27 жовтня колектив університету взяв участь в урочистій ході та покладанні квітів до Меморіалу пам'яті на честь загиблих черкашан у Другій світовій війні;

– 6 грудня, у День Збройних Сил України, відбулося урочисте вручення студентам кафедри військової підготовки посвідчень та вшанування загиблих за волю України.

Особливого значення в університеті набуло вшанування. Було проведено такі заходи:

– 20 листопада – фотовиставка «Черкаський національний у подіях Майдану», де були представлені світлини викладачів та студентів, які брали участь у подіях Євромайдану;

– 21 листопада – покладання квітів до пам'ятного знака «Борцям за волю України» у День Гідності та Свободи, загальноукраїнська хвилина мовчання;

– 22 листопада – зустріч із волонтерами та учасниками Євромайдану в науковій бібліотеці імені М. Максимовича;

– 25 листопада – заходи до Дня пам'яті жертв голодоморів, покладання квітів до пам'ятного знака, жалобна хода вулицями міста, хвилина мовчання;

– 27 листопада круглий стіл на тему «Майдан в суспільному вимірі сучасної України» зібрав студентів ННІ історії і філософії, учасників і волонтерів Майданів у Києві та Черкасах, випускників і студентів Черкаського національного;

– 27 листопада – тематична зустріч студентів ННІ іноземних мов із Галиною Тимошенко, майстринею народної творчості, дружиною захисника Донецького аеропорту Олександра Тимошенка та Інесою Плащенковою, волонтером Центру забезпечення військових у зоні АТО-Черкаси;

– 27 листопада – тематична зустріч студентів із учасниками Революції гідності і Євромайдану Андрієм Яковенком, Яною Щербатюк та

представницею громадської організації «Юнацький корпус» Анастасією Сучак (ННІ фізичної культури спорту і здоров'я);

– 14 грудня – заходи до дня 74-ої річниці звільнення міста від фашистських загарбників, вшанування пам'яті ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС.

Виховання поваги до державної мови та національної приналежності

Багато заходів з метою виховання поваги та любові до державної мови, національної приналежності стали в університеті традиційними. Головна мета таких акцій – привернути увагу молоді до проблем мовної культури українців, формувати в студентів почуття поваги до рідної мови та стимулювати в них бажання активно та правильно послуговуватися її засобами. Зокрема,

– 21 лютого з нагоди Міжнародного дня рідної мови проведено акцію «Дбаймо про чистоту української мови!»;

– 9 березня в університеті відбувся літературно-музичний проект «Шевченкове слово і пісня» (заслужена артистка України Наталія Мамалига та актор театру Юрій Прокопчук);

– 15 березня студентський актив ННІ історії і філософії взяв участь у дискусійній платформі «Шевченко: Мова. Держава. Нація», що проходила в кіноконцертній залі Українського дому в м. Київ;

– 18 травня, у Всесвітній день вишиванки, колектив університету традиційно вбрався у вишиванки, в ННІ та на факультетах пройшли флешмоби. Студентська рада університету прикрасила Університетську площу українським орнаментом;

– 22 травня делегація університету взяла участь у ході останнім шляхом Кобзаря у день перепоховання його праху в Каневі;

- 15 червня в науковій бібліотеці університету відкрито меморіальну стелу видатному українському історику, філологу, етнографу, фольклористу, ботаніку, поету Михайлу Максимовичу;
- 23 серпня колектив університету взяв участь у заходах до Дня Державного Прапора України;
- 24 серпня колектив університету став активним учасником патріотичної акції – «Незалежній Україні – 26» та в благодійному легкоатлетичному пробігу;
- 1 вересня урочистості з нагоди Дня знань в університеті вже вдруге проведені у національному стилі;
- 9 листопада, в День української писемності та мови, колектив університету спільно написав Диктант національної єдності.

Благодійність і волонтерство

З метою культивування кращих рис української ментальності – доброчесності, працьовитості, бережливого ставлення до природи проведено низку добродійних акцій:

- 15 лютого – флешмоб до Дня закоханих на підтримку ратифікації Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами (Стамбульська конвенція);
- 16 лютого – студентська акція зі здачі крові «Червоне – то любов» з метою допомогти онкохворим та популяризувати донорство серед молоді;
- 22 лютого – парафія Святих Рівноапостольних Кирила і Мефодія, студенти та викладачі Черкаського національного наготували, зібрали та передали смаколики українським військовим в зону АТО;
- 21 березня – флешмоб на підтримку людей із синдромом Дауна;
- 23 березня, благодійний показ фільму «Ла-Ла Ленд», збір коштів, благодійний концерт на підтримку онкохворої викладачки, завідувача кафедри фізичного виховання Менських Олени;

- 30 березня – благодійна акція «Подаруй посмішку ближньому» (збір коштів на підтримку онкохворих працівників університету);
- 2 квітня – акція до Всесвітнього дня поширення інформації про проблему аутизму;
- 14 квітня – збір Великодніх пасок і крашанок для бійців АТО;
- 13-17 квітня – благодійний аукціон у соціальній мережі на допомогу хворій викладачці;
- 23 квітня, до Великодніх свят, – добродійний проект «Віддай людині крихітку себе. За це душа наповнюється світлом». Вистава «Марійка та Ведмедик» та подарунки для маленьких пацієнтів Черкаського обласного дитячого онкогематологічного центру (ННІ історії і філософії);
- 10 травня – благодійний ярмарок на підтримку викладача Олени Менших;
- 11 травня – проект «Тренінговий інтенсив «Анти-ризик» для молоді», присвячений темі протидії торгівлі людьми, на базі навчально-наукової бази «Сокирне» для 200 студентів спеціальностей «Дошкільна освіта», «Початкова освіта», «Соціальна педагогіка», «Соціальна робота», «Образотворче мистецтво»;
- 16 травня – міський соціальний проект «Тактильні книжки для слабозорих та незрячих дітей»;
- 13 червня – прийом делегації Лисичанської ЗОШ І-ІІ ст. № 24 імені Богдана Хмельницького;
- 30 серпня – Всеукраїнська благодійна акція «Ранець доброти». З 27 листопада до 19 грудня Студентською радою університету ініційовано Благодійний марафон, у межах якого проведено:
  - 23 листопада – пошук донорів для фотожурналіста з Кривого Рогу Дніпропетровської області Андрія Трубіцина;
  - 29 листопада, благодійний ярмарок «Віддай людині крихітку себе. За це душа наповнюється світлом», кошти від якого використано на подарунки

до Дня Св. Миколая для дітей із Черкаського обласного центру дитячої онкології та гематології (ННІ історії і філософії);

- 28-30 листопада – збір коштів та провізії для воїнів АТО, ініційований військовим капеланом, настоятелем Церкви Святих Рівноапостольних Кирила і Мефодія УПЦ КП отцем Володимиром;

- 9 грудня – благодійний ярмарок задля збору коштів на засоби гігієни (памперси) для маленьких вихованців Будинку дитини (ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи та мистецтва);

- 19 грудня – День Святого Миколая у Центрі дитячої онкології та гематології Черкаського обласного онкодиспансеру (Благодійний фонд Жанни Дробот, ННІ економіки і права);

- 4 грудня – добродійна акція (донорство) до Дня обіймів «Червоне – то любов»;

- 6 грудня – збір коштів на лікування черкаського волонтера Андрія Суворова, паламаря храму на честь святих рівноапостольних Кирила і Мефодія;

- 20 грудня – добродійний проект «Віддай людині крихітку себе. За це душа наповнюється світлом», подарунки для пацієнтів Черкаського обласного дитячого онкогематологічного відділення (ННІ історії і філософії);

- 23 грудня – новорічні подарунки та повчальна казка для вихованців Смілянського будинку-інтернату (ННІ української філології та соціальних комунікацій);

- 1-19 грудня – збір коштів, продуктів і речей для 503-го окремого батальйону морської піхоти та 59-ої окремої мотопіхотної бригади (Козацька сотня ім. Б. Хмельницького, ННІ історії і філософії, ННІ інформаційних та освітніх технологій).

Просвітництво, зустрічі, круглі столи та форуми з видатними людьми, відомими громадськими та культурними діячами

Важливими й ефективними формами позанавчальної виховної роботи є: конкурси, виставки, презентації художніх книг, вечори-зустрічі з видатними

людьми, урочисті академії, фестивалі, концерти, походи, подорожі, різноманітні обрядові заходи.

Упродовж 2017 року було проведено:

– 2 березня – презентація соціально-мистецького проекту «Торкаючись, бачу: великі українці» спільного з Ротарі-клубом «Черкаси-центр». 12 березня у межах виставки, яка тривала в університеті кілька днів, студенти провели флешмоб і спробували «побачити не очима, а серцем»;

– 21 березня – екскурсія в Музей новин у «Мистецькому Арсеналі» міста Києва (ННІ української філології та соціальних комунікацій);

– 25 березня – студентський міський турнір у форматі британських парламентських дебатів (ініціатори Всеукраїнська ініціатива «Активна Громада» від Інституту «Республіка» у партнерстві з Черкаським дебатним клубом у рамках кампанії «Активна Громада: право вибору»);

– 7-8 квітня – університет взяв активну участь в підготовці і проведенні Черкаського книжкового фестивалю, в межах якого пройшли зустрічі студентів:

– з відомим мандрівником, блогером, підприємцем і письменником Орестом Зубом;

– з Раїсою Мовчан, доктором філологічних наук, професором, провідним науковим співробітником відділу української літератури ХХ ст. Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка;

– з відомим письменником і видавцем Мирославом Дочинцем;

– 6-7 квітня – дводенний семінар за підтримки Фонду Фрідріха Науманна за Свободу та Академії української преси для студентів-жуналістів;

– 23 травня – зустріч із Олегом Панфіловим, професором Державного університету Ілії (Грузія), автором чотирьох десятків книг, 9 фільмів і більш ніж 5 тисяч публікацій;

– 18 жовтня – зустріч із журналістом видання «ІнфоМІСТ» і випускником ЧНУ ім. Б. Хмельницького Сергієм Макаренком, презентація-

тренінг посібника «Інструментарій для громадян», організований всеукраїнським громадським об'єднанням «Інститут «Республіка»»;

– 18 жовтня – старт проекту Черкаського обласного молодіжного ресурсного центру «Не мовчи!/Speak Out!». Цикл тренінгів присвячений правам людини, громадянській активізації молоді та протидії дискримінації. Проект реалізується за підтримки Корпусу Миру США в Україні;

– 25 жовтня – зустріч із українським письменником, уродженцем Шполянщини Михайлом Слабошпицьким, презентація книги мемуарів «Протирання дзеркала»;

– 26 жовтня – зустріч з Митрополитом Черкаським і Чигиринським Української православної церкви Київського патріархату Іоаном (ННІ історії і філософії);

– 7 листопада – зустріч із професором національного університету «Львівська політехніка», народним депутатом України VII скликання Іриною Фаріон;

– 28-29 жовтня – дводенний тренінг із моделювання парламенту, який було проведено молодіжною організацією «СД Платформа» за підтримки представництва Фонду Фрідріха Еберта в Україні;

– 14 листопада – зустріч із прозаїком, меценатом, членом Національної спілки письменників Іваном Артазеєм;

– 15 листопада – інтерактивна гра на тему «Засідання Ради ЄС: як Україна отримала безвіз». Організатором заходу стала делегація Представництва Європейського Союзу в Україні;

– 16 листопада – лекція протоієрея Андрія Шимановича, клірика храму святих рівноапостольних Кирила і Мефодія «Міжнародний день толерантності: християнський погляд»;

– 4 грудня – просвітницько-профілактична лекція для першокурсників на тему «Профілактика ВІЛ/СНІДу: світовий та

національний досвід» у межах заходів до Всесвітнього дня боротьби зі СНІДом;

– 7 грудня – зустріч із українським сценаристом, письменником, журналістом Андрієм Кокотюхою;

– 7 грудня – літературна вечірка з нагоди сьомого дня народження читацького букросинг-клубу «Freebook»;

– 9 грудня у межах програми Всеукраїнських Сковородинських навчань «Пізнай себе» – презентація книги директора Черкаської обласної телерадіокомпанії «Рось», заслуженого журналіста України, кандидата політичних наук Михайла Калініченка;

– 12 грудня – лекція від експертів коаліції Реанімаційний пакет реформ та аналітичного центру CEDOS на тему «Про вибори піці і депутатів» (Андрій Андрушків — керівник проекту в ГО «Центр UA», ведучий авторських програм на Громадському телебаченні та UA Суспільне, доповідач TedX Київ);

– 11 грудня – зустріч із Ларисою Горліс-Горською (Ларисою Лісовською), презентація автобіографічної книги «Козак із зірок», а також праць батька, Юрія Горліс-Горського – «Холодний Яр», «Ave dictator», «Отаман Хмара», «У ворожому таборі».

Спортивно-масова робота

У 2017 році спортивний клуб «Богдан» Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького спільно з ННІ фізичної культури, спорту і здоров'я провів масові одноразові спортивні заходи, а також університетські комплексні Спартакіади:

– комплексну Спартакіаду університету (9 видів спорту);

– комплексну Спартакіаду студентів ННІ фізичної культури, спорту і здоров'я (8 видів спорту);

– змагання з легкої атлетики на призи Героя Радянського Союзу, професора Тканка Олександра Васильовича (13-14.12, 250-300 учасників);

– відкрити першість спортивного клубу з пауерліфтингу (березень,

близько 100 учасників);

– відкрити першість спортивного клубу з карате (квітень, близько 60 учасників);

– комплексну Спартакіаду серед студентських гуртожитків (жовтень, 350 учасників);

– «Веселі старты» – спортивні змагання серед дітей співробітників та викладачів університету (квітень, 50-60 учасників).

Загалом у спортивно-масових заходах взяли участь близько 3150 студентів.

Спортивний клуб університету активно співпрацює зі Спортивною студентською спілкою України, відокремлений підрозділ якої у Черкаській області очолив у 2017 році ректор О. В. Черевко.

Діяльність спортивного клубу також направлена на подальший розвиток фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи серед студентської молоді та професорсько-викладацького складу, покращення матеріально-спортивної бази та створення умов для підготовки спортсменів високого рівня. Наразі в університеті є: 10 пристосованих приміщень для занять фізичної культурою та спортом, 11 спортивних майданчиків, 4 спортивні зали загальною площею 5074,2 кв.м., навчально-наукова база «Сокирне» на 100 місць, стоматологічний кабінет, 2 медичні пункти, 2 сауни.

При 5 гуртожитках створено і активно використовуються 5 спортивних кімнат для ЛФК по 50 кв.м. (перепрофільовані із холів гуртожитків), 3 тренажерні зали для силової підготовки. Усі спортивні споруди університету паспортизовані і внесені до державного реєстру.

На цей час ведеться будівництво футбольного майданчика зі штучним покриттям.

У 2017 році в університеті навчається і працює: 2 заслужені майстри спорту; 4 заслужені тренери України; 4 майстри спорту міжнародного класу; 27 майстрів спорту України. До складу національних збірних України зараховані 1 викладач та 28 студентів.

У спортивному клубі за 2017 р. підготовлено 2 майстри спорту

Міжнародного класу, 6 майстрів спорту України, 18 кандидатів у майстри спорту, 161 спортсмен масових розрядів, 68 інструкторів та суддів зі спорту.

У 2017 році в університеті вперше було проведено оцінювання фізичної підготовленості студентів і викладачів, в якому взяли участь 626 осіб.

Щомісяця в університеті визначається кращий спортсмен.

Університетська чоловіча баскетбольна команда успішно виступила в XIII Універсіаді України, посівши 4 місце.

У XIII літній Універсіаді університет посів почесне 12 місце із понад 130 ВНЗ України.

У XV обласній Універсіаді серед ЗВО III-IV рівнів акредитації університет посів 1 місце.

15 грудня у Черкасах проведені 29 легкоатлетичні змагання, присвячені пам'яті Героя Радянського Союзу, професора, ректора Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького у 1953 – 1979 роках О. В. Тканка.

Заходи з популяризації університету

У лютому 2017 року було проведено День відкритих дверей в університеті та в інститутах і на факультетах. Загалом було охоплено близько 400 школярів.

Крім того, була проведена серія профорієнтаційних заходів у: місті Каневі і Канівському районі, у містах Смілі і Золотоноші, у Чигиринському, Чорнобаївському, Кам'янському, Звенигородському, Городищенському, Корсунь-Шевченківському районах. Участь у виїзних заходах взяли ректор, проректори, директори ННІ, факультетів, відповідальний секретар приймальної комісії та його заступники.

Також були проведені школи майбутніх: хіміків-біологів (охоплено 130 школярів) та істориків (охоплено 160 учнів).

У ННІ інформаційних та освітніх технологій започатковано міждисциплінарний методичний семінар «Нова школа: фізика та математика» (взяли участь понад 180 учителів з усієї області).

Проведено цикл спільних заходів із загальноосвітніми навчальними закладами. Зокрема, кафедра загальної педагогіки і психології і Веселухутірський НВК Чорнобаївського району, кафедра російської мови, зарубіжної літератури та методики навчання і Подільський НВК Золотоніського району, кафедра української літератури та компаративістики і Ковалівський НВК Драбівського району та інші.

Плідною є співпраця буккросинг-клубу «Freebook» з гуртком «Юні кореспонденти» ЦДЮТ.

Сприяють формуванню позитивного іміджу університету й культурні заходи, які організували упродовж року студенти та викладачі для жителів міста й області.

Так, 22 лютого у Черкаському національному стартував II етап I туру університетської студентської олімпіади з образотворчого мистецтва (живопис). У заході взяли участь студенти Черкаського національного університету, Черкаського художньо-технічного коледжу, Корсунь-Шевченківського педагогічного коледжу та Комунального вищого навчального закладу «Уманський гуманітарно-педагогічний коледж ім. Т. Г. Шевченка».

23 лютого проведено презентацію збірки власних перекладів творів Анни Ахматової «Стисла руки під темним серпанком» черкаської поетеси, викладачки університету Ганни Клименко-Синьоок, організована в книжковому супермаркеті «Буквиця» буккросерами читацького клубу «Freebook».

31 березня з нагоди 15-річчя проведено виставку робіт викладачів і студентів кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва в Черкаському обласному художньому музеї.

23 травня організовано локації до Міжнародного дня музеїв у Черкаському обласному художньому музеї на акції «Ніч у музеї».

13 вересня проведено виставку пленерних робіт майбутніх художників ННІ педагогічної освіти соціальної роботи і мистецтва: чудові українські

краєвиди, мальовничі куточки міста Черкаси, різноманіття барв і художніх технік.

16 вересня презентовано університет на відповідній локації у «Студмістечку», облаштованому з нагоди святкування Дня міста Черкаси.

14 листопада університет взяв участь у фестивалі творчості «Студентський калейдоскоп-2017» для студентів вищих навчальних закладів Черкащини.

28 листопада вперше проведено онлайн турнір із Колективних шахів між студентами ЧНУ та ЧДТУ, де команда університету здобула перемогу.

Важливий напрям діяльності і студентів, і викладачів університету – просвітництво. До таких проектів належить і буккросинг-клуб «Freebook». Гурток, започаткований викладачами університету, спрямований на мотивацію до читання як пріоритетної культурної потреби. За підтримки кафедри видавничої справи, редагування і теорії інформації клубом проведено Фотосушку «Найнезвичніші місця для читання» до Дня студента, 17 листопада, на якій було представлено більше ста якісних світлин зі студентського життя. Постійно відбувається поповнення новими книгами інтерактивних полиць клубу як в університеті, так і в різних закладах міста. На каналі клубу в YouTube можна переглянути випуски літературних відеоблогів від буккросерів клубу «Своя книга» та «Навколо світу з книгою».

З ініціативи МГО «Книжковий маестро», засновницею якого є викладачка кафедри видавничої справи, редагування і теорії інформації Людмила Фіть, було проведено 7-8 квітня книжковий захід, який привабив у Черкаси інтелігенцію з усієї країни та презентував нашу область як інтелектуальний регіон – I Черкаський книжковий фестиваль. Фестиваль став справжньою подією для міста. Гостями фестивалю були відомі в Україні та за її межами автори: Мирослав Дочинець, Ірен Роздобудько, брати Капранови, Василь Шкляр, Дара Корній, Орест Зуб та багато інших. На локаціях було представлено книжкову продукцію близько 40 українських видавництв.

Взаємодія зі студентським самоврядуванням

Активною громадською позицією студентів та новими цікавими проектами став 2017 рік для Студентської ради Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Студентська рада реалізувала цікаві й сучасні молодіжні проекти. Основні зусилля були спрямовані на такі сфери діяльності: захист прав та інтересів студентства; національно-патріотичне виховання; добродійна діяльність; організація та проведення культурно-масових заходів, які сприяють згуртованості студентства та підвищенню іміджу університету.

Серед пріоритетних напрямів роботи студентської ради такі:

- благодійна діяльність;
- культурно-масові заходи, що спрямовані на підвищення престижу університету серед студентів;
- участь у наукових конференціях, зустрічах, конкурсах, олімпіадах з навчальних дисциплін, зокрема, студентські з'їзди Української Асоціації Студентів.

Органи студентського самоврядування активно розширювали коло друзів і партнерів із інших вищих навчальних закладів. Йдеться про обмін делегаціями студентських рад із українськими університетами. Так, у лютому 2017 року в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького була проведена «I Всеукраїнська школа свідомого студента». Це молодіжна платформа для розвитку студентської молоді. Це місце, де студенти з усіх куточків України можуть навчатися, розвиватися, знайомитися і просто подорожувати в інші міста та місця. На неї зібралися представники студентського самоврядування провідних вишів: Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Хмельницького національного університету, Донецького національного технічного університету, Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського, Університету державної фіскальної служби України. Це сприяло налагодженню співпраці студентських рад та сприяло популяризації нашого університету.

9 листопада, в День української писемності та мови, відбулося урочисте відкриття «II Всеукраїнської школи свідомого студента». Учасники написали диктант національної єдності разом із університетською родиною. Цього разу зібралось вже близько 30 студентів з усіх куточків України: з Києва, Чернівців, Полтави, Хмельницького й багатьох інших міст.

Надзвичайно популярним серед студентів університету став мистецький фестиваль «Студентська весна», який було проведено 21 квітня. Понад 50 студентів із усіх інститутів та факультетів демонстрували свої таланти в трьох номінаціях: в інструментальному, вокальному та хореографічному жанрах. Після яскравої концертної програми студенти мали змогу відпочити на студентській дискотеці.

Також була організована фан-зустріч із фронтменом гурту «Антитіла» Тарасом Тополею.

До Міжнародного дня студентів організовано квест «Я люблю ЧНУ» та святкову дискотеку. У ННІ природничих наук цього дня проведено інтелектуальну гру «Брейн-ринг».

В університеті зусиллями студентської ради створений і діє фан-клуб футбольної команди «Черкаський Дніпро», завдяки якому студенти безкоштовно відвідують футбольні матчі.

Особлива увага приділялася виховній роботі в гуртожитках. А саме, активно проводяться квартирники художньої самодіяльності, спортивні змагання «Рухливі ігри» в гуртожитках, засідання Англійського розмовного клубу, присвячені історії й культурі країн зарубіжжя.

У вересні протягом двох тижнів відбувалися щоденні рейди-перевірки проживання студентів у гуртожитках комісіями з представниками ректорату та дирекцій інститутів, деканатів факультетів у складі.

Розроблено заходи для комфортної адаптації першокурсників у новому статусі студентів. Це і проведення зустрічей першокурсників з ректором та проректорами, Олімпійського уроку з динамічним флешмобом «Розминка

майбутнього олімпійця», яскраве святкування Дня університету та посвяти першокурсників у студенти, екскурсія до Музею історії університету та інші.

Протягом двох тижнів у жовтні-листопаді організовано й проведено зустрічі патрульних поліцейських з першокурсниками усіх навчально-наукових підрозділів університету на просвітницько-профілактичних лекціях. Метою таких заходів було запобігання вчиненню правопорушень і злочинів самими студентами університету та щодо них, інформування про їхні права та обов'язки, а також пояснення, що робити у випадку затримання поліцією.

Студрадами університету та інститутів, факультетів проведено святкову посвяту першокурсників у студенти:

– 21 вересня – «Пікнік першокурсника» для студентів ННІ природничих наук на навчально-науковій базі «Сокирне»;

– 26 вересня – посвята першокурсників ННІ історії й філософії;

– 28 вересня, у День туризму, – прийнято до когорти студентів першокурсників кафедри туризму та готельно-ресторанної справи;

– 13 жовтня, у День університету, загальний ритуал посвяти першокурсників у студенти на зеленій галявині університету.

– 18 жовтня 2017 року в університеті проведено демократичну процедуру обрання органів студентського самоврядування.

– 23 листопада офіційно запрацював мобільний додаток ЧНУ. Це програма для студентів, котра інтегрує всю інформацію про університет, заходи, які в ньому проходять, новини, розклади занять, в одну цілісну систему, що доступна в смартфоні кожного користувача додатку. Також програма має зворотній зв'язок, який дає можливість комунікувати зі студрадою, навіть прокласти маршрути до навчальних корпусів, гуртожитків,

Усі ініціативи Студентської ради підтримують ректорат, дирекції інститутів та деканати. Їх підтримують і в студентській спільноті університету.

Органи студентського самоврядування разом із адміністрацією університету вирішують важливі питання, що стосуються навчального процесу, проживання в гуртожитках, виплати стипендії тощо.

Культурно-масова робота

Не один десяток років прославляє Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького в Україні та за її межах народний самодіяльний ансамбль танцю «Черкащанка». Танцювальний колектив радує своїм музичними дарунки як студентів і викладачів університету, так і черкасців та гостей міста на святкових заходах.

У 2017 році колектив «Черкащанки» представляв Україну на VII Міжнародному фольклорному конкурсі-фестивалі «Квітка сонця», що відбувся у Шяуляї (Литва) 1-6 липня і отримав спеціальний приз від міжнародного журі за популяризацію народної культури.

У студентському середовищі університету активно розвивається КВНівський рух.

1 березня на фестивалі Черкаської ліги КВН серед 14 команд з міста та області команда з університету «Хвилюватися немає причин» здобула кубок переможця.

28 березня у першому турі Черкаської обласної ліги КВН Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького представляли дві команди «Хвилюватися немає причин» та «Казбет». Команда «Хвилюватися немає причин» виборола друге місце та пройшла в півфінал. Команда «Казбет» отримала приз у номінації «Краще відеозвернення».

Успішно дебютувала нова команда КВН «SameTi» (ННІ історії і філософії). За підсумками гри в Черкаській обласній лізі КВН здобули право виступати у півфіналі Черкаської молодіжної обласної ліги.

8 червня, команда КВН «Колоритні» отримала відзнаку Золотоніської ліги сміху.

22 листопада команда КВН «Хвилюватися немає причин» стала дворазовим чемпіоном Черкаської обласної молодіжної ліги КВН.

Сприяє розвитку творчих здібностей студентський проект – студентська театральна студія «ДівАн», створена за ініціативи ННІ педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва. 7 березня студентська театральна студія «ДівАн» представила колективу університету містерію «Ніч перед 8 березня». 5 квітня студентська театральна студія «ДівАн» взяла участь у І черкаському обласному Фестивалі-конкурсі юнацької творчості «Крила-2017» і здобула 2 місце у номінації «Театральне мистецтво». 19 грудня актори театральної студії «ДівАн» презентували в обласному Будинку вчителя новорічну виставу «Попелюшка».

Пріоритетними завданнями у сфері виховної роботи на 2018 рік є:

- створення умов для набуття молодими поколіннями соціального досвіду, успадкування духовних надбань українського народу, досягнення високої культури національних взаємин;
- формування у молоді незалежно від національної приналежності особистісних рис громадян Української держави,
- формування у студентів розвиненої духовності, фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, правової, трудової, екологічної культури;
- формування світогляду студентів, що відбувається в тісній єдності з вихованням їхніх високих моральних якостей;
- формування корпоративної культури університетської спільноти;
- залучення органів студентського самоврядування до активної співпраці з громадськими організаціями, до молодіжної участі та волонтерства як важливої умови запровадження здорового способу життя.
- формування у молоді готовності до захисту Вітчизни, розвиток бажання здобувати військові професії, проходити службу в Збройних Силах України як особливому виді державної служби.

5. У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТА ІМІДЖЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Комунікація є нині одним із пріоритетних напрямів розвитку сучасного закладу вищої освіти. Одним із пріоритетних напрямів діяльності ректора в 2017 році був розвиток та підтримка ефективних комунікацій з метою формування єдиної інформаційної, іміджевої політики та позитивної репутації університету.

Передусім – це активна співпраця із обласними та всеукраїнськими засобами масової інформації. Події, що відбувалися в університеті, знаходили відображення у місцевих ЗМІ та на офіційних сайтах Міністерства освіти і науки України, Черкаської ОДА, Управління освіти і науки Черкаської ОДА, а також у соціальних мережах.

Зокрема, у місцевих Інтернет-ЗМІ опубліковано 674 інформації та подієві репортажі про роботу університету, про його освітні послуги, про соціально значущі ініціативи.

Постійно публікувались коментарі та розширені інтерв'ю ректора, проректорів в Інтернет-виданнях «Про все», «Вичерпно», «Прочерк», «Нова доба», «Черкаський край», в обласних газетах «Нова доба», «Черкаський край».

Ректор університету, проректори, професори та науковці 54 рази були учасниками телевізійних і радіопрограм обласної державної телерадіокомпанії «Рось», телекомпанії «Вікка», студії Інтернет-телебачення «Вичерпно», місцевих кабельних телеканалів «Антенна», «Експо-ТВ».

Особливою активністю робота зі ЗМІ позначилася в період вступної кампанії–2017. У низці видань було підготовлено й опубліковано інтерв'ю з ректором і проректорами, у телеефірі обласного телебачення «Рось», інтернет-телебачення «Вичерпно» вийшли коментарі, інтерв'ю голови та членів приймальної комісії університету.

На сайті університету публікувалася оперативна інформація з сайту Міносвіти та Освіта.УА.

Найрейтинговіші Інтернет-видання «Прочерк» і «Про все» розмістили банери Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького з посиланням на розділ «Абітурієнтам» сайту університету.

Обласне ФМ-радіо транслювало ролик рекламного характеру про університет.

Для забезпечення роботи офіційних інтернет-ресурсів університету проведено таку роботу:

- збирання інформації для оновлення сайту університету, постійного внесення поточних змін;
- створення нових сторінок українською та англійською мовами на офіційному веб-сайті університету для навчально-наукових центрів, інших підрозділів Університету, а також тематичних сторінок для студентів, викладачів, абітурієнтів та інших користувачів Інтернету;
- збір інформації для рубрики «Анонси подій» від усіх підрозділів університету, інформаційне наповнення рубрики на сайті, поширення інформації у ЗМІ та соціальних мережах;
- модерація та наповнення рубрики «Новини»: моніторинг, написання, підготовка й публікація інформаційних та візуальних матеріалів у рубриці «Новини»;
- модерація та наповнення понад 100 рубрик сайту університету.
- фотозйомка подій та поповнення фотоархіву університету;
- відеозйомка, поповнення відеоархіву університету;
- проведення порівняльного аналізу якості офіційних сайтів структурних підрозділів університету та розробка методичних рекомендацій щодо покращення якості офіційних сайтів навчальних підрозділів університету;
- організація робочої наради з відповідальними за інформаційну роботу в структурних підрозділах університету з метою покращення якості

інформаційної роботи; підготовка рекомендацій щодо вдосконалення цієї роботи;

Протягом 2017 року щоденно на офіційному сайті університету оперативно розміщували:

- звіти про конференції, зустрічі, круглі столи, форуми, благодійні та культурно-мистецькі акції;
- інформацію про діяльність органів студентського самоврядування;
- інформацію про участь університетської спільноти у важливих загальнообласних подіях, у заходах національно-патріотичного спрямування;
- матеріали про наукові здобутки і відкриття викладачів університету;
- інформацію про переможців конкурсів та олімпіад, спортивні досягнення;
- матеріали про міжнародну діяльність, рейтинги навчального закладу тощо.

Усього за рік в стрічці новин веб-сайту університету було розміщено 867 матеріалів. Кожен із них проілюстровано фотографіями (у середньому від 3 до 10 фотографій на публікацію).

Також забезпечено фотоінформацією сторінки університету в соцмережах, направляли світлини в органи державної влади, громадські та інші організації, які були співорганізаторами подій, що проходили в стінах університету, а також у ЗМІ.

На сайті розміщувалися фоторепортажі з особливо значущих або видовищних подій, що відбувалися в університеті.

Відповідно до Положення про сайт постійно наповнювалися понад 100 рубрик сайту університету.

Сайт Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького у період із 1 січня по 31 грудня 2017 року відвідало 131 759 осіб. Це на 17,21 % більше порівняно з тим самим періодом за 2016 рік (112 414). У середньому за один день у 2017 році портал університету

відвідує 264 користувачі. Активність користувачів збільшилась на 0,76 % порівняно з 2016 роком (262).

Найбільша кількість відвідувачів ресурсу у 2017 році була 14 липня і становить 4 299 осіб. Найбільше відвідувачів в 2016 було 2 серпня – 2 900 осіб.

Усього за 2017 рік із різних пристроїв було здійснено 351 623 сеансів відвідувань сайту, із них 36,01 % нових, із пристроїв, які раніше не були зафіксовані. Варто зазначити, що цей показник порівняно з 2016 роком збільшився на 14,42 %. За період із 1 січня по 31 грудня 2016 року було здійснено лише 307 300 сеансів, із них лише 35,64 % нових, що на 1,05 % менше ніж у 2017 році.

Користувачі сайту університету у 2017 році переглянули сторінки ресурсу 1 364 685 разів. Ця кількість зросла на 1,7 % порівняно з 2016 роком.

Згідно зі статистикою, у 2017 році за один сеанс один користувач переглядав у середньому 3,88 сторінок. Середня тривалість сеансу у 2017 становить 3:51 хв.

Сайт Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького у 2017 році відвідали користувачі з 2 231 міста із 142 країн світу. З України здійснено 316 014 сеансів, що становить 89,87 % від загальної кількості сеансів. На другому місці Німеччина – 7 618 сеансів (2,17%); на третьому місці Нідерланди – 6 989 сеансів (1,99%). Серед європейських країн найбільше сеансів здійснено з Великої Британії, Польщі, Франції, Італії, Іспанії. Відвідували ресурс університету користувачі зі США, Канади, Китаю, Індії, Австралії, Бразилії, Японії, чимало країн африканського континенту. Найбільша кількість сеансів, здійснених із закордонних міст, зареєстрована у Франкфурті – 6 589 (1,87%); Амстердамі – 5 454(1,55%).

Серед українських міст сайт Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького найчастіше відвідують жителі Черкас – 174 948 сеансів, що становить 49,75% від загальної кількості (351 623). Друге місце за

кількістю сеансів у 2017 році посідає Київ – 71 984 сеансів (20,47%). Потім – Сміла (6 028 або 1,71%). До десятки міст за кількістю сеансів у 2017 році ввійшли також Харків – 5 357 (1,52%); Умань – 4 183 (1,19%); Львів – 3 812 (1,08%); Золотоноша – 3 684 (1,05%).

Перегляд сайтів здійснюється з комп'ютерів у 56,9 %, з мобільного телефону – 39,9 %, а також із планшетів – 3,2 %.

За кількістю переглядів у 2017 році першу позицію займає головна сторінка – 317 127, що складає 23,24% від загальної кількості переглядів усіх сторінок (1 364 685). Це є зрозумілим, адже всі користувачі відразу розпочинають роботу з сайтом із головної сторінки. На другому місці розташовується розділ «Абітурієнту» – 73 415 (5,38%); на третій позиції – «Навчально-наукові підрозділи» 57 350 (4,20%). Популярними серед користувачів сайту є також рубрики «Правила прийому», «Рейтинги рекомендованих до зарахування», «Рейтинг успішності». Кількість переглядів рубрики «Новини», порівнюючи з 2016 роком, зросла на 8,02 %.

Забезпечення офіційного Інтернет-представництва університету доповнюється представленням у найпопулярнішій соціальній мережі Facebook. Активно функціонують сторінки «Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького» (<https://www.facebook.com/universitycherkasy/>), «ЧНУ – інформаційна підтримка», а також «Студентська рада ЧНУ ім. Б. Хмельницького» (<https://www.facebook.com/groups/120559405257450/>).

Інтернет-комунікація через Facebook-представництво університету у 2017 році була дуже активною.

За 12 місяців 2017 року значно збільшилася кількість підписників facebook-сторінок університету. Кількість переглядів публікацій подекуди сягають 2000.

Найбільший відгук серед користувачів має візуальний контент (фото, відео), популяризація наукових здобутків, студентська творчість, спортивні змагання, олімпіади з різних предметів, поїздки за обміном, зустрічі ректора

з поважними гостями (послами, громадськими, культурними діячами), міжнародна співпраця, життя студентів, рейтинги університету, благодійні акції. Популярністю користується інформація для абітурієнтів, оголошення про курси з підготовки до ЗНО, пробні тестування, правила вступу, етапи вступної кампанії тощо.

Інформацію, що публікується на сторінках університету у Facebook, поширюють численні спільноти структурних підрозділів університету, їхніх органів студентського самоврядування у мережі Facebook, Instagram та інших.

На сторінку «ЧНУ-Інформаційна підтримка», створену близько 2 років тому, підписалися 430 користувачів, і ця кількість постійно зростає. Аудиторія є активною, кожного дня на сторінку заходять сотні користувачів, кількість переглядів сягає 1500.

Триває реєстрація сторінки університету на порталі «Робота.іа», що розширить можливості працевлаштування студентів.

У відеохостингу YouTube ЧНУ представлений двома каналами:

– «Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького» – канал, через який поширюються записи загальноуніверситетських подій (<https://www.youtube.com/channel/UCz2cwZDwyKiq2EpP25Qs6LA>). У 2017 році відзнято, виготовлено та розміщено на сайті 168 подієвих відеорепортажів.

– «Кафедра журналістики ЧНУ ім. Б. Хмельницького» – канал, створений зусиллями співробітників та студентів кафедри журналістики, реклами та PR-технологій ННІ української філології та соціальних комунікацій. У відеопрограмах ідеться про кафедру, про історію університету та про його сучасність, про студентське життя, про вагомні події, що відбуваються в Університеті. На каналі також розміщуються інтерв'ю з відомими гостями у студії Студентського телебачення ЧНУ, програми про успішних випускників тощо. Наповнення каналу формується з програм, що підготовлені Студентським телебаченням ЧНУ.

Відеоматеріали цих каналів поширюються через офіційні Інтернет-ресурси університету та популяризуються в соціальних мережах, у спільнотах та на особистих сторінках студентів, викладачів.

У 2017 році в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького створено мобільний додаток, який поєднує в собі всю інформаційну систему Університету: офіційний сайт, Facebook-сторінки, розклади занять, контакти, внутрішню соціальну мережу, зворотний зв'язок.

Для підтримки позитивного іміджу й репутації університету в 2017 році проведено таку роботу:

- виготовлено блокноти з інформацією про вступ для абітурієнтів;
- підготовлено і видано спецвипуск газет «Наш національний» з інформацією для абітурієнтів;
- розміщено інформацію для абітурієнтів у друкованих ЗМІ («Нова доба», «Вечірні Черкаси», «Шевченків край»);
- розміщено інформацію для абітурієнтів у спецвипуску «Куди піти вчитися»;
- надіслано інформацію про вступну кампанію в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького на електронні адреси всіх ЗНЗ Черкаської області;
- створено презентацію для абітурієнтів про умови життя та навчання в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького «Навчайся комфортно»;
- створено презентаційний буклет про кафедру військової підготовки;
- підготовлені блокнот та флаєр для Центру з організації роботи з іноземними студентами;
- підготовлено та оновлено буклети для ННІ історії і філософії;
- підготовлено буклет для ННІ природничих наук;
- виготовлено «Путівник абітурієнта-2018»;
- виготовлено 3 види «Пам'яток для абітурієнта»;
- виготовлено кишенькові календарики.

Задля проведення інформаційно-рекламної діяльності регулярно подається актуальна й змістовна інформація для популярного освітнього порталу Освіта.ua (<http://osvita.ua>), підготовлено 3 тематичні рекламні банери («Випускник-2017», «ЧНУ-2018», «Вишиванка»), розміщено рекламні зображення на біг-бордах та інформаційних стендах біля корпусів університету, розроблено дизайн макетів для виробництва брендovаних пакетів, блокнотів, ручок, флаєрів та іншої презентаційної продукції, створено візуальну інформацію рекламного характеру для її поширення через усі інформаційні ресурси університету.

У 2017 році налагоджено роботу щодо систематичного випуску університетської газети «Наш національний». За рік редакційною колегією підготовлено й видано 7 основних щомісячних номерів газети та спецвипуск газети для абітурієнтів.

Зі сторінок номерів газети читачі могли дізнатися про:

- важливі події в житті університету;
- студентські успіхи й проекти (освітні, інноваційні);
- здобутки й проблеми університетських науковців;
- можливості академічної мобільності;
- волонтерські й гуманітарні проекти студентів і викладачів університету.

Чимало уваги приділялося адаптації першокурсників до студентського життя; студентському дозвіллю; роботі студентського самоврядування, законодавчими новаціям, зокрема, стипендіальному забезпеченню студентів.

Газета поширюється у всіх структурних підрозділах Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, використовується як рекламний матеріал на освітніх виставках, передається навчальним закладам Черкаської області, органам державної влади області.

Електронна версія газети міститься на сайті університету (<http://www.cdu.edu.ua/mij-universitet/portret-chnu/hazeta-nash->

natsionalnyi.html). Матеріали всіх номерів оперативно викладаються в новинний блок сайту університету й поширюються в мережі Інтернет.

Інформаційний супровід вступної кампанії та подій, що відбувалися в університеті – це інформаційне та візуальне анонсування подій, підготовка прес-релізів та довідкової інформації, забезпечення роботи ЗМІ під час заходів, підготовка і розміщення текстових, фото-, відеоматеріалів на сайті університету та в ЗМІ, надання додаткових роз'яснень та коментарів, висвітлення в ЗМІ.

З метою підвищення ефективності комунікації з майбутніми абітурієнтами та оперативного інформування вступників постійно забезпечувалася робота окремої сторінки на сайті університету: «Інформація/Абітурієнтам» (<http://www.cdu.edu.ua/informatsiya/abiturientam.html>). Найбільша активність спостерігалася в літні місяці. У період вступної кампанії модераторами сторінки надавався інформаційний супровід щодо діяльності структурних підрозділів університету, переліку навчальних спеціальностей та правил прийому, забезпечувалася доступність і зручність у користуванні вказаною сторінкою. Серед головних тем публікацій можна виділити:

- повідомлення про дні відкритих дверей;
- інформування про змагання, олімпіади, конкурси й вікторини, пробне тестування, організовані в університеті для школярів;
- інформації про підготовчі курси із ЗНО, що проводяться центром доуніверситетської підготовки та окремими структурними підрозділами;
- ознайомлення з головними тенденціями вступної кампанії та ЗНО;
- повідомлення про участь університету в освітніх виставках і форумах.

Протягом року викладачі та співробітники Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького неодноразово були експертами у певних галузях. Найбільш популярними серед медіа є: ректор Олександр Черевко та проректори (Василь Мойсієнко, Сергій Корновенко, Галина

Гаврилюк), експерти в галузі історії (Віталій Масненко, Юрій Присяжнюк), гендерної політики (Наталія Земзюліна, Наталія Байдюк), книговидавничої справи (Людмила Солодка, Людмила Фіть), журналістики (Тетяна Бондаренко), психології (Інна Лук'янець, Тетяна Горобець, Сабіна Раджабова), туризмознавства (Олена Костюкова) природничих наук (Максим Гаврилюк, Борис Мінаєв, Олександр Спрягайло), фізики і математики (Андрій Гусак, Тетяна Запорожець), економіки (Олександр Черевко, Євгеній Кирилюк), соціальної роботи (Валентина Тихолоз, Інна Ченбай), спорту (Леонід Нечипоренко), студентського самоврядування (Юлія Нечипоренко).

Завдяки налагодженій системі комунікацій університету зі ЗМІ запити на фахові коментарі й оцінку поточної ситуації збільшуються, а коло актуальних питань розширюється.

Така динаміка позиціонує Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького як експертне середовище для вирішення актуальних для громадськості питань і майданчик для наукових дискусій. Долучається до цієї роботи й студентство: протягом року студенти університету мали змогу взяти участь у суспільних, освітніх, просвітницьких та розважальних програмах на всіх провідних каналах Черкаської області.

Популяризація Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького у ЗМІ, поширення у традиційних та нових медіа інформації про діяльність і досягнення університету у сфері освіти, науки та культури є важливою складовою зростання його позитивного іміджу.

Проводиться робота задля збільшення позитивних інформаційних приводів. Одним із успішних проєктів 2017 року можна вважати серію організованих в університеті фотовиставок:

- «Народний самодіяльний ансамбль «Черкащанка» – 60 років успіху»;
- «Спортивна слава Черкаського національного»;
- «Черкаський національний у подіях Майдану»;
- «ЧНУ: шлях до сторіччя»;

– фотовиставка «Перевтілення», ініційована студенткою-журналісткою Євою Кравчук.

Ефективним є також проведення прес-клубів у провідних ЗМІ області («Нова доба»).

Постійно проводився моніторинг репутації університету в інформаційному просторі та громадянському суспільстві.

Для цього використовуються різноманітні канали комунікації. Один із них – рубрика «Запитай у ректора» на сайті університету. Будь-яка особа має змогу надіслати запитання щодо різних сфер діяльності Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького: навчального процесу, наукової діяльності, міжнародних зв'язків, фінансової чи господарської діяльності та оперативно отримати відповідь. Так, упродовж 2017 року розміщено відповіді на понад 100 запитань в рубриці «Запитай у ректора».

Відстежується інформація про досягнення студентів, викладачів, випускників навчального закладу, опублікована у ЗМІ та в Інтернет-просторі. Ця інформація публікувалася на сайті Університету, в газеті «Наш національний» та в групах університету в соціальних мережах.

Крім того, проводиться моніторинг місцевих, всеукраїнських та фахових ЗМІ з метою вивчення настроїв, громадської думки та оперативного реагування на інформацію, що стосується Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького.

Для забезпечення ефективних кризових комунікацій у відносинах із традиційними та новими медіа на основі щоденного моніторингу оперативно готувалися відповідні роз'яснення, офіційні заяви або спростування. У випадку, коли поширена в ЗМІ неправдива інформація стосувалася окремих факультетів, інститутів чи співробітників, представникам цих підрозділів надавалася консультаційна допомога та інформаційна підтримка.

У 2018 році університет працюватиме над вирішенням таких завдань:

- формування іміджу університету через єдину інформаційну політику в медійному просторі, в суспільстві, громадських та освітніх спільнотах.
- забезпечення комунікаційної діяльності Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького з метою популяризації його як лідера на ринку освітніх послуг Черкаської області;
- інформаційна підтримка позитивного іміджу та репутації університету шляхом поширення в традиційних ЗМІ та нових медіа інформації про діяльність та досягнення закладу в освітній, науковій і громадській сферах;
- збільшення кількості користувачів та розширення цільової аудиторії для всіх інформаційних ресурсів університету;
- пропаганда досягнень Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького на всеукраїнському та міжнародному рівнях;
- максимальне інформаційне охоплення цільової аудиторії університету;
- подальший розвиток єдиної ефективної системи представництва університету в мережі Інтернет;
- розвиток мобільного додатку ЧНУ, оперативне наповнення його якісним контентом, залучення нових користувачів та проведення активної інформаційної діяльності;
- брендування університету і результатів діяльності університету, забезпечення дотримання єдиного корпоративного стилю під час розробки й виготовлення поліграфічних макетів, візитівок, одягу та іншої сувенірної й візуальної продукції.

6. У СФЕРІ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

6.1. Штатний розпис. Кадровий потенціал університету

В основу кадрової політики університету покладено принципи стабільності кадрового складу, поєднання професійних здобутків досвідчених науково-педагогічних працівників та ініціативи молодих викладачів, прозорості й демократії управління персоналом, справедливості, рівності й послідовності комплектування штатних посад висококваліфікованими фахівцями відповідно до потреб університету за умов дотримання чинного законодавства України про працю і про освіту. Названі та інші організаційно-практичні заходи є невід'ємною складовою кадрової політики університету, яка в цілому охоплює сутність, зміст, стратегію, цілі і завдання кадрового забезпечення освітнього і виховного процесу, життєдіяльності університету в цілому.

Питання кадрового забезпечення освітньо-виховного процесу постійно перебувають у центрі уваги ректорату і вченої ради університету. Одним із концептуальних шляхів зміцнення кадрового складу є інтеграція традиційних педагогічних, наукових і новітніх інформаційно-комунікаційних технологій навчання і наукових досліджень. До концептуальних заходів, спрямованих на удосконалення якісного складу професорсько-викладацького персоналу, включена й успішно реалізується система підготовки та підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників, розвиток аспірантури та докторантури, відкриття нових спеціальностей тощо.

У 2017 році середньорічна штатна чисельність університету складала 1065, 67 одиниці. З цієї кількості штатна чисельність науково-педагогічних працівників складає 546,3 одиниці. Динаміка зміни кількості ставок за штатним розписом університету за останні п'ять років наведена в таблиці 6.1.

Таблиця 6.1

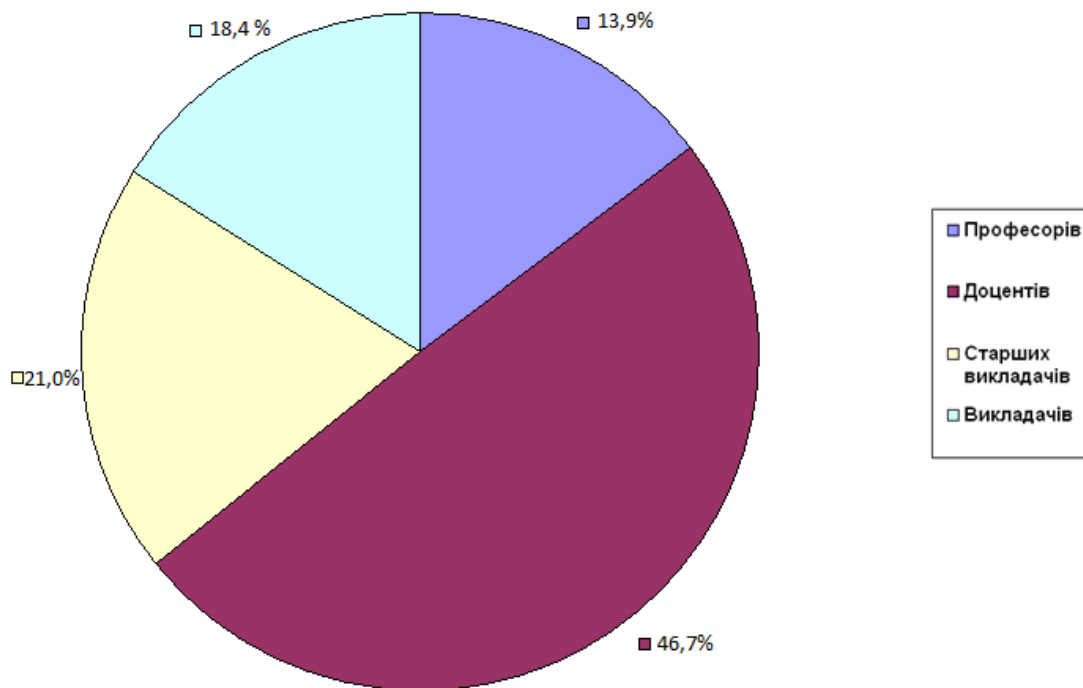
**Середньорічна кількість посадових ставок університету
за останні п'ять років**

Назва посад	2013	2014	2015	2016	2017
Науково-педагогічний персонал	545,20	538,90	535,50	551,4	546,3
Педагогічний персонал	30,30	32,60	32,60	33,0	23,43
Навчально-допоміжний персонал	94,50	95,50	96,00	122,2	122,02
Бібліотечні працівники	57,00	57,00	54,00	46,0	38,17
Спеціалісти (фахівці) (адміністративно-господарський персонал)	125,20	123,20	123,10	107,4	105,9
Робітників	294,00	291,00	277,00	273,0	229,85
Загальна середньорічна штатна чисельність	1146,20	1138,20	1118,20	1133,0	1065,67

З приведеної таблиці видно, що в останні п'ять років в університеті сформувалася тенденція до зменшення штатної чисельності адміністративно-господарського та обслуговуючого персоналу, що взаємопов'язано зі зменшенням штатної чисельності науково-педагогічних працівників, яка нині, у зв'язку зі зменшенням контингенту студентів, у порівнянні з попереднім роком зменшилася на 67, посади (- 5,9 %).

Для забезпечення освітнього процесу 2017-2018 навчального року штатним розписом передбачено 516,1 посади науково-педагогічних працівників, що складає 49,4 відсотки загальної штатної чисельності працівників університету. У структурі штатного розпису кількість ставок науково-педагогічних працівників розподілена наступним чином:

- Професорів – 71,91 ставки або 13,9 %;
- Доцентів – 240,89 ставки або 46,7 %;
- Старших викладачів – 108,52 ставки або 21,0 %;
- Викладачів – 94,78 ставки або 18,4 %.

Рис. 6.2. Співвідношення посад науково-педагогічних працівників у 2017-2018 навчальних роках.

Виходячи з потреб університету в підготовці фахівців за різними спеціальностями, з метою підвищення якості їх навчання й інтеграції освітнього процесу з виробництвом, підбір кадрів та їх розстановка проводиться з умовою найбільшого використання їхнього наукового і педагогічного потенціалу, наявного практичного досвіду в різних галузях господарства тощо. Надзвичайно важливим питанням сучасної кадрової політики університету є ефективність і прозорість організації та проведення конкурсного заміщення посад науково-педагогічних працівників й укладання з ними трудових відносин на умовах, визначених Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», підзаконними нормативними актами, у тому числі Міністерства освіти і науки України, а також локальними актами університету з дотриманням вимог законодавства України про працю.

Колективним договором між адміністрацією і трудовим колективом університету на 2015-2017 роки визначено, зокрема, що приймання на роботу науково-педагогічних працівників здійснюється на основі конкурсного відбору, а з обраними у такому порядку науково-педагогічними працівниками укладається строковий трудовий договір або контракт строком до 5 років. Конкурсний відбір здійснюється на основі чинного законодавства України, а також Порядку проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та укладання з ними трудових договорів (контрактів), затвердженого вченою радою університету 10 листопада 2015 року та введеного в дію наказом ректора від 16 листопада 2015 року № 258 (далі – Порядок). У зв'язку зі змінами до чинного законодавства, зокрема, прийняттям нової редакції Закону України «Про освіту», внесенням змін до Закону України «Про вищу освіту», рішенням вченої ради університету від 14 грудня 2017 року до названого Порядку внесені відповідні зміни і доповнення.

В університеті діє конкурсна комісія, основним завданням якої є додаткове вивчення документів претендентів на заміщення вакантних посад директора інституту, декана факультету, завідувача кафедри, інших посад науково-педагогічних працівників на відповідність їхньої освіти, наукового ступеня, вченого звання профілю діяльності навчально-наукового інституту, факультету, кафедри тощо. До складу конкурсної комісії увійшли досвідчені доктори наук, професори з кожного навчально-наукового підрозділу, а для обрання викладачів і старших викладачів відповідні конкурсні комісії утворені в навчально-наукових підрозділах. Висновки комісії додаються до конкурсних матеріалів і є додатковим джерелом для прийняття вченою радою остаточного обґрунтованого рішення щодо обрання на посаду конкретного претендента. Такий багатоступеневий відбір науково-педагогічних працівників – кафедра, інститут (факультет), конкурсна комісія, вчена рада – дає можливість відповідній вченій раді прийняти обґрунтоване

об'єктивне рішення щодо обрання того чи іншого потенційного претендента на відповідну посаду науково-педагогічного працівника.

На грудень 2017 року всі посади науково-педагогічних працівників укомплектовані на конкурсних засадах за встановленою процедурою. У цілому до освітньо-виховного процесу на 2017-2018 навчальний рік залучено 566 науково-педагогічних працівників, що складає 55,4 відсотка від загальної чисельності працівників університету. З цієї кількості 501 особа (88,5 %) є штатними працівниками, 28 (4,9 %) – зовнішні сумісники й 37 (6,6 %) – внутрішні сумісники. З 28 зовнішніх сумісників – 21 мають науковий ступінь та/або вчене звання, а решта є досвідченими фахівцями у відповідній сфері виробництва і їх залучення до освітнього процесу зумовлено необхідністю інтеграції освітнього процесу у виробництво, поєднання навчання з практикою тощо. На умовах внутрішнього сумісництва до науково-педагогічної діяльності залучаються, насамперед, працівники університету, які мають відповідні наукові ступені та вчені звання, а в окремих випадках аспіранти і докторанти університету. У 2017 році в університеті збереглася позитивна тенденція формування і зміцнення постійного штатного складу науково-педагогічних працівників, як правило, за рахунок власного потенціалу випускників магістратури, аспірантури, докторантури.

Такий підхід до кадрової політики у формуванні професорсько-викладацького корпусу, залучення до викладацької роботи аспірантів і докторантів, сприяло підвищенню якісного рівня кадрового складу науково-педагогічних працівників. Нині в університеті працює 75 штатних професорів, докторів наук, 331 доцент, кандидат наук, частка яких серед штатних науково-педагогічних працівників складає 14,9 % і 66,1 % відповідно.

Загальна характеристика професорсько-викладацького складу наводиться в таблиці 6.3.

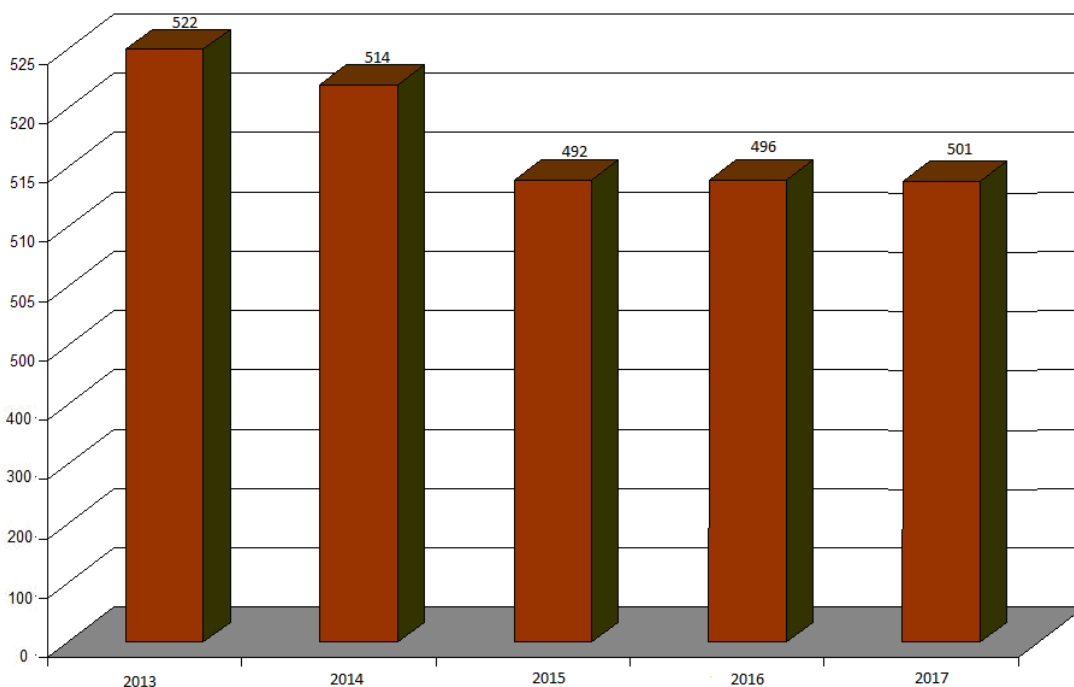
Таблиця 6.3

Характеристика професорсько-викладацького складу

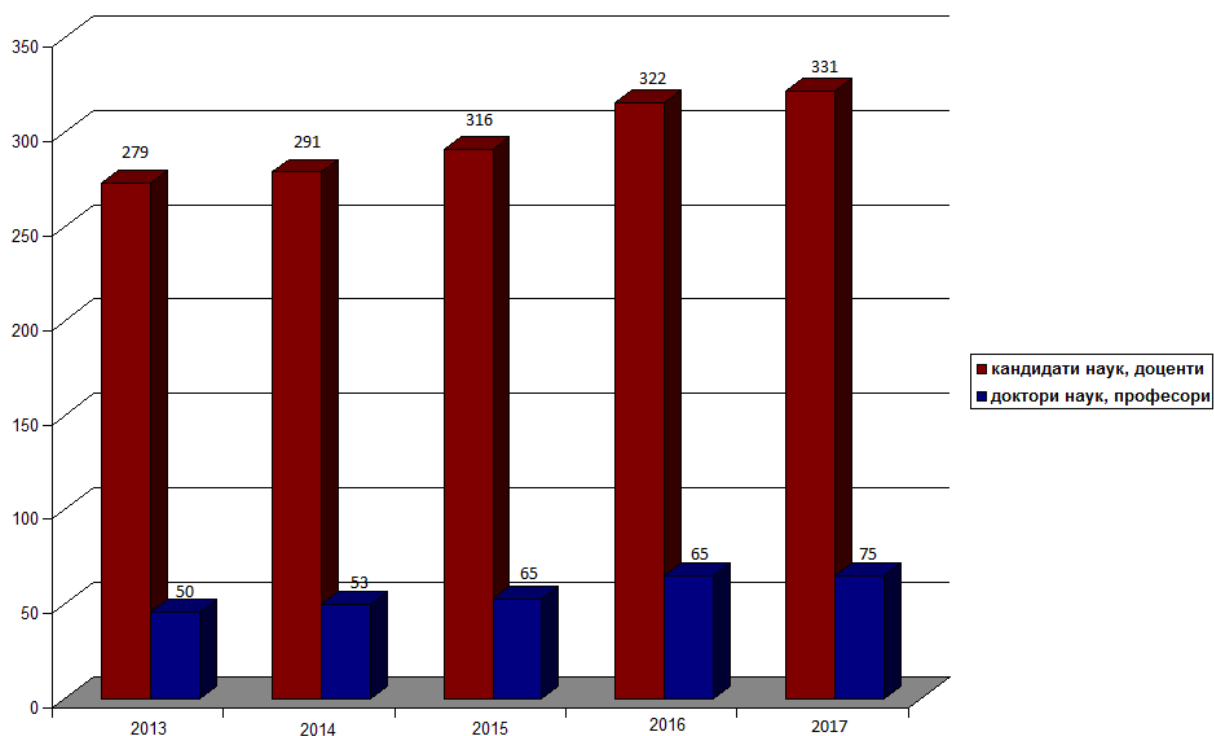
№ з/п	Показники	Роки				
		2013	2014	2015	2016	2017
1.	Кількість штатних науково-педагогічних працівників	522	514	492	496	501
	з них:					
	докторів наук, професорів	50	53	65	65	75
	кандидатів наук, доцентів	279	291	316	322	331
2.	Кількість зовнішніх сумісників	79	68	42	47	28
	у тому числі:					
	докторів наук, професорів	21	28	12	12	7
	кандидатів наук, доцентів	36	25	20	25	14
3.	Середній вік штатних викладачів з науковими ступенями та вченими званнями	54	53	52	51	49
	у тому числі:					
	докторів наук, професорів	58	57	56	55	54
	кандидатів наук, доцентів	50	48	47	47	42
4.	Кількість науково-педагогічних працівників пенсійного віку	97	89	70	67	64
	у тому числі:					
	докторів наук, професорів	25	24	25	22	27
	кандидатів наук, доцентів	50	46	39	38	45
5.	Кількість звільнених науково-педагогічних працівників	41	38	66	28	33
	у тому числі:					
	докторів наук, професорів	15	1	3	4	2
	кандидатів наук, доцентів	30	17	27	13	14
6.	Кількість прийнятих науково-педагогічних працівників		24	29	29	35
	у тому числі:	1				
	докторів наук, професорів	5	1	1	1	8
	кандидатів наук, доцентів	100,0	8	18	14	14
7.	Частка кафедр, які очолюють з науковими ступенями		100,0	100,0	100,0	100,0
	у тому числі:					
	доктори наук, професори	58,3	62,5	47,0	48,0	49,0
	кандидати наук, доценти	41,7	37,5	53,0	52,0	51,0

Наведена характеристика кількісного та якісного складу професорсько-викладацького складу, показує, що за останні п'ять років їх загальна кількість, порівняно з 2013 роком, зменшилася на 4,0 %. Водночас, кількість штатних докторів наук, професорів збільшилася на 50,0 %, а кандидатів наук, доцентів – на 18,6 %. Така позитивна динаміка стала не тільки наслідком послідовної кадрової політики, спрямованої на підготовку власних наукових кадрів, зміну поколінь науковців, прийом на роботу молодих викладачів, які мають перспективу наукового зростання, але й сприяла підтриманню відповідності якісного складу практично кожної кафедри нормативним вимогам. Нині 24 кафедри університету очолюють доктори наук, професори, а решту 25 – кандидати наук, доценти, наукові ступені, вчені звання яких відповідають профілю кафедри.

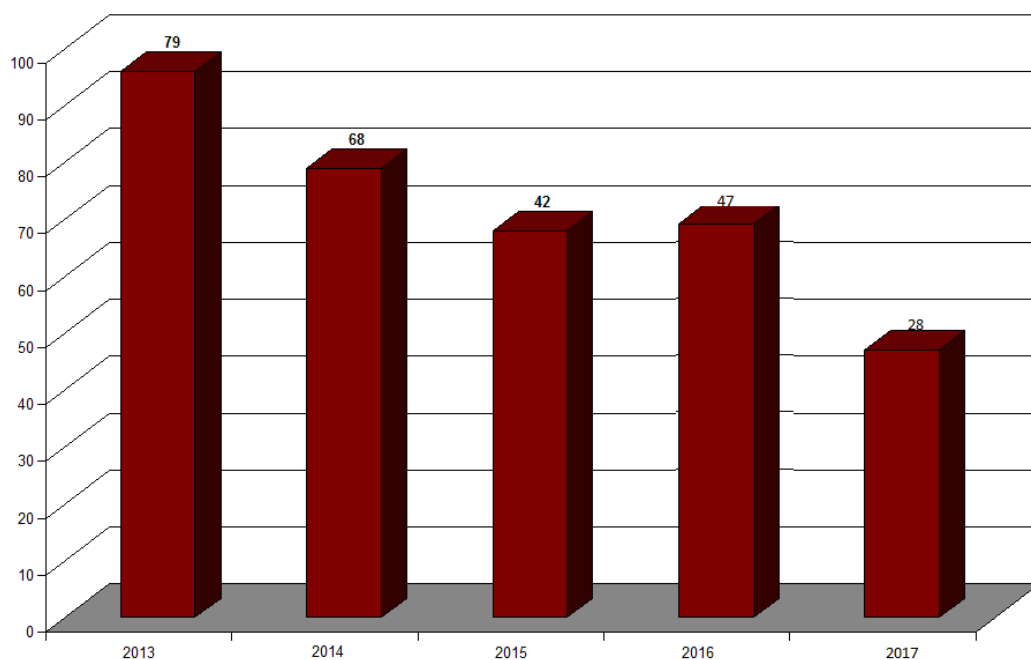
Динаміку кількісних і якісних змін за останні п'ять років відбито на рис.6.4; 6.5; 6.6.

Рис. 6.4. Динаміка змін кількості штатних науково-педагогічних працівників

Рис. 6.5. Динаміка змін кількості науково-педагогічних працівників які мають наукові ступені та вчені звання (кандидат наук, доцент; доктор наук, професор)

Рис. 6.6. Динаміка змін кількості науково-педагогічних працівників, які працюють на умовах зовнішнього сумісництва

Сформований кадровий склад науково-педагогічних та інших працівників університету успішно виконує поставлені завдання. За високі особисті досягнення в освітній і науковій діяльності, активну участь у виховній роботі студентської молоді, її патріотичне виховання низку науково-педагогічних працівників відзначено державними нагородами, відомчими відзнаками Міністерства освіти і науки України, почесними грамотами Черкаської обласної державної адміністрації та Черкаської обласної ради, управління освіти і науки Черкаської облдержадміністрації.

Почесною грамотою Верховної Ради України нагороджений доктор фізико-математичних наук, професор Гусак А. М., Почесною грамотою Кабінету Міністрів України – доктор хімічних наук, професор Мінаєв Б. П., медаллю Національної академії педагогічних наук України «Григорій Сковорода» нагороджений перший проректор, кандидат історичних наук, професор Мойсієнко В. М.

Подякою МОН України відзначені завідувач, доцент кафедри російської мови, зарубіжної літератури та методики навчання Корновенко Л. В., доцент кафедри екології та агробіології Конограй В. А., завідувач, доцент кафедри фонетики та граматики англійської мови Кравченко Т. М. вчений секретар університету, доцент Андрусак Н. О. доцент кафедри теорії і методики фізичного виховання та спортивних ігор Фролова Л. С.

Щорічною обласною премією імені О. А. Захаренка відзначений професор кафедри історії України Присяжнюк Ю. П. Почесними грамотами Черкаської обласної державної адміністрації відзначено 4-х працівників, серед яких професор, директор навчально-наукового центру фізико-хімічних досліджень Запорожець Т. В., начальник навчального відділу, доцент Темченко А. І., доцент кафедри теорії та практики перекладу Потапенко Л. В., начальник відділу кадрів Гук Б. М. Почесними грамотами Черкаської обласної ради нагороджено 9 працівників університету, у тому числі: професор кафедри історії України Присяжнюк Ю. П., професор кафедри фізики

Гусак А. М., директор навчально-наукового інституту природничих наук, доцент Гаврилюк М. Н., директор навчально-наукового інституту економіки і права, доцент Андрусак В. М., директор навчально-наукового інституту фізичної культури, спорту і здоров'я, доцент Нечипоренко Л. А., доцент кафедри екології та агробіології Спрягайло О. А., доцент кафедри екології та агробіології Дерій С. І., доцент кафедри прикладної математики та інформатики Богатирьов О. О., старший викладач кафедри алгебри і математичного аналізу, кандидат фізико-математичних наук Бабенко С. В.

Нині в університеті працюють один академік НАПН України, два член-кореспонденти НАПН України, дев'ять заслужених працівників освіти України, чотири заслужені діячі науки і техніки України, один Народний художник України, чотири заслужених художники, один заслужений економіст України, один заслужений працівник культури України, 16 заслужених тренерів, майстрів спорту різного рівня.

Таким чином, в університеті зберігається стійка позитивна тенденція до зміцнення якісного складу науково-педагогічних працівників. Ефективності їхньої роботи активно сприяє навчально-допоміжний персонал, а також адміністративно-господарські підрозділи, посади яких укомплектовано фахівцями з відповідною освітою та досвідом практичної роботи, що сприяє безперебійній роботі університету в цілому.

6.2. Розподіл навчального навантаження та нормування робочого часу викладачів

Проведений аналіз кадрового потенціалу науково-педагогічних працівників дає підстави стверджувати про відповідність кадрового забезпечення освітнього процесу нормативним вимогам. Планування навчальної роботи науково-педагогічних працівників здійснюється кафедрами університету відповідно до чинного наказу Міністерства освіти і науки України № 450 від 7.08.2002 року «Про затвердження норм часу для

планування і обліку навчальної роботи та переліків основних видів методичної, наукової і організаційної роботи педагогічних і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів» та наказу ректора університету № 410-к від 31.08.2017 року «Про затвердження штатних посад науково-педагогічних працівників і затвердження обсягів навчального навантаження на 2017 – 2018 навчальний рік» в частині, що не суперечить Закону України «Про вищу освіту».

Загальний обсяг навчального навантаження на 2017 – 2018 навчальний рік складає 307435,58 години. Середнє навчальне навантаження становить 610,34 години на одного викладача. При цьому середнє навчальне навантаження професора становить 542 години, а доцента – 581 година. Обсяг навчального навантаження викладача в межах його робочого часу встановлюється з урахуванням виконання ним інших обов'язків (методичних, наукових, організаційних). Кількість ставок науково-педагогічних працівників для кафедр встановлюється ректоратом за наявності розрахунку обсягу навчальної роботи кафедри.

Таблиця 6.7

Мінімальний і максимальний обсяг навчального навантаження науково-педагогічних працівників на 2017/2018 навчальний рік

№ з/п	Посади, вчений ступінь та вчене звання	Мінімальне навантаження	Максимальне навантаження
1	Викладач-стажист, асистент, викладач (без наукового ступеня)	670	700
2	Асистент, викладач (кандидат наук)	645	675
3	Доцент, ст. викладач (без наукового ступеня)	620	650
4	Старший викладач (кандидат наук)	595	625
5	Доцент (кандидат наук)	570	600
6	Професор (кандидат наук)	525	575
7	Професор (доктор наук)	520	550

Аналіз кадрового складу науково-педагогічних кадрів у розрізі кафедр підтверджує відповідність їх забезпечення ліцензійним вимогам. Нині в університеті функціонує 49 кафедр, з яких дві кафедри, – іноземних мов і кафедра військової підготовки, – мають статус загально-університетських кафедр. Кафедра військової підготовки створена тільки на початку 2017-2018 навчального року, склад якої сформовано відповідними фахівцями за погодженням з Міністерством оборони України, у поточному навчальному році почалася підготовка офіцерів.

Практично у складі кожної кафедри є доктори наук, професори відповідного профілю. Кафедру образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва очолює Заслужений художник України, кандидат наук, доцент, а до її складу входить ще три Заслужених художники України і Народний художник України, що відповідає ліцензійним вимогам і дає всі правові підстави здійснення освітньої діяльності за цим напрямом.

6.3. Антикорупційні заходи

В університеті здійснено комплекс організаційно-правових заходів з питань дотримання антикорупційного законодавства, визначених антикорупційною програмою, затвердженою 23.12.2016 року на конференції трудового колективу.

Для проведення цієї роботи призначено уповноваженого з питань запобігання та виявлення корупції, на нього ж покладено обов'язки уповноваженого на виконання антикорупційної програми. У своїй роботі уповноважена особа керується Законом України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 № 1700-VII, Типовим положенням «Про уповноважений підрозділ (особу) з питань запобігання та виявлення корупції», затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 04.09.2013 № 706, рішеннями Національного агентства з питань запобігання корупції, зокрема методичними рекомендаціями щодо запобігання та врегулювання конфлікту

інтересів, затвердженим рішенням № 839 від 29.09.2017, іншими нормативно-правовими актами. Локальними нормативними актами для роботи уповноваженого в університеті є Положення про уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції в Черкаському національному університеті імені Богдана Хмельницького, затверджене наказом ректора університету 30.12.2013 № 244 та антикорупційна програма. Ними визначено основні завдання особи уповноваженої на виконання антикорупційної програми, серед яких, зокрема, періодична оцінка корупційних ризиків, антикорупційна перевірка ділових партнерів, упровадження антикорупційних стандартів і процедур у діяльності університету, методична та консультаційна допомога з питань дотримання антикорупційного законодавства, організаційна та роз'яснювальна робота щодо порядку заповнення та подання декларацій про майно, доходи, витрати та зобов'язання фінансового характеру.

Визначено коло посадових осіб університету суб'єктів декларування майна, доходів, витрат і зобов'язань фінансового характеру за 2017 рік. У визначені терміни заповнено та подано до Єдиного державного реєстру електронних декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування декларацій керівного складу університету.

З метою недопущення фактів виникнення конфлікту інтересів, зокрема, щодо безпосереднього підпорядкування керівникам працівників, які перебувають у родинних відносинах, ректором видано наказ № 104 від 18.05.2017 про встановлення зовнішнього контролю за здійсненням повноважень, визначено відповідальних за такий контроль осіб. Можливість адміністрації, за погодженням з профспілковим комітетом, обмежити роботу родичів у випадках їх безпосереднього підпорядкування, окремо визначена Колективним договором між адміністрацією і трудовим колективом.

Забезпечено дотримання приписів ч. 13 ст. 55 Закону України «Про вищу освіту» щодо заборони одночасного зайняття особою двох або більше посад, що передбачають виконання адміністративно-управлінських функцій.

На виконання Законів України «Про засади запобігання корупції», «Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2015-2017 роки», відповідних рішень ректорату з цього питання у наказі ректора від 11.04.2016 № 66 «Про запобігання і протидію корупції» звернуто увагу працівників на антикорупційних заходах в університеті, неприпустимість будь-яких неправомірних діянь при наданні освітніх послуг, забезпеченні прозорості і відкритості у вступній компанії та на екзаменаційних сесіях, прозорості закупівель товарів і послуг тощо. Серед керівників структурних підрозділів університету розповсюджено «Пам'ятку щодо запобігання та протидії корупції в університеті», пам'ятку розміщено на інформаційних стендах. На сайті університету у розділі «Інформація» розміщено сторінку «Антикорупційна діяльність», на якій міститься інформацію про основні напрями антикорупційної діяльності, нормативно-правові акти, які регулюють дану сферу відносин, а також адреса електронної скриньки і номер телефону уповноваженої особи з питань запобігання і виявлення корупції в університеті.

Роботу з запобігання корупції переважно спрямовано на проведення упереджувальних заходів, шляхом проведення роз'яснювальної роботи в трудовому колективі та студентському середовищі, реагування на кожну інформацію, яка стосується можливого порушення вимог антикорупційного законодавства. Питання дотримання антикорупційного законодавства включені до плану роботи університету й перебувають на постійному контролі ректора університету.

7. У СФЕРІ ФІНАНСОВОГО, МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

7.1. Виконання кошторису доходів і видатків

Фінансування університету проводиться відповідно до нормативно-правових актів, які регламентують діяльність закладів вищої освіти відповідного рівня акредитації та бюджетних установ.

Основні джерела фінансування діяльності університету:

- кошти державного бюджету;
- доходи від надання платних освітніх послуг;
- доходи від господарської діяльності;
- виконання науково-дослідних робіт;
- надходження благодійних внесків, грантів і дарунків.

Загальна сума фінансування університету за загальним і спеціальним фондами державного бюджету за 2017 рік склала 143 839,5 тис. грн. Фінансування із загального фонду державного бюджету кошторисом доходів і видатків на 2017 рік затверджено в сумі 102486,2 тис. грн., в т.ч. за кодами економічної класифікації видатків:

ВИДАТКИ СПОЖИВАННЯ:

з них по КЕКВ 2111 – оплата праці працівників бюджетних установ – 55051,1 тис. грн.;

КЕКВ 2120 – нарахування на заробітну плату – 12051,3 тис. грн.;

КЕКВ 2230 – продукти харчування дітям-сиротам – 1156,3 тис. грн.;

КЕКВ 2210 – предмети, обладнання та інвентар, у т.ч. дітям-сиротам – 2572,9 тис. грн.;

КЕКВ 2240 – оплата послуг (крім комунальних) – 1437,2 тис. грн.;

КЕКВ 2250 – видатки на відрядження – 90,7 тис. грн. ;

КЕКВ 2270 – оплата комунальних послуг та енергоносіїв – 3 620 тис. грн., у т.ч. КЕКВ 2272 – оплата теплопостачання – 2 748,3 тис. грн., КЕКВ

2272 – оплата водопостачання і водовідведення – 86,3 тис. грн., КЕКВ 2273 – оплата електроенергії – 778,3 тис. грн.;

КЕКВ-2274 – оплата газопостач -7,2 тис грн.;

КЕКВ 2700 – субсидії і поточні трансферти – 23 682,2 тис. грн., у т.ч. КЕКВ 2720 – стипендії – 4126,0 тис. грн., КЕКВ-2720 стипендія – 19093,2 тис. грн., КЕКВ 2730 – інші виплати населенню – 463,0 тис. грн.;

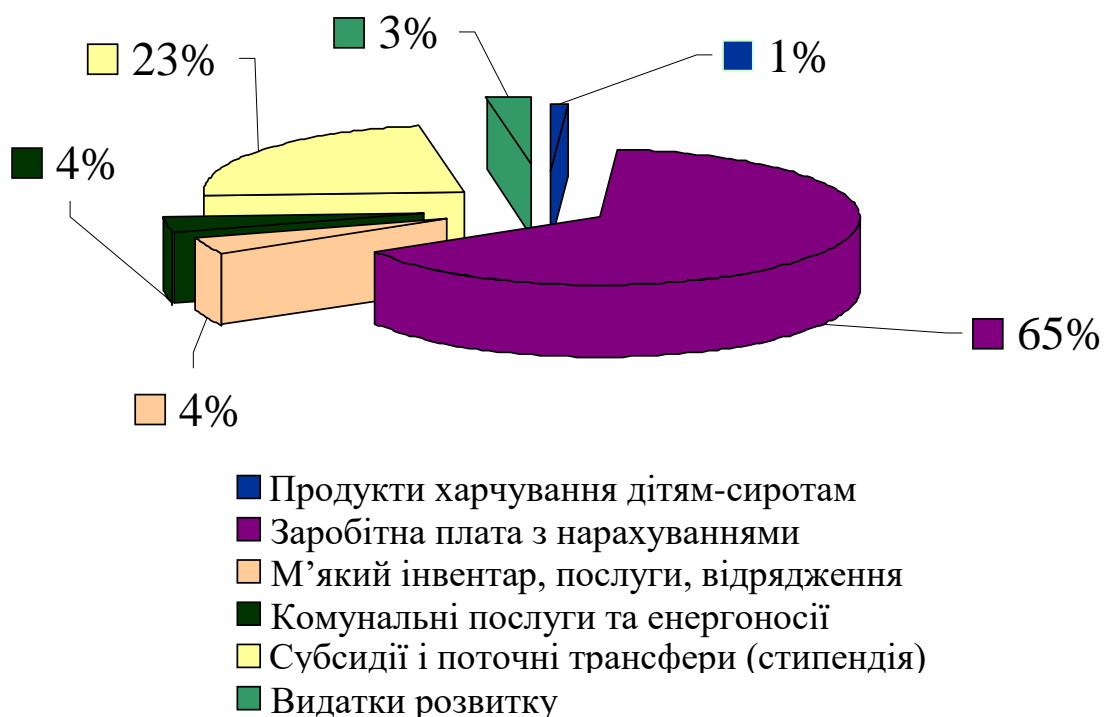
видатки розвитку:

КЕКВ 3132 – кап.видатки – 2 000,00 тис. грн.;

КЕКВ 3122 – кап.будівництво спорт. майданчика – 749,5 тис. грн.;

КЕКВ-3110 – придбання обладнання – 75,0 тис. грн.

Частка видатків споживання у загальній сумі фінансування складає 97,24%. , частка видатків розвитку – 2,76 %.

Рис. 7.1. Структура використання коштів загального фонду в 2017 році

Із загальної суми фінансування по загальному фонду у 2017 році оплата праці з нарахуваннями складає 65,47%; придбання предметів, матеріалів,

видатки на відрядження та утримання бюджетних установ – 4,0%; оплата комунальних послуг та енергоносіїв – 3,53%; продукти харчування – 1,13%; субсидії і поточні трансфери (стипендія) – 23,11 %.

Відповідно до затвердженого кошторису на 2017 рік та помісячного плану використання бюджетних коштів по загальному фонду станом на 31.12.2018 року профінансовано всі статті видатків.

Кредиторської заборгованості станом на 01.01.2018 року по видатках загального фонду немає.

Надходження до спеціального фонду державного бюджету склали 43658,1 тис. грн., у тому числі від надання платних послуг – 29 666,6 тис. грн. та надходження благодійних внесків, грантів, дарунків – 1 326,8 тис. грн.

Таблиця 7.2

Структура надходжень до спеціального фонду Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького за 2017 рік

Джерело надходжень	Сума, тис. грн.	Частка у загальній сумі, %
Плата за навчання студентів	24919,2	57,08
Додаткові освітні послуги (аспіранти, слухачі курсів, кандидатські іспити тощо)	983	2,25
Друга вища освіта, курси підвищення кваліфікації	801,0	1,83
Військова кафедра	1136,9	3,59
Іноземні студенти	1826,4	4,18
Послуги гуртожитків, квартплата	9844,6	21,59
Послуги їдалень	1 017,5	2,33
ННБ «Сокирне», КІЦ	134,2	0,3
Інші надходження від господарської	155,4	0,33

діяльності		
Бізнес-інноваційний центр – видавнича діяльність	721,9	1,65
Оренда приміщень	531,3	1,22
Виконання науково-дослідних робіт та послуг	200,00	0,46
Благодійні внески, гранти, дарунки	1 386,7	3,19
Разом:	43658,1	100

Таблиця 7.3

Склад надходжень до спеціального фонду Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького за іншими джерелами надходжень за 2017 рік

Джерела надходжень, фінансування	Сума грошових надходжень, грн	Сума майнових надходжень, грн	Всього, грн:
1. Надходження благодійних внесків в розрізі інститутів за 2017р.			
ННІ історії і філософії	47281	0,00	47281
ННІ економіки і права	41456	27268,5	68724,5
ННІ іноземних мов	130047	20135,0	150182
ННІ української філології та соціальних комунікацій	21138	880,00	22018
ННІ фізичної культури, спорту та здоров'я	60864	10981,0	71845
ННІ природничих наук	26380	845,0	27225
ННІ педагогічної освіти соціальної роботи і мистецтва	130910	65490,0	196400
ННІ інформаційних і освітніх технологій	27882	8600,00	36482
Психологічний факультет	8705	0,00	8705
ФОТІУС	19981	60390,00	80371
Наукова бібліотека імені Михайла Максимовича	-	76114,6	76114,6

Гуртожиток № 1	11346	6199,4	17545,4
Гуртожиток № 2	4920	1400,00	6320
Гуртожиток № 3	13616	0,00	13616
Гуртожиток № 4	11235	0,00	11235
Гуртожиток № 5	5901	13475,00	19376
ННБ «Сокирне»	63035	59233,90	122268,9
Бізнес-інноваційний центр	-	84241,06	84285
Навчальна лабораторія фізичної та медичної реабілітації	14727	-	14727
Інші	182426,364	69717,98	252144,62
Разом по благодійним надходженням:	821850,64	505016,19	1326866,83
2. Надходження коштів для виконання цільових заходів (стипендія КМУ)			59850,00
3. Наукові гранти			200000,0
Всього:			1586716,83

За 2017 рік видатки споживання за рахунок спеціального фонду становлять 40202,5 тис. грн. у т.ч.:

- на оплату праці – 24227,1 тис. грн.;
- нарахування на заробітну плату – 4853,2 тис. грн. ;
- на придбання предметів, матеріалів, обладнання, інвентарю 781,6 тис. грн.;
- на оплату продуктів харчування – 788,1 тис. грн.;
- на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 7810,9 тис. грн., т.ч. на оплату теплопостачання – 5138,3 тис. грн.;
- оплату водопостачання – 902,4 тис. грн. ;
- оплата електроенергії – 1583,2 тис. грн.;
- оплата природного газу – 187,00 тис. грн.;
- відрядження – 140,6 тис. грн.;
- на оплату інших послуг, крім комунальних – 826,2 тис. грн.;

- на окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм, не віднесені до заходів розвитку – 2,9 тис. грн.;
- інші поточні видатки (податки, збори) – 717,9 тис. грн.;
- капітальні видатки склали 54,0 тис. грн.

За 2017 рік субвенція з місцевого бюджету державному бюджету на виконання програм соціально – економічного та культурного розвитку регіонів становила 20,0 тис. грн. Ці кошти були використані на придбання форми для кафедри військової підготовки.

Загальна сума видатків на заробітну плату з нарахуванням за загальним та спеціальним фондами складає 96183,1 тис. грн., в тому числі 1984,4 тис. грн. оплата праці наукових співробітників при виконанні наукових грантів.

Із загальної суми видатків на оплату праці 7636,6 тис. грн. – за відпускні; 7986,3 тис. грн. – надбавки та доплати за науковий ступінь та звання; 1772,3 тис. грн. – допомога на оздоровлення; премія НПП – 412,6 тис. грн.

Стипендіальний фонд та фінансування інших соціальних виплат студентам у 2017 р. склав 23219,2 тис. грн.

Таблиця 7.4

Видатки на стипендіальне забезпечення та фінансування інших соціальних виплат із загального фонду Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького за 2017 рік

Найменування видатків	Кількість осіб	Розмір стипендії (грн.)	Річний фонд (тис. грн.).
Іменні стипендії, в т.ч.			
Стипендія ім. Михайла Грушевського	2	2100	4,2
Стипендія Верховної Ради України	1	2300	2,3
Стипендія Президента України	5	2300	11,5
Стипендія студентам:			
Бал успішності 4-4,99	1053	1250	14208,1
Бал успішності 5,00	168	1320	4624,8
Індексація студентам	-	-	235,1
Стипендія аспірантів	65	3900	2964,0
Стипендія докторантів	10	6156	758,0
Матеріальне заохочення аспірантів	28	6314	176,8
Індексація докторантам і аспірантам	-	-	23,7
Матеріальна допомога	4	1000	4,0
Мат допомога аспірантам	1	3715	3,7
Матеріальне заохочення	203	1000	203,0
Всього стипендіальний	-	-	23219,2

фонд, КЕКВ 2720			
Виплати сиротам разом, у т.ч.:			1559,00
на харчування	-	-	1156,0
на придбання одягу	-	-	23,0
на придбання літератури	-	-	348,0
допомога при працевлаштуванні			32,0
Разом видатків:			24778,2

У 2017 р. розмір мінімальної академічної (ординарної) стипендії студентам університету з 01.01.2017р. до 01.11.2017р. становив 1100 грн. на місяць, а з 01.11.2017р. – 1300,00 грн.

7.2. Господарська діяльність, експлуатація інфраструктури університету

У звітному періоді зусилля спрямовувалися на збереження та зміцнення навчальної матеріально-технічної бази, забезпечення умов для проведення навчально-виховного процесу, поліпшення соціально-побутових умов проживання студентів у гуртожитках.

Забезпечено стійке функціонування основних об'єктів та об'єктів інфраструктури університету: 5 навчальних корпусів; 5 студентських гуртожитків – на 1740 ліжко-місць для студентів (аспірантів); навчальний готельно-ресторанний комплекс; ботанічний сад навчально-наукового інституту природничих наук; навчально-наукова база «Сокирне» на 120 місць; навчально-наукова лабораторія кафедри видавничої справи, редагування і теорії інформації; юридична клініка; здоровпункт; стоматологічний кабінет.

У звітному періоді виконано значний обсяг робіт з удосконалення матеріально-технічної бази університету. Проведено капітальні та поточні ремонти навчальних приміщень, лабораторій, кафедр, службових приміщень, гуртожитків. Виконано роботи, спрямовані на утримання будівель, споруд, території університету відповідно до норм та вимог пожежної, санітарної, екологічної безпеки, здійснено профілактичні заходи щодо забезпечення функціонування інженерних мереж систем тепlopостачання, електропостачання, водопостачання та водовідведення.

Навчальний корпус № 1:

- виконано капітальний ремонт покрівлі (980 кв.м) на суму — 482,432 тис. грн.;
- виконано поточний ремонт двох жіночих туалетів(1 та 5 поверх) на суму 137,760 тис. грн.;
- розпочато капітальний ремонт чоловічого туалету на 1 поверсі;
- встановлено металопластикові вікна (95 кв.м) на суму — 197,0 тис. грн.;
- встановлено автоматичний шлагбаум на в`їзді до центрального входу корпусу;
- проведено заміну трьох вікон в здоровпункті університету на металопластикові.

Навчальний корпус № 2:

- проведено капітальний ремонт підлоги спортивної зали на суму 294,424 тис. грн.
- встановлено водопідігрівач в душовій кімнаті ННІ фізичної культури, спорту і здоров'я.

Навчальний корпус № 3:

- виконано капітальний ремонт вхідної групи на суму 361,346 тис. грн.;
- виконано капітальний ремонт актової зали, коридорів третього поверху та туалету на суму 575,198 тис. грн.;

- встановлено шість кондиціонерів, придбано штори для актової зали та занавіс на сцену;

- виконано ремонт підвісної стелі «Армстронг» вестибюлю корпусу, пофарбовано стіни в ауд. № 135 на суму 203,536 тис. грн.;

- замінено електропроводку (50 п.м) у вестибюлі і тамбурі корпусу;

- проведено роботи з улаштування спортивного майданчика для міні-футболу зі штучним покриттям (880 кв.м) по бульвару Шевченка, 79 на суму 1млн.499 тис. грн.

Гуртожиток № 1:

- виконано ремонтно-відновлювальні роботи душових кабін з 2 поверху по 9 поверх;

- власними силами відремонтовано частину покрівлі (100 кв.м) будівлі гуртожитку.

Гуртожиток № 2:

- виконано ремонт двох житлових блоків для іноземних студентів на 20 ліжко-місць на суму близько 27,0 тис. грн.

Гуртожиток № 4:

- відремонтовано дашок центрального входу з улаштуванням керамічної плитки на східцях ганку.

Гуртожиток № 5:

- встановлено насосну станцію підвищеного тиску на суму 120,0 тис. грн.;

- виконано поточний ремонт ганку.

Відремонтовано туалетні кімнати із заміною сантехнічного обладнання в гуртожитках № 3, № 4.

Замінено внутрішню мережу водовідведення (25 п.м) в гуртожитку №3.

Виконано промивку зовнішньої мережі водовідведення (80 п.м) гуртожитків № 3, № 4.

З метою ефективного використання енергетичних ресурсів за звітний період в гуртожитках № 2, № 5 відремонтовано 53 нагрівальних елементів електричних плит, замінено 68 світильників на світлодіодні, встановлено у

місцях загального користування гуртожитків енергозберігаючі діоди в світильники в кількості 70 шт. Встановлено 400 енергозберігаючих ламп і світильників. В НК № 1 виконано часткову заміну електричних мереж (300 п.м). Зроблено капітальний ремонт електропроводки актового залу НК № 3. Замінено освітлення на світлодіодне в ауд. № 124 НК № 3. Встановлено світлодіодні світильники центрального входу НК № 3. Частково виконано заміну електропроводки в житлових блоках для іноземних студентів (150 п.м).

Виконано обслуговування ВРУ-0,4кВ гуртожитків № 2, № 3, № 4.

Виконано капітальний ремонт пасажирського ліфта в гуртожитку № 5.

Електротехнічною лабораторією університету проведено планові виміри опору ізоляції, опору заземлення електричних мереж й устаткування в навчальних корпусах, гуртожитках та інших об'єктах університету.

Впроваджено щоденний облік використання енергоресурсів у всіх структурних підрозділах університету.

З метою раціонального використання електричної енергії проводиться аналіз та перерахунок збільшення понаднормованого споживання електроенергії в гуртожитках.

Виконано повірку лічильників теплової енергії в НК №2, №3, №4, гуртожитках № 1, № 3, № 4.

Відремонтовано та повірено лічильники холодної води в НК № 1, № 2, № 3, гуртожитків № 1, № 3, № 4.

Упровадження низки заходів щодо енергозбереження дало змогу зекономити у звітному періоді електроенергії на 63,0 тис. кВт/год, що складає 7% від загального споживання в 2017 році.

У всіх гуртожитках виконано роботи по герметизації вводів у будівлю, проведено технічне обслуговування та перевірено придатність засобів пожежогасіння в університеті, перевірено та прочищено вентиляційні канали в гуртожитках № 1, № 3, № 4.

Проведено технічну інвентаризацію протирадіаційного укриття в бізнес-інноваційному центрі.

Проведено технічний огляд 185 вогнегасників.

Проведено страхування добровольної пожежної дружини.

Перевірено пожежні рукави (106 шт.), пожежні крани (127 шт.), пожежний гідрант (1 шт.).

Проведено в НК № 4 об'єктове тренування з питань цивільного захисту з евакуацією всіх працівників і студентів.

Проведено навчання з пожежної безпеки та цивільного захисту з працівниками університету.

Закуплено навчально-матеріальних ресурсів на суму 3 млн.200 тис. грн., в т.ч.:

- електротоварів на суму 240,0 тис. грн.;
- комп'ютерної техніки та комплектуючих на суму 530,0 тис. грн.;
- періодичного видання на суму 80,0 тис. грн.;
- меблі для навчальних корпусів на суму 420,0 тис. грн.;
- господарчих товарів на суму 320,0 тис. грн.
- матеріалів, паперу для друку на суму 450,0 тис. грн.
- сантехнічних виробів на суму 460,0 тис. грн.
- будівельних матеріалів на суму 325,0 тис. грн.
- Навчальне лабораторне обладнання та матеріали на суму 375,0 тис. грн.

У звітному періоді тендерним комітетом університету проведено закупівель:

– чотири закупівлі за переговорною процедурою згідно п.2 ч. 2 ст. 35 Закону України “Про публічні закупівлі” № 922-VIII від 25 грудня 2015 року (далі Закону) суму 13 348 386,30 грн. та 3 закупівлі за переговорною процедурою згідно п.4 ч.2 ст. 35 Закону на суму 825 449,71 грн. 1 відкриті торги згідно ст. 20 Закону на суму 86 519,74 грн.;

– дві допорогові закупівлі на суму 14 112,41 гривня.

У вересні – жовтні 2017 року відповідно до плану проведення медичних оглядів здоров'ям обстежено 3903 студентів денної форми навчання, із них переведено в групи ЛФК, спеціальні, лікувальні групи – 726 студентів.

У звітному періоді ботанічним садом вирощено та реалізовано продукції працівникам університету на суму 2,8 тис. грн.; забезпечено ранньою розсадою рослин усі навчальні корпуси, гуртожитки; екологічно чистою продукцією забезпечено літній дитячий оздоровчий табір.

На ННБ «Сокирне» проводилися загальноуніверситетські заходи, у яких було задіяно 1150 студентів та викладачів. У весняно-літній період ННБ «Сокирне» відвідало 235 студентів, 115 викладачів, 682 інших осіб. Внесено благодійних внесків на суму 63,025 тис. грн.. Виготовлено та встановлено 2 навіси для відпочинку, три переносні душові кабінки.

Виконано роботи з ландшафтного дизайну Університетської площі, благоустрою та озеленення території студентського містечка.

Питання, що потребують вирішення, а саме:

- продовжити фінансування на капітальний ремонт лівого крила навчального корпусу № 4;
- придбати та змонтувати циркуляційні насоси системи опалення в НК № 1, гуртожитках № 1, № 2, № 5;
- провести гідравлічне прочищення систем зовнішнього водовідведення навчального корпусу № 1;
- продовжити ремонт покрівель гуртожитків № 1, № 4, № 5;
- провести капітальний ремонт покрівлі Бізнес-інноваційного центру;
- продовжити роботу із заміни меблів, м'якого інвентарю в п'яти гуртожитках університету;
- продовжити заміну віконних блоків в НК № 1, НК № 3, гуртожитках № 1, № 2, № 5;
- продовжити заміну нагрівальних елементів електричних плит в гуртожитках № 2, № 5;
- провести ремонтні роботи по вимощенню відмостки навколо будівлі гуртожитку № 5.

10.01.2018

Ректор

О.В. Черевко

ЗМІСТ

ВСТУП	2
1. У СФЕРІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ	6
1.1. Формування контингенту студентів.....	7
1.2. Прийом на навчання і виконання державного замовлення	11
1.3. Моніторинг якості вищої освіти	19
1.4. Підготовка іноземних студентів	25
1.5. Акредитація та ліцензування	27
2. У СФЕРІ НАУКОВОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	29
2.1 Підготовка науково-педагогічних кадрів та робота аспірантури й докторантури	29
2.2. Науково-дослідницька діяльність.....	32
2.3. Комерціалізація результатів наукової діяльності науково-педагогічних працівників університету	69
2.4. Наукова діяльність бібліотеки ім. Михайла Максимовича	71
3. У СФЕРІ МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	77
4. У СФЕРІ ВИХОВНОЇ РОБОТИ.....	92
5. У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ТА ІМІДЖЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	112
6. У СФЕРІ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ.....	124
6.1. Штатний розпис. Кадровий потенціал університету.....	124
6.2. Розподіл навчального навантаження та нормування робочого часу викладачів	133
6.3. Антикорупційні заходи.....	135
7. У СФЕРІ ФІНАНСОВОГО, МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА АДМІНІСТРАТИВНО-ГОСПОДАРСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	138
7.1. Виконання кошторису доходів і видатків	138
7.2. Господарська діяльність, експлуатація інфраструктури університету ..	145